

UNIVERSITÄT DUBLIN

44.429-B

Alt-

44429-B.

A' SZABAD

JÁSZ-KÚN KERÜLETEK

VÁLTSÁGÁNAK ELSŐ

SZÁZADOS ÖRÖM-ÜNNEPE

AZ EZT

MAGAS JELENLÉTÉVEL DÍSZESÍTŐ

JÓZSEF

CS. KIR. ÖRÖKÖS FŐHERCZEGNEK, MAGYARORSZÁG NÁDORISPÁNJÁNAK,
MINT A' JÁSZOK KUNOK GRÓFJÁNAK 's BIRÁJÁNAK

E' MINŐSÉGBENI

FÉL SZÁZADOS ÜNNEPÉVEL

EGYESITVE,

JÁSZ-BERÉNYBEN, MAJUS 20. 1845.

PESTEN.

NYOMATOTT LANDERER és HECKENASTNÁL.

A' régi népvándorlási homályos századok viszontagságai után a' rokon magyar nemzet között megtelepedett jász-kúnok, a' magyar királyok kegyelme és oltalma mellett, a' közös hon érdekeiben egyesített nemzetiség szoros kapcsolata által egy polgári testté olvadva, valamint hiven osztottak a' nemzet sorsában: úgy az alkotmány boldogító malasztjaiban részesülve, nyugodtan éldelték a' polgári jólét és szabadság mulasztos gyümölcseit. — Ámde mint egyes emberek, úgy nemzetek sem menttek a' változó sors csapásaitól, — az állandó boldog lét nem a' föld lakosa, — a' sorsokat intéző isteni gondviselés ezt, mint a' boldogságért sovárgó emberiség végcélját, a' túlvilágra rendelte, 's azért nem csuda, hogy valamint magát a' magyart véres csapások érték: úgy a' jász-kúnoknak is a' nyomornak és polgári elnyomatásnak keserű poharát meg kellett izlelniök.

Az 1514-ik évben kezdődtek azon sérelmek, mellyek utóbb változó sorssal, 's mindenkor súlyosb hatással a' jász-kún nemzet előbbi, az ország nemeseivel egyenlő szabadságát tetemesen megcsonkították 's alkotmányos állását megingatták. — A' közös hazán soká pusztítva dühöngött vihar által megszagatott magyar alkotmány vésses időszaka alatt pedig a' jász-kún nemzet valóságos áldozattá lön, — minden szabadságaitól megfosztva 's jobbágyi sorsra lealacsonyítva, 1702-ik évben az ország közös szükségeinek fedezésére a' német rendnek örökösen eladattatott.

De örök hála a' mindenhatónak! az igazság istene örködött e' nemzet felett, 's a' végenyészet irtózatos örvényéből felkarolá, megsokalva a' viszontagságokat, előteremté polgári hajnalát, 's napját, habár nem olly tisztán, mint egykor, felderité, mert alig vonulának el Hunnia egéről a' százados fellegek, a' saját alkotmányának kiigazításával foglalkozott magyar egyszersmind a' jászkún nemzetnek, mint hűséges rokonának, sorsáról is gondoskodott, meg levén győzve arról: hogy e' nép, melly a' bajokban, mikkel a' közös hazát a' sors hosszú évek során keresztül látogatta, hiven és férfiasan osztozott — méltányos a' polgári alkotmány áldásaira.

E' rokonszenv az 1711-ik évi szatmári békekötéskor főleg nyilvánult, miután ennek következtében Bécsben összeült országos választmány törvényszerű észrevételei a' német rendet örökös vételétől elállásra bírván — az 1715-ik országgyűlés a' 34-ik törvénycikk által kiváltságaik- és szabadságaikba, az 1655-ik év 44-ik törvénycikk értelmében, visszahelyeztetetteknek nyilvánítá, — egyszersmind elhatározá, hogy az érintett rend által fizetett vételbeli öszvegnek fele a' királyi kincstárból, fele pedig az ország közpénztárából fizetessék vissza, — 's bár ezen törvény rendeletének a' folytonos hadiköltségek által kiürült kincstár szomorú helyzete és az egymást felváltó háboruk és belviszályok csapásai alatt inségre jutott hon tehetetlensége miatt elég nem tétetett, az országos karok 's rendeknek sürgetésére azonban a' fejedelem gondoskodása által 1731-ik évben az érintett német rend a' roppant katonák részére tett pesti alapítványból mégis kielégítettén, az idegen uralom 's jobbagyság alól csakugyan megszabadult.

De ekkor sem oszlának még el a' fejedelme, hona és a' magyar nemzetiség iránt mindig hiv jászkún nemzetnek egéről a' fellegek, sok küzdésekbe, fáradságokba került azon átkos törekvéseket legyőzni, mellyeket az akkori zálogos igazgatás zsarnoksága elnyomatásukra intézett; — a' keserű panaszok a' trón zsámolyához jutottak és az országos rendek

igazságszeretetét is felhívták, — 's így az 1743-ik évben ki-rendelt királyi biztosságnak tudósítása következtében sikerült az: hogy a' jászok 's kúnok, dicső emlékü Mária Terézia királynő kegyelméből, az akkori nádor gróf Pálfi Jánosnak lelkes pártfogása, és a' magyar karok 's rendeknek közremunkálódása által segítve, a' váltságokra felvett 500 ezer forintoknak ön magok általi lefizetése mellett 's egyéb önkényes áldozatokra nyilvánult készségek hozzájárultával alkotmányos állásukba 's szabadalmaikba az 1745-ik évi május 6-ik napján költ, és azon évi július 12-ik napján Jászberényben egész ünnepélyességgel kihirdetett adománylevelét által visszahelyeztettek.

Itt kezdődött az annyi viszontagságokon keresztül ment jászkún nemzetnek újabb polgári élete, 's innen számlálja váltságai éveit.

A' folyó 1845-ik év zárja be az első századot, melyben a' kiszenvedett nyomoruságok után a' polgári jólét nélkülözhetetlen kellékét, a' fővalóság legfőbb jótéteményét, a' szabadságot, újra élvezi, 's a' melly század alatt miután a' királyi adománylevelét az 1751-ik évi 25-ik törvényczikk által megerősítettett, 's annál fogva újabb alkotmányának törvényes alapja megvettetett, a' közhon iránt a' lefolyt század alatt is mindenkor híven teljesített polgári kötelesség, és a' haza oltárára tett temérdek áldozatok által a' fejedelmek újabb kegyelmét és a' nemzet rokon hajlandóságát megnyervén, az 179⁰/₁-ik 29-ik törvényczikk erejénél fogva a' törvényhozásnak részei lettek, az 183²/₆-ik évi 22-ik törvényczikk által törvényhatósági önállást — 1840-ik évi 33-ik törvényczikk által pedig az ország nemeseivel, és királyi városok polgáraival hasonló vásári taksáktóli mentességet nyertek.

Illy körülmények közt a' század előfordultával nem lehetett nem az isteni gondviselés iránti forró hálára olvadni a' jászkún keblek minden érzetének, hogy a' béke malasztjait élvezve, alkotmányos intézeteiket épségben tarthatják fel és azoknak kijavításán nyugodtan munkálódhatnak; egyszersmind

a' multak emléke ébredezett lelkeikben, 's valamint a' szabadságot visszaszerző erényes őseik küzdéseit, úgy a' dicső királyoknak annyiszor tapasztalt kegyelmeit, a' magyar nagyoknak 's az egész nemzetnek meghálálhatatlan rokon vonzalmát, mellyekkel a' lefolyt század alatt is gyámolítának — előtüntetvén, a' tisztelet és hála nyilvánítására ösztönözte.

De volt még ez évnek egy más ritka jelentősége is, melly minden jászkún polgár keblét örömmre haugolta, — t. i. a' fenséges nádor József, ezen kerületek mélyen tisztelt s forrón szeretett grófja, birája is fényes méltóságának szinte 50. évét tölté.

Az öröm, tisztelet és hála nyilvánítását, és a' nemzet polgári ujra születésének első századában történetesen beszövdött ama ritka esetnek örökítését ünnepélyes szertartással hagyni meg emlékül a' jövő századnak, már több évekkel ezelőtt közohajtásképen nyilvánult. A' mult 1844-ik évi december hó 16-ik napján tartatott közgyűlésben a' nemzetnek ezen ohajtása a' kerületi kapitányok által előterjesztetvén, a váltásági százados ünnep tartása egyes akarattal határozattá lön, — legottan még azon gyűlésben az ünnepélynek emlékére emlékpénzek veretése iránt intézetek tétettek, — egyszersmind egyéb az ünnepélynek a' nemzet önállási méltóságához illő diszitmények és készületek iránti javallattételre, királyi tanácsos és nádori főkapitány Szluha Imre ur eö nagyságának elnöklete alatt, kerületi tisztviselők és közönségi képviselők közül számos tagokból álló választmány neveztetett, 's mivel ezen gyűlésben forró közohajtásképen nyilvánult az: hogy ezen ünnepélynek semmi nagyobb diszt 's fényt nem adhatna, mint ha eö fensége a' maga 50 éves főméltóságának ünnepét a' nemzet váltásági százados ünnepével együtt ülné meg, 's ez esetben a' nemzetet fenséges nejjével együtt személyes jelenlétökkel szerencséltetnék, — e' forró ohajtás ünnepélyes küldöttség által kijelentetni, 's eö fenségök ezen üdvhozó lebcósájtkozására mély alázattal megkéretni rendeltettek; ezen tiszteletteljes eljárásra, szinte nádori főkapitány ur ve-

zérlete alatt, számos, mind a' tisztikar, mind a' közönségek képviselői közül kinevezett tagokból álló küldöttség bízott meg. A' készültek iránti javallattal megbízott választmány még azon gyűlés folyamatja alatt megkezdvén munkálódását, némelyek iránt minden esetre intézkedett; de mivel azokra nézve, mellyek a' fenséges vendégek megjelenése esetében valának szükségesek, mindaddig, míg ez ohajtott szerencséről a' kerületek nem értesültek, intézkedni nem lehet, a' küldöttség további munkálódása félbeszakadt, — így mult el remény, ohajtás és tünődés közt az 1844-ik év. — Az 1845-ik év bekövetkeztével a' nemzet ohajtása 's várakozása felsőbb fokra hágott, a' beszéd tárgya mindenütt a' százados ünnep volt, és azoni tünődés, valjon a' nemzet, ez ünnepélye alkalomával, kebelében forrón szeretett grófja, birája 's atyjának személyes látásával örvendezhet-e? — Napok, hetek, hónapok multak, a' meghívásra rendelt küldöttség az egész nemzettel remegve várta azon időt, midőn eö fensége a' küldöttség elfogadására napot rendel.

Aprilis 18-ik napján érkezett nádori főkapitány urnak sietős hivatalos elnöki levele, mellyben azon hó 28-ikára rendkívüli közgyűlést rendelvén, ezen határnapnak a' legsietősebben környékeltetését hagyja meg, és a' mellyben egyszerűs mind eö fenségök meghívására kinevezett küldöttség tagjaival tudatja: hogy a' küldöttség elfogadására april. 30-a tüzetvén ki, diszruhában jelenjenek meg a' közgyűlésen, hogy annak végeztével az egész küldöttségi testület Jászberényből Budára utazhassék, kötelességét teljesítendő, — ezen elnöki levél a' teljesült kívánat édes érzetével tölté be a' kebleket; a' tisztviselők, és közönségek képviselői siettek a' gyűlésre, bővebb tudomány vágyától is ingerülve.

A' kitűzött napon nádori főkapitány ur eö nagysága azon elnöki jelentéssel nyitámeg a' gyűlést, hogy ő elnöki kötelességénél fogva, a' mult évi december 16-án tartott közgyűlésben történekről ő fenségének jelentését megtevév,

egyszersmind a' kerületeknek azon gyűlésben tett intézkedéseket és főrró ohajtásukat is magas tudomására juttatá, mire eö fenségétől azon kegyes választ volt nyerni szerencsés, mikép eö fensége azon hosszú évek során át, mióta a' gondviselés ezen honához és fejedelméhez hiv, és polgári kötelességének teljesítésében buzgó kerületek iránt mindenkor atyai kegyelemmel viseltetvén, legnagyobb öröme telt abban, ha javokat 's boldogulásukat hivatásánál fogva is eszközölhette, vagy kérésöket, kívánságukat, hol lehetett, teljesithette, — a' nemzeti százados ünnepély alkalmával is kész volna örömeben részt venni, ha egészségi állapotja, vagy más körülmények megengedendik, — azonban előre biztos reményt nem nyujthat. — Az idő kinyiltával majd, midőn az ünnepély ideje közelget, határozottabban nyilatkozni kegyes lesz, és az ünnepélyes küldöttség elfogadását is azon időre halasztja. —

A mult april hó 17-én jelentő elnök ur eö fenségénél udvarolván, már ekkor eö fensége reményt nyujta, hogy ha egészségi állapotja engedi, vagy más el nem háriható akadály gátolni nem fogja, a' százados ünnepélyben részt venni kész, és örömmel egyesíti 50 éves hivataloskodának ünnepélyét a' kerületek ünnepével; egyszersmind azon kegyes szándékát is kijelenté, hogy a' czélba vett ünnep tartására majus 20-ik napja rendeltetnék, mellyet megelőző napon tartandja jászberénybei bejövetelét — a' meghívására rendelt küldöttség elfogadására april 30-kát rendelni méltóztatott.

Ezen elnöki előterjesztést az öröm hangos kifakadásai és sokszor ismételt éljenezések követték; azonban az idő rövidsége végett aggodalom vegyült az öröm közé, miután olly szivből ohajtott, olly kedves vendég elfogadására fényes méltóságához illő készületek megtételében némellyek fogyatkozása hiányra számoltak, — ugyanazért felszólíttattak az illető tisztviselők és közönségek előljárói, hogy a' részökről szükségesek teljesítésében a' leghuzgóbban járjanak el. Az ünnepély diszes elrendezésére tervkészítés végett kiküldött válsztmány pedig minden szükségeseknek elrendelésére és

teljesítésére felhatalmaztatott; ugyanezen gyűlésben határozatott el, hogy a' fenséges nádor fia, Csehország polgári kormányzója, fenséges István főherczeg — főméltóságu Pirker László egri érsek, és főméltóságu gróf Nádasdi Paula Ferencz váczai püspök eö kegyelmességök — mint kiknek egyházi kormányaik alatt vannak a' kerületek, — a' nemes nádori lovas ezred kormánya 's tisztikara — kikhez a' kerületeket különös történeti emlék és érdekek csatolják, — nem különben néhai felejthetetlen emlékű gróf Pálfi János nádortól leszármazott és még életben levő gróf Pálfi Ferencz eö méltósága, ugyszinte nemes Bács, Békés, Bihar, Csongrád, Heves és Pest megyék, mint szomszéd törvényhatóságok, az ünnepélybeni részvétre a' kerületek közönsége nevében küldendő hivatalos levél által — egyebek pedig, kik bármilly tekintetben a' kerületek részéről e' szives megtiszteltetést közelebből igénylik, elnökileg megkérettessenek 's meghivattassanak; melly meghívások legnagyobb sietséggel még a' gyűlés alatt utnak inditattak.

Még gyűlés alatt szárnyra kelt a' hir ezen hiteles kutfőből eredett jelentéssel, 's pár nap mulva keresztül futotta Jászkunság téreit, — a' már rég bizonyost tudni sovárgó keblek örömmel teltek el. Mint a' szorgalmas méhsereg a' mézharatos reggelen vig dongással teljesíti munkáját, ugy sietett az örömtől felizgatott minden jászkún polgár, fáradságot, költséget nem kimélve, teljesíteni kötelességét, mire az ünnepély érdekében felszólított. —

Eö fenségök meghívására rendelt küldöttség, kedves kötelességét teljesítendő, gyűlés végével Pestre utnak indult, és május 3-án reggeli 9 órakor 15 kocsival, egész diszmenettel pesti szállásáról Budára általmenvén, először nádor eö fenségénél tette udvarlását, — a' mikor is a' küldöttség elnöke a' jászkún nemzetnek eö fensége mint atyja iránt valódi fiui vonzalmát, szeretetét és tiszteletét, egyszersmind ez uttali forró ohajtását következő ékes modoru 's szívhez ható magyar beszéddel terjeszté elő :

Fenséges császári királyi főherczeg, országunk mélyen tisztelt nádora, legkegyelmesebb grófunk és biránk!

Század enyészik el nem sokára, mióta a' jászkún nemzet, dicső emlékezetű Mária Terézia királynő határtalan kegyelméből, sok viszontagságok után polgári állását ismét visszanyerte.

Félszázad örömnapja tünik fel rövid idő mulva: hogy császári királyi főherczegségnek bölcs és boldogító atyai kormányával edes örömezzések közt büszkélkedik a' jászkún nép.

Ezen kettős és nagy nemzeti ünnepet habár a' történetek évkönyveibe is feljegyeznék, 's bármely emlékek örökitetnék is, mind a' mellett a' jászkún nemzetnek az az erős meggyőződése, hogy csak az fogja leginkább ezen ünnepnek valódi méltóságát, diszét, fényét megadni, és a' jászkún polgároknak örömlédezéseit egész mértékben kiegészíteni: ha császári királyi főherczegség magas személye megjelenésével a' jászkún polgárokat — kik fenségedben nemcsak grófjokat és birájokat, de egyszersmind nagy családoknak valódi édes atyját imádvá tisztelik — boldogítani fogja.

Minket biztak meg, fenséges főherczeg! ezen megkülönböztetett és kellemetes kötelességnek teljesítésével, kik császári királyi főherczegség kegyes színe előtt mély hódolattal megjelenve, a' legalázatosabban esdeklünk magunk és polgártársaink nevében — nem udvariasságból, sem pedig a' bevett szokás üres gyakorlatából, mert ezek ismeretlenek a' jászkún őszinte kebelénél, hanem szívből, és azon fiui ragaszkodás- és tiszteletből, mellyel az egész nemzet császári királyi fenséged magas személye iránt viseltetik, és erősen hiszi azt, hogy fenségednek még csak emlékezete is a' jászkún unokákra áldást terjesztend: — méltóztassék szokott, és tapasztaltatott kegyelmeinel fogva 180 ezereket haladó engedelmes jászkún fiainak forró ohajtását, és legalázatosabb kérését teljesíteni, és közibéjük leendő maga megalázásával őket boldogítani, — és ez az a' kegyelem, fenséges főherczeg! mellyért fiuilag esdeklünk.

Van még, fenséges urunk, egy alázatos kérésünk: — te-

tézza kegyelmeit azzal, hogy nagyreményű fenséges József herceget láthassuk és tisztelhessük ezen kettős örömnünnepeken, hadd lehessen szemellátó tanúja annak a mély hódolatnak, mellyel a jászkún nemzet imádva szerette grófjához és főbirájához viseltetik. —

Melly magas kegyelmeknek megnyerhetését midőn a legmélyebb alázattal kérnénk, magunkat és küldöinket fenségednek hathatós pártfogásába és kegyelmeibe ajánljuk. —

Mellyre ő fensége elérzékenyült hangulattal jelenté ki szívének azon érzetét, miszerint mindég különös öröme volt abban, ha a kerületeknek javát 's boldogságát ott, hol alkalmas esett, előmozdithatá; jövődében is, a' míg a' gondviselés éltetni fogja, holdogulásukra intézendő törekvéseiről a' kerületeket biztosítá; tetszését nyilvánítá a' kerületeknek azon figyelmökért, miszerint őt fényes küldöttség által nemzeti ünnepélyökbeni részvételre meghívják, 's megígérni méltóztatott: hogy hacsak el nem háriható akadályok által nem gátoltatik, személyesen részt vesz az ünnepélyben, és fiát a' 13 éves József főherceget is magával elhozza.

Végezván a' küldöttség a' fenséges nádornál üdvözlő tisztét — általment a' főherczeg asszonynak Mária Dorottya ő fenségének udvarlására, hol is egy fogadásukra jelelt, virágoktól illatos teremben összecsoportozván, kevés idő múlva ugyanott, az udvari főmesterné és egy palotadama kíséretében, ő fensége is megjelent, a' midőn a' küldöttség elnöke a' kerületek kérését és ohajtását hódolatteljes következő magyar szónoklattal tolmácsolá:

**Fenséges császári királyi főherczeg asszony,
legkegyelmesebb grófnénk 's asszonyunk!**

A' jász és kún testvérnemzet egyrésztől kiváltságainak rövid idő múlva bekövetkező százados ünnepét, másrésztől azon nagy napot, mellybe fenséged szeretett főherczegi férje, kiben e' nemzet, mint 50

éves grófjában és főbirájában örömteljes kebelrel büszkélkedhetik — közelítne, ünnepélyes szertartással örökíteni kívánja ; mivel pedig benső meggyőződése az, hogy ezen kettős nemzeti ünnepnek diszét, fényét semmi inkább emelni nem fogja, mint ha fenséged, ki fenséges férjének gyöngykoszoruja, a' jászokun nemzet legmélyebb tiszteletének főtárgya, és fenségedben 180 ezeret haladó jászokun polgár valódi anyját tiszteli, — személyes megjelenésével e' nemzetet boldogitandja.

Fenséges asszonyunk! mi lettünk részesei azon különös szerencsének, és ezen kellemetes foglatosság teljesítésével mi bizattunk meg polgártársaink által, hogy azoknak nevében a' szeretet és tisztelet érzetével hódolva, mély alázattal esdekeljünk fenséged előtt, hogy eddig is bő mértékben a' nemzettel érzetett kegyelmét azzal is tetézni méltóztassék, hogy ezen kettős nagy nemzeti ünnepet magas személye jelenlétével tökéletesen kiegészíteni kegyeskedjék.

Midőn tehát a' jászokun nemzetnek ebbeli forró kívánságát és legalázatosabb kérését hódoló mély tisztelettel előterjeszteni bátorkodunk, és mind magunkat, mind pedig küldöinket fenségednek magas kegyelmébe ajánlanánk, — azon szívbeli kívánságunkat nyilvánítjuk : hogy az isteni gondviselés fenségedet áldással, megelégedéssel fűszerezett számos évéig éltesse. Éljen! —

Eő fensége erre a' hon nyelvén következőleg kezdette beszédét : „Én a' magyar nyelvben gyakorlott nem vagyok“ — ezután német nyelven folytatá, és a' kerületeknek azon figyelmökért, miszerint ünnepélyökbeni részvételre fényes küldöttség által megtisztelve hívták — érzéseit és köszönetét igen nagy kegyességet kitüntető ékes kifejezésekkel teljes beszédében jelenté ki, egyszersmind megígérni méltóztatott : hogy ha a' körülmények engedendik, részt venni kíván a' kerületek százados ünnepi örömeikben, — melly alkalommal eő fensége egész leereszkedéssel tudakozódott a' kerületekben felállított rab-dolgoztató intézet állapotjáról és egyéb kerületi dolgokról, 's mindezekről a' küldöttség elnökével tartósb beszélgetésbe eredni kegyeskedett. —

A' készülétek rendezésével megbizott választmány is legottan mindenekről határozottan intézkedett, az ünnepi szertartások rendét kidolgozta 's kinyomatta, a' foglalatosságot, gondoskodást tagjai közt felosztotta, 's néhány nap alatt a' szükségeseknek nagyobb része rendben volt. —

Jászberény városa, mint az ünnepély helye, legnagyobb mozgásba jött, itt minden nap újabb jelei mutatkoztak a' nagy ünnepélynek: az utak igazítása, séta 's egyéb térek, köz- és magánépületek csinosítása, diszitmények készítése nagy élénkséggel folytattattak.

Már május 14-én a' három kerületekből felállított tisztelgő dandársereg is (banderium) összejött, és naponként gyakorlatot tartott; ugyanez nap érkezett meg a' kerületek kormányzója nádori főkapitány ur eő nagysága és a' tisztikar, — május 16-án eő fenségének udvari tisztjei és szolgálói — május 17-én részint a' rend fentartása, részint tisztelgés végett iderendelt egy osztály katonaság is a' b. Kress könnyű lovas-ezredéből beköltözött, — május 18-án pedig már mindenfelől érkező vendégek hintái robogtak az utcákon, 's a' tudni, hallani 's látni vágyók kisebb nagyobb csoportjai, — az ünnepélyre külhelyekről összetódult zenészek fekete seregei voltak láthatók, — a' nagy téren felállított 5 öl magas, pompás alaku, a' tetőn csinos római formájú hamvvederrel 's különbözőféle festvények- és felirásokkal diszített oszlop; — a' köhid végén igen szép izléssel, és az építészeti szabályai szerint készült 6 öl magas, felirásokkal, és középen az 1745-ik évi veres kamuka zászlóval felékesített, — ugy szinte a' város végén zöld gallyakból mesterségesen készült, és hármas ivű, szinte felirásokkal és lobogókkal felékesített 6 öl magas diadalkapuk gyönyörködtető látványul szolgáltak. Valamerre az ember szemeit fordítá, élénk öröm, zajos kedv és vidámság hangzott annyira, hogy az utas, ki még az ünnepélyről mitsem hallott, mind az ünnepély nagyságát, mind a' határnap közellétét gyanithatá.

Tizennyolczadikat követő éjszaka hideg szél dühöngésével zordonított eső igen nagy aggodalmat okozott a' várakozó keblekben; — attól tartottak, hogy ha a' következő május 19-kén, mint fenséges nádor eő császári királyi főherczegségre ünnepies bejövetele napján is, az esőzés folyvást tart, azon nap öröme és reménye meghiusittatik; *) mit azonban a' következett reggeli enyhült idő némileg oszlatni kezdte, és azon elterjedt hir: hogy eő fensége tudatta a' nádori főkapitány-nyal, miképen a' netalán megeredendő esőzések őt eljöveteleiben gátolni nem fogják, azonban ha bejövetele alkalmával esős idő lenne, azon esetre a' tisztelgők diszruhájokat kimélték meg.

Május 19-kén, mint a' várva várt napnak még mindég felhős komor reggelén, a' tartós gyász harangozás szomoru benyomást okozott, — Jászberény városa törzsökös birtokos lakosai t. i. ez alkalommal a' szabadságért küzdött ősök emlékének is áldozni ohajtván, lelkeikért ünnepélyes szertartással engesztelő áldozatot mutattak be a' mindenhatónak, 's ezzel az örömnünnepet megelőzni akarták, mi reggeli 7 óraker tartatott. —

Már 9 óra tájban gyülekeztek a' látni és tudni vágyók a' város közepéni nagy térre, 's kevés percz múlva hemzsegett a'

---

*) Ezen éji zivatar a' történetekbe avatottabb jászkún polgárokat az 1745-ki július 12-én a' kegyelmes királyi adománylevelének kihirdetése, 's illetőleg beigtatás alkalmával épen az ünnepélyes ebéd végeztével volt iszonyu zivatarra visszaemlékezteté, — melly a' kerületek levéltárában levő azon évi jegyzőkönyvben így adatik elő: „*fnitis divinis mensae accubueré, — qua remota ingens exoriebatur ventus, — fulgura, tonitrua fere per totam Ungariam adeo: ut in pluribus locis turres corruerint. — Erat hoc praesagium bonum, scriptum est enim — adveniente Domino salvatore nostro multae statuae Báál corruisse — fulgura, et ventos fuisse in natali plurium principum.*

Instaurata taliter libertate — ac auctoritate palatinali ventus attunc exortus abire jussit omnem subditaem malignitatem — libertatemque avitam stabilivit.

larka vegyületű sokaság, — itt gyülekezett össze ezüst zsinorral körülszegett, buzavirágszín posztoból készült, csótárral diszitett büszke paripákon, a' minden kerületből százat haladó, sajtyszerű nemzeti öltönyben — a' jászok ugyan az ismeretes rókás mentében — a' két kúnok pedig sötétkék ezüst gombos dolmányban, karddal övedzve, tollakkal és zöldfa-lombokkal ékesített, fekete kisszerű kalppal csinosan felkészült, és a' b. Kress ezrede zenekarából alkalmazott 36 nemzeti egyenruhás szürke lovas-zenészekkel ellátott dandársereg, gazdag ezüstös egyenruhás kerületi kapitányaik Vágó Ignác, Illésy János és Aczél István urak vezérlete és minden kerületnek saját czimerével 's a' fenséges nádor híven festett arczképével, kék kamuka, ezüst himzetű, pompás szalagú zászlók alatt, és a' kerületi ház előtt rendben állítva, fővezérére, nádori főkapitány urra, várakozott; itt jöttek össze azon csinos készületű, buzavirágszín, ezüstös egyenruhás 13 jászún ifjak, kik a' megérkezendő nagy vendég kocsija melletti lovaglásra vállalkoztak, — csak hamar Lehel vezéralakjában, szinte pazar fényű ezüstös egyenruhában, párduczbor válltakoróval, és oldalán gazdag arany kötésről függő jászkiürttel kitüntetve, magas termetéhez választott, 's gazdagon vert ezüsttel ékesített nyeregszerszámu nagy délczeg paripán megjelent a' dandársereg vezére is, tábori segédje kíséretében, — kevés ideig tartott szemle után a' sereg a' várt nagy vendégek eleibe, lelkesedésre és öröme buzdító zene mellett, rendeltetése helyére indult; utána kocsikon a' jászkerület tisztikarából, községek képviselőiből rendelt küldöttség, nádori alkapitány Kálmán Sándor ur vezérlete alatt, és Jászberény városa tanácsa főbíró Komáromi János ur vezérlete alatt.

A' dandársereg a' külső malmon túl, az ügyvezett Cserő halomnál, a' belső szőlők mellett állapodott meg a' kocsi melletti kíséretre rendelt 13 lovas ifjakkal. A' kerületi küldöttség a' felső szentgyörgyi határnál, hol egyszermind Pest megye határa végződik és a' jász kerületé kezdődik, és hol már a' felső szentgyörgyi tanács is, a' csendbiztos vezérletétől

függő 24 felső szentgyörgyi és fénszarui rókás mentés lovasokkal, várakoztak. Jászberény városa tanácsa pedig a' maga határánál várta a' nagy vendégeket. —

A' városban, a' köhídon felállított diadalkaputól kezdve a' kerületek közházáig, a' rendes katonaság zárvonalt képezett, a' most érintett diadalkaputól kifelé a' város végén álló másik kapuig a' tanuló ifjuság, czéhek és nép az utca mindkét oldalán sorba állítottak. A' kerületek házánál minden közönségből a' legkorosabbak közül az ünnepélyre berendelt 25 polgárok, közönségeik czimereit kezökben tartva, nemzeti színű posztóval beterített lépcsőkön, mellyeken a' fenséges vendégek az épület emeletében magas állásukhoz illő, 's lehetőségig kicsinosított és butorozott szobákba menendők valának egyik oldalon, másik oldalon pedig szinte a' lépcsőkön 6—7 éves, csinos fehér öltönyű leánykák sorba állítottak. Ott, hol ezen két tisztelő sor és a' lépcsők kezdődtek, Bathó Ignác kerületi főjegyző ur vezérlete alatt a' kerületi tisztikar és községek képviselői —kikre a' magas vendégeknek itthoni elfogadásuk bízott — foglaltak helyet, az összecsoportozott minden rendű rangu nézőktől körülvéve. Az állomásokra mozsarak vitettek ki, a' fenséges vendégek érkezését hirül adandók.

Mig ezek Jászberényben ekként elintéztettek, a' fenséges nádor fiával József főherczeggel gróf Fesztetics Albert főudvari mester eő kegyelmessége, — gróf Zichy Albert kamarás, — Kisfaludi János ezredes és tábori segéd, — Anders József ezredes és József főherczeg nevelője, — Würtler József udvari orvos és királyi tanácsos, — Stoffer József királyi tanácsos és a' nádori iroda igazgatója, és Károlyi László helytartótanácsi és elnöki titoknok eő nagyságok 's több udvariak kíséretében ugyanaz nap reggel 7 órakor Budáról maga lovain utnak indult, mellyeket Mendén a' kerületi közönségeknek eő fenségök vontatására kiválogatott és különösen betanított lovaik, minden fogatra 6, váltottak fel, és állomásonkint ezek is változtattak. Eő fenségét Budátóli ut-

jában a' kerületek részéről rendelt biztosok minden állomáson változva kísérek; egyébiránt nemes Pest megye részéről is megtétettek a' kellő rendelkezések, — a' melly Pest megyei helységekben eő fensége keresztül utazott, az öröm és hódolat jelei különbféle színekben mindenütt mutatkoztak. Délután 1 óra tájban eő fensége a' jász kerület határához szerencsésen megérkezett, a' mikor ezen állomáson levő taraczkkal tisztelgő és jelt adó lövés történt, mellyet egyéb állomásokon mozsrakkali jeladás követett; ezen első állomáson eő fenségét a' már fentebb is érintett küldöttség elnöke, nádori alkapitány Kálmán Sándor ur, következő beszéddel üdvözlé:

Fenséges császári királyi főherczeg, országunk szeretve tisztelt nádora, nekünk legkegyelmesebb grófunk és főbiránk!

A' jászok és kúnok értesítettvén császári királyi főherczegségnek azon magos kegyelméről, miszerint közibök jöni, 's dicsőségesen uralkodott Mária Terézia királyunk által visszatott szabadságainknak százados ünnepét fenséges jelenlétével diszesíteni kegyeskedik, — mindenki buzgó fohászokat bocsájtott az egek urához: hogy fenséges császári királyi főherczegségnek 's fenséges családjának egészségét tartsa meg, és mérhetetlen bölcsesége által az országos ügyeket úgy kormányozza, hogy császári királyi főherczegség ezen kegyes ígérétének teljesíthetésében semmi véletlen eset által ne akadályoztassék, 's most, midőn kérésöket meghallgattatva, 's legforróbb ohajtásukat, császári királyi főherczegséget, nagyreményű fiával együtt, körükben láthatni, már-már teljesedve látják: az egész nap leirhatlan örömmel telt el, — és ezen örömnök fenséges császári királyi főherczegség előtt tölcécsolására küldött minket ki a' jász határ szélére a' császári királyi főherczegséget forrón szerető jászkún nép; de, fenséges császári főherczeg! az emberi ész és szózat soha sem képes felfogni és lefesteni a' szívnek a' lélekkel egyesült tiszta érzéseit, — a' minden rangból, minden sorsból és körből összetódult sokaság, a' sir szélén álló öregektől a' csecsemő gyermekig

a' serdülő ifjúságtól az erőteljes nemzedékig, kiket császári királyi főherczegséged látni fog utjában, — legyenek tehát gyenge, de csak gyenge tolmácsai a' jászkún nép határokat nem ismerő örömeinek és érzéseinek, 's mi ugy hisszük, kötelességünket ugy teljesítettük, ha soká nem tartóztatjuk császári királyi főherczegségedet azon lelkesedés láthatásától, mellyel az egybesereglett jászkún nép császári királyi főherczegségedet várja, — a' midőn tehát forró szívből kívánjuk, hogy a' mindenható e' diszes szertartásu százados ünnep megnyitására, az egybesereglett jászkún nép közé császári királyi főherczegségedet szerencsésen vezérelje, magunkat, kerületeinkkel együtt, császári királyi főherczegséged kegyelmébe ajánljuk. —

Mellyre eő fensége röviden fejezé ki érzését, és hogy a' megtiszteltetést kedvesen vette, szokott nyájassággal tudatá.

Ezután a' jász kerületi csendbiztos Telek József vezérlete alatt e' helyen rendbe állott lovasok és a' kerületi három lovas katonák, eő fensége kocsija eleibe nyargalván, előlovagoltak, — a' fenséges vendég kocsiját követték az udvariak és a' küldöttség több szánu kocsiak, és illy renddel a' díszmenet Jászberény városa határa felé megindult, hol a' tanács nevében a' város főjegyzője Muhoray János ur következő beszédben tolmácsolá az örömet 's hódolatot :

Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
Magyarország nádora, legkegyelmesebb grófunk
és főbiránk!

Berény városa tanácsa, szívből és érzésben egyesülve polgártársaival, örömtelven siet császári királyi főherczegségedet a' legmélyebb tisztelet és hódolat kíséretében üdvözölni, és szívből örvend fenségednek ohajtott egészségbeni szerencsés megérkezésén; legszívesebb részvétellel jelenti ki egyszersmind fenségednek, miként ő há tanuja azon öröm-, örvendezés- és mély tiszteletnek, mellyel polgártársai várva várják és ohajtják legkegyelmesebb grófjoknak és főbirájoknak, császári 's királyi főherczegségednek anyavárosuk keblébe szerencsés megérkezését. —

Saját és polgártársainak illy tiszta örömeiről elfogulva — midőn legőszintebb üdvözlését teljesíteni szerencsés, ohajtja szívéből: éltesse a' mindenható isten fenségedet hosszú időkre, utjában pedig az urnak örökös angyala vezérelje szerencsésen honosi közé, kik császári és királyi főherczegségben kis hazájok szeretve mélyen tisztelt kegyes atyjának édes nyughatatlansággal várják baj nélküli szerencsés megjöttét.

Magát és polgártársait császári 's királyi főherczegségnek magas kegyeibe ajánlja. —

Mellyre eő fensége szinte nyilvánítja tetszését. Innen, a' menethez csatlakozva Jászberény városa küldöttjei is, több hintókkal eő fensége Jászberény városa felé folytatta utját.

A' pesti ut az ugynevezett Cserő halomnál fordul be Jászberény felé a' belső szőlők közt, — ezen fordulaton a' kettős sorban rendbe állított dandársereg eő fenségének ide érkezéssel katonatisztelgéssel udvarolt, — miután vezére, nádori főkapitány ur, eő fensége hintójához nyargalt 's ott lóhátról következendő katonai szellemü szónoklattal üdvözlé a' fenséges vendégeket:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
országunk mélyen tisztelt nádora, a' milegkegyelmesebb grófunk és főbiránk!

A' hadi és polgári pályán a' király és haza szolgálatában érdemkoszoruzott jászokunk ősöknek itt vezérletem alatt egybesereglett méltó unokái nevökben üdvözlöm császári királyi főherczegségedet.

Kik, lóra kelve, örömteljes kebellet vetélkedve törekednek fenségednek, mint felszázados grófjoknak és főbirájoknak, bajnok őseik szentesített szokása szerinti elfogadására.

Fenséges főherczeg! a' jász és két kún testvéremzet velünk együtt szívszakadva várta ezen közörömmel teljes nagy napunk felviradtát, mellyen, mint kiváltságának százados ünnepén, fenségedet nemcsak mint felszázados grófját és főbiráját, de egyszer-

mind őset vérével szerzett polgári alkotmányának védangyalát, ezen hármas kis hon jóléte és szebb jövője lelkes és buzgó előmozdítóját, anyavárosában mint közörömének főtárgyát és részesét üdvözölheti és tisztelheti.

A' békesség anygala hozta közibünk fenségedet; leirhatatlan azon közöröm és meglegedés, melly a' szinmutatást nem ismerő jó és békés jászkún polgároknak homlokain olvasható, és örömet rebegő ajkaik nyilván hirdetnek; majd ha az ezereket haladó egybesereglett jászai és kúnjai közé érkezend fenséged, tekintse csak kegyesen kissé széjjel magát: benső meglegedéssel tapasztalandja, hogy a' nemzet szeplőtelen szeretet, tisztelet és bizodalom tiszta és szent érzetével hódol és tömjénez császári királyi főhercezségednek.

És lelkének egyedüli őszinte vágya nem más, mint a' nemzetek jövője felett őrködő isteni gondviseléstől esdekelve azt megnyerni, hogy fenségedet a' magyar nemzet és szerette kis hazánk boldogítására számos évekig éltesse!

Mellyre eő fensége, a' szép rendben álló sereget szüntelen mosolylyal szemlélve, rövid szavakban tudatá meglegedését. Bevégezvén az üdvözlést, a' sereg vezére a' rendben állott csapathoz visszanyargalt, és vezérlete alatt négyes sorban zene mellett utnak irditá, mindenik kerületi kapitány a' maga csapatja előtt lovagolván. A' banderiamot követte eő fensége kocsija, mellyet kétfelől az egyenruhás 12 lovag ifjak vettek körül, a' 13-ik a' hintó előtt lovagolván. Eő fensége hintaja után a' többi kíséretében eddig jött kocsik, itt még számos kocsik és lovagok csatlakoztak a' diszmenethez, olyanok, kik csak látni vágyásból jöttek ki; a' menetet azon 24 lovasok zárák be, kik a' felsőszentgyörgyi határtól, a' csenbiztos vezérlete alatt, Cserőig előlovagoltak. Illy renddel, folytonos zene mellett, csendes lépéssel haladott előre a' fenséges vendég Berény városa felé.

Mig ezek kívül így történtek, ő fenségök megérkezését hirdető mozsarak durrogásai és a' kíváncsi ki- 's beszáguldozó

Iovagok tudósításai felriaszták az egész várost, — a' katonaság azonnal rendbe állott és a' tért, mellyet elfoglalt, egészen kitisztítá úgy, hogy a' kerületi háztól a' köhídon felállított diadalkapuig igen tágas tér üresen állott. Mindenünnen tلاكodott elő a' sokaság, az örömjaj rendkívül növekedett, — a' város végén fenálló diadalkaputól a' kerületi házig, az ugynevezett kovács-utca, el volt öntve az előre hátra tolongó kíváncsi néptömeggel. Midőn a' diszmenet a' szőlők közül a' város felé a' gyepre ért, a' zajos örömkialtozások és éljenezések elkezdődtek, — nem ismert édes borzadás futotta el sokaknak tagjait, kik illy pompát még nem láttak, nem is képzeltek. Az örömhangok és éljenezések a' hosszú kovács-utcán keresztül a' hídon levő diadalkapuig kísérek a' fenséges vendégeket. Itt midőn a' kanyarulaton álló pompás iv alatt a' dandársereg vezére a' hidra felléptetett, 's utána a' zene szívemelő indulóval mintegy csalogatá fel a' hídon egymásután nyargalni vágyó nyugtalan 's ide 's tova tipogó paripákat, és a' sereg a' katonaság által elzárt tágas üres téren egymás ellenében két sorba állott, 's utána a' fenséges vendégek hintaja az iv alatt, mint a' hasadékon keresztül lövellő nap sugára, a' hidra felpattant, minden zaj megszűnt, néma csend lön, 's tiszteletszülte bámulás lépé meg a' számlálhatatlan nézőket, mellyet azután a' téren felkészített mozsarak durrogásai félbeszakasztottak; — a' tért környékező, 's már ide, mint gyűlpontra, összetódult sokaság zajos kifakadásai 's éljenezései szinte a' mozsarak durrogásait elnémiták, a' régi városháza hosszan nyuló kőkerítése egész vonalában a' tisztesb nőnem számára felállított nézőhelyről fehér kendők lebegtetése és nőnemi kellemetes hangok hirdeté az örömet, — illy zaj 's éljenezések közt eő fenségök a' kerületi házhoz szerencsésen megérkezvén, a' lépcsőknél a' kocsi megállott — eő fenségök a' kocsiból kiléptek, a' fenséges nádor ugyan a' nádori ezred főtisztli egyenruhájában, az ifju herczeg pedig ugyanazon ezredi kadét-ruhában kardosan, 's csákojokat kezökben tartva, a' lépcső alatti, szinte nemzeti színű posztó-

val borított kőterületen megállapodtak, — mely alkalommal ezen állomáson ő fensége fogadására rendelt küldöttség szónoka és a' kerületek főjegyzője Bathó Ignác ur a' magyar vendégszeretet őszinte egyszerű hangjait tolmácsoló következendő beszéddel fogadá a' fenséges vendégeket:

**Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
Magyarország nádora, legkegyelmesebb gró-
funk és főbiránk!**

A' zajos kedv és vidámság hangjai, melyek fenséged magas személye kíséretében eddig hatottak, tolmácsai a' jászkún keblek azon hódoló és tisztelgő érzelmeinek, melyeknek kijelentése nekünk is legkellemesebb kötelelességül tétetett.

Nem késünk azért császári királyi főherczegséged e' pillanatbani szerencsés megérkezésén szíves és általános örvendezésünket nyilvánítani, és fenségedet a' legmélyebb alázattal megkérni: hogy üdvhozó itt mulatása alatt nem ugyan magas állásához és fényes méltóságához mért, hanem csekélységünktől telhető, de a' magyar vendégszeretet és szivesség teljességével készült alkalmazást kegyesen elfogadni, és mindnyájunkat atyai kegyelmében szüntelen megtartani méltóztassék.

Mellybe magunkat és kerületeinket ismételve is azon buzgó ohajtással ajánljuk: hogy a' mindenható fenségedet a' köz Magyarhon és atyai kormányától függő kerületeink boldogítására még sok évekig szerencsésen éltesse. Éljen, éljen, éljen!!!

Mire ő fensége kevés szavakkal és szokott nyájasságával köszönetet monda, 's a' lépcsőkön felindult, de ismét a' hajdant és jelent képező sor közt megállapodott, az aggott polgárok által tartott közönségi czimereket, melyeken a' közönségek nevei valának olvashatók, szemlélgette; halk lépésekkel végre a' küldöttség kíséretében a' nagy terem előtti térre felérvén, ott ő fenségét az öregek sorában felül és sor végén állott jászberényi birtokos polgár és minden szellem műveltség nélkül egyedül gazdálkodással foglalatoskodó ör

Pap Sándor következő rövid beszéddel nyers hangon üdvözlé:

Fenséges herczeg, legkegyelmesebb grófunk,
biránk és atyánk!

Megöszültünk, mióta kegyelmes atyáskodásod minket 's flainkat boldogít, most Fenségednek szerencsés láthatásából eredő örömünket és hálatiszteletünket jöttünk áldozni; szívünk Ábelé, de nyelvünk határtalan érdemidhez képest némulni kénytelen. De megtanitjuk unokáinkat, hogy halhatatlan nevedet áldják, és velünk együtt dicsőségedért imádkozzanak. Éljen a' mi fenséges atyánk!!!

Ezután pedig a' másik sorban szinte végen álló Taczman Kriska leányka fehér koszorut nyujta által eő fenségednek, és a' következő érzékeny hangokat rebegé:

Fenséges jó atyánk, védangyalunk!

A' jász leánykák öröm-hálafüzte koszorúcskával üdvözlík fenségedet, — fehér ez, mint fenségednek a' jászok és kúnok boldogítása éjjeli 's nappali gondjaitól megöszült hófehérségü hajfürtai; — azért e' hálakoszorút fenségednek e' kised kezem szívesen nyujtja. Nemde, fenséged kegyes ezt elfogadni? — Most már koszoru nincs ugyan kezemben, de szívem itt dobog ám, — ugy-e, leányka társaim! dobog a' ti szívetek is? Telve örömmel mondjátok hát, kised kezeiteket velem együtt az éghez emelve mondjátok: Isten éltesd! számtalan évekig fenséges atyánkat, fenséges élete párjával, a' mi jó édes anyánkkal együtt! — Éljenek, éljenek, éljenek fenségtek!

Miután eő fenségök a' szállásul rendelt szobákba a' kísérök által, a' már akkor a' kerületi ház felső teremébe összegyűlt főbb ragu külső vendégek, egyházi, világi 's katonai méltóságok közt, bevezeltettek: nádor eő fensége a' szobából mindjárt a' terembe kijött, és az ott levő méltóságok udvarlását elfogadá 's velök beszélgetett.

Csak hamar a' dandárcreg vezére is udvarolt a' fenség-

ges nádornál, további parancsát kikérendő, — mlnek az lön következése, hogy eő fensége a' már ekkor a' kerületi ház előtt kettős sorral rendbe állított sereget megszemlélni mel-
tőztatott, a' mikor ott némellyeket magyarul szólita meg 's velek beszédbe eredni kegyes volt; kívül az éljenzések zajos hangjai, a' zene és mozsarak durrogásai szüntelen hirdetéek a' nagy szerencsét.

Ez alatt eő fenségek szobáikhoz nappali őrségre, ma-
gának eő fenségének nyilvánított akaratjához képest, mellőzve az e' végre is ide beszállított katonaságot, a' kíséretében tisz-
telgő egyenruhás jászún ifjak közül kettő, egymást időnkint felváltva rendeltettek, az éjjeli őrség egészen mellőztetvén.
— Annyira meg volt a' jászún népnek irántai hűsége- és ra-
gaszkodásában bizakodva: hogy magas személyét közöttök egészen bátorságosítva találá.

Mindezek után eő fenségénél a' kerületi ház nagy tere-
mében ebéd kezdődött, hová a' kerületek őt kapitányai is hi-
vatalosak valának.

Ebéd után kevés idő múlva kezdődtek a' tisztelgő udvar-
lások a' felső teremben. — Először is a' kerületek nádori fő-
kapitánya, királyi tanácsos Szluha Imre ur eő nagysága, mutatta be eő fenségének a' kerületek tisztii karát és közönségek kép-
viselőit következők ajánló 's hódoló szónoklattal:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
országunk mélyen tisztelt nádora, legkegyel-
mesebb grófunk és főbiránk!

Forrón ohajtott szerencsés megérkezése császári királyi fő-
herczegségednek édes örömmel tölti be a' hármas kerületek tisztii-
kara és a' nemzet képviselői sziveit, kik a' legmélyebb alázattal
jelennek meg e' nagy napon, fenséged kegyes szine előtt hódoló
mély tiszteletöket bemutatni, és fenségednek, mint imádvá sze-
retett félszázados grófjok- és főbirájoknak anyavárosukba lett sze-
rencsés megérkezésén őszinte örömlédezésöket nyilvánítani; —
fogadja fenséged szinmutatást nem ismerő igaz hiveinek és enge-

delmes fiainak szokott kegyességgel üdvözlésöket, kik szívszakadva és gyengéd fiúi érzéssel könyörgünk, hogy minket, polgártársainkkal egyetemben, eddig is bő mértékben tapasztalt atyai kegyelmében továbbá is megtartani, hathatós pártfogásával gyámolítani kegyeskedjék, kik imádva, esdekelve kérni meg nem szününk a' magyarok istenét, hogy császári királyi főherczegségednek a' közjó előmozdítására szentelt becses életét, hármas kis hazánk virágoztatására, számos évekre terjessze.

Mellyre eő fensége a' tisztí kar iránti megelégedését tanusító rövid felelettel válaszolt, 's ezután felszólítá a' nádori főkapitányt, hogy a' jelenlevőket személyesen mutassa be, — mi megtörtént, a' tisztikar és közönségek eő fenségének személyesen 's névszerint bemutatattak. — A' kerületek után udvaroltak Jászberény városa tanácsa és polgárai, kiknek szónoka, helybeli lelkész és apát főtisztelendő Stipula József ur, következő beszéddel üdvözlé ő fenségét:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
országunk nádora, legkegyelmesebb grófunk
és főbiránk!

Jászberény városának tanácsa 's polgárai velem, méltatlan lelki pásztorjokkal, együtt szerencsések több mint 18 ezer polgártársainknak mélységes hódolatát fenséged előtt bemutatni; felejtethetlen lesz városunk minden polgárai előtt ez áldott nap, melly fenségedet, ohajtva ohajtott védangyalát a' jászún nemzetnek, városunk keblébe szerencsésen vezérlette; e' felett örömünk határtalan, buzgó fohásunk összehangzó, mellyel városunkat, magunkat, városunk minden polgárait fenségednek magas kegyelmébe ajánlva, egy szívvel lélekkel hangoztatjuk; éljen, éljen, számtalan évekig éljen fenséged!"

Ezután főtisztelendő apát, alesperes és jászberényi iskolák igazgatója következő szónoklat mellett mutatta be a' jászkerületi lelkészeket és a' jászberényi tanoda nemzeti 's egyéb iskolák tanítókarát:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
országunk nádora, legkegyelmesebb grófunk
és főbiránk!

A' jászkerület 11 közönségeiben lelki pásztori hivatalt viselő, 's így szent hivataluknál fogva a' népnevelésben fáradozó egyháziak, és e' szabad város 12 iskoláiban a' haza reményei, a' szülék legdrágább kincsei oktatásában foglalatoskodó tanítói kar mélységes hódolatával vagyok szerencsés fenségedet üdvözölni; keblünk határt nem ismer az örömben, melyet az egek ura fenséged szerencsés megérkezésével árasztta reánk; mi azonban készek vagyunk e' nagy örömünket több mint 60 ezerre menő jászhiveinkkel, több mint öt-ezer iskolás nevendékeinkkel megosztani, hirül viendők, mint letünk szerencsések látni, üdvözölni a' jászok-künök hatalmas védangyalát itt Jászberényben; most keblünk legszentebb érzelmét követve, midőn magunkat hiveinkkel, iskolás nevendékeinkkel együtt fenséged magas kegyelmébe ajánlanánk, összehangzó lelkesedéssel ohajtjuk: éljen, éljen, számtalan évekig éljen fenséged! —

Ezek után az ünnepélyre megjelent nemes megyék, káptalanok, a' dunamelléki és tiszántúli egyházi kerület küldöttei, 's több mások — kik egyszersmind nádori főkapitány urnál is megtették tisztelgő látogatásukat — udvaroltak.

A' tisztelgések végeztével eő fensége, gróf Zichy Albert kamarás kíséretében, sétálni indult, melly alkalommal szép volt látni azon ovakodó hódolatot, mellyel ő fenségét a' nép kísérte, — vágyva vágyott mindenik eő fenségét közelebről látni, mégis a' határtalan tisztelet őket illő távolságban tartóztatá, 's ha közülök valamelyik történetesen, a' vágytól kábulva, az illendőségről felejtkezett, az értelmesbek a' tülbuzgókat rendre utasíták; ekkor is a' folyvást kitörő öröm hangulatai kitüntetéek azon tiszta és őszinte vonzalmat, mellyel a' jászkün nép szinte ötven éves grófja, birája, 's lehet mondani, inkább jóltevő atyja iránt viseltetik.

Az ifju herczeg is, nevelője és jászkerületi kapitány Vágó Ignác ur kíséretében, a' város nevezetesebb részeit

meglátogatá, a' sétatéreken megjelent sőt; némely magánosok jobb izlésü kertjeit látogatására is méltatá, mindenütt kimelő tisztelettel kísértetve.

E' napon a' délutáni órák az ünnepre összesereglett külsőknek ismerőseik 's egyéb tekintetben érdekesebb tárgyak 's a' vidék látogatására használtattak, — Jászberény városa ekkor olly társalgási élénkséget mutatott, millyet Magyarhonban Pesten kívül sehol fel nem találhatni; a' nádor lakának téréen a' zenekarok egymást válták fel, a' vigság minden zugban hangos zajjal tört ki, kedvezett maga a' különben tekintetnek hódoló elem is: — a' fenséges nádornak Budáról lett megindulása után az ünnepélyt megelőző napokban sok alkalmatlanságot és hátramaradást okozó fellegek a' jászok égről egészen elvonultak, — a' szél, melly talán még akkor járását be nem végzé, mintegy erőltetve szünai látszatott, szóval: mintha a' Jászok fenséges grófjának tiszteletére alkura lépett volna a' természettel, — az ünnepélyhez igen szükséges kellemetes időjárás állott elő.

Estve a' város belső térének ünnepélyes kivilágítása mulattatta a' vendégeket, — ezt látni szép volt: a' teljes fényben ragyogó hold daczolni látszott a' mesterkézzel előteremtett világossággal, — de mind hiába! a' temérdek lámpák, mellyek a' kivilágított téren fényt adtak, nem engedtek a' hold fényének. A' nagy téren ép e' végre készült pompás alaku 's felírásokkal ellátott magas oszlop, a' kőhid végén felállított diadalív, a' torony, paplak 's ennek vonalában levő szobrok, kápolna 's egész kökerítés, az iskolák és régi városház-udvar kerítése csillagözönben láttattak; — a' térről, mint a' kivilágítás főpontjától, különbféle szinü és alaku lámpák mintegy utmutatóul szolgáltak a' város más részeiben kivilágításokra; illy lámpák vezettek az ugy nevezett József kertébe, mellyben eő fenségének tiszteletére 's annak emlékére, hogy 1797-ik évben a' jászokat meglátogatá, felállított fehér márvány-oszlop, és a' kert kapuja különbféle, a' történet- és tárgyhoz alkalmazott felírásokkal fényesen kivilágítva voltak; innen a'

lámpák a' látni vágyót a' Zagyva folyó szélén — mellynek tükrében a' hold, mint e' nemzeti örömnök tanuja, magát ünnepélyes színben mutogatá — a' szentferencziek zárdája téréni sétat helyhez vezeté; itt a' sétat helyt körülövedző fasorompó ilyen lámpákkal fel volt ékesítve, maga azonban ez ünnepélyes hely — hol a' hajdankor nyomorainak gyászos emléke, a' török dúlások idejében elhullott honfiak 's vitézek temérek csontmaradványait fedő sirdomb keserű visszaemlékezést szül — szándékosan homályban hagyatott, 's csak a' fák sűrű lombjai közt áthalható hold sugára vetett olykor fényt a' gyász helyre. Jászberény városa közházánáli kivilágítás mégis legmeglepőbb volt: ennek felső emeletén levő nagy ablakokban Mária Terézia királynőnek életnagyságu 's pompás festésű képe, az ausztriai ház, Magyarország, a' jász kerület közös és a' jász kerület minden közönségeinek különös czimereik, a' czimert magyarázó iratokkal 's jeles mondákkal, valának kivilágítva. Szinte éjfél után két óráig forrongott a' kíváncsi néptömeg az utczákon a' nélkül, hogy e' napot a' rendetlenség legkevesebb is bélyegezhetné; a' lámpák fénye lassanként kifogyott, 's azzal a' nézők is nyugalomra menvén, a' városban néma csend foglalt helyet. —

Május 20-án, mint az ünnepélyre rendelt határnapon, ragyogó ünnepies fényben kelt föl a' nap a' jász-kúnok egén; ünnep volt ez, millyet még Magyarhonban nép nem látott, — 's erre a' jászberényi nép már előbb egyházi szónoki székéből figyelmeztetve levén, minden munkát megszüntetett. Reggeli 9 órakor a' harangozás tudatá, hogy az ünnepély isten imáadásával és hálával kezdődik: csak hamar iszonyu néptömeg gyült a' templom térére, oda gyülekezett a' dandársereg is, melly legottan a' kerületi háztól a' templomig kettős sorban zárva nalt képezett. Az ünnepélyre megjelent nagyméltóságok 's egyéb uri vendégek, a' kerületi tisztikar és közönségek képviselői eő fensége szállásán, a' kerületek háza nagy teremébe, az ünnep fényét nevelő pompás diszruháikban, gyültek össze, 's harmadik harangszóra az összegyült tisztetek diszkoszó-

rúja, a' kertületek nádori főkapitányának vezérlete alatt a' dandársereg által képezett tágas vonal közt, ünnepies renddel ment a' templomba, hol a' szent mise-áldozatot méltóságos Sági Sággy Mihály választott novi püspök, boldogságos szüz Mária almadi apátja, a' váczsi székes egyház nagy prépostja, püspöki helyettes és ez ünnepélyre a' váczsi káptalan egyik küldöttje mutatá be a' mindenhatónak, melly alatt a' pesti vakok intézetéből e' végre kihozott nevendékek énekeltek; mise részsein a' templom térén kirakott mozsarakkal tétettek üdvözlő lövések, 's az alatt a' dandársereg is lóháton tisztelgő sorban állott, — mise végén az ünnepélyre készített és kinyomatva a' népnek is kiosztott itt olvasható ének, a' nép összes zengedezése mellett, különös érzésre olvasztá a' kebleket:

HYMNUSZ

A' JÁSZOK 'S KÚNOK'
SZÁZADOS ÜNNEPÉRE.

Nota: Bemegyek szent templomolba.

Isten! áldd meg nemzetünket,
 Isten! áldd meg a' Királyt,
 Béke közt tarts meg bennünket,
 Távoztasd a' bel-viszályt:
 Szeretet fűzzön egymáshoz;
 Hűség kössön a' Hazához.
 Szent hit láncza Egyházunkhoz,
 Hódolat Királyunkhoz.

Nagy Isten! add: hogy Apáink'
 Százados birtokában
 Áldhassanak unokáink
 Sok száz év' lefolytában;
 Őseinknek szabadságát,
 Jogainknak igazságát
 Hirdesse törvény' szent szava,
 Védje a' király 's Haza.

És ki hosszas ötven évbe'
 Szeliden kormányozott,
 Kit övéinek körébe
 Százados ünnep hozott,
 Ki atyáskodva ügyel ránk:
 J ó z s e f, Nádorunk 's Főbiránk'
 Élten lengjen áldás 's béke,
 Légyen áldott emléke !!

E. F.

Az áldozat végeztével főtisztelendő Stipula József, szent György-vitéz és vértanú, szerencsi apátja, jászberényi kerületi alesperes, azon város lelkésze, és ottani tanoda és nemzeti iskolák igazgatója, az ünnepélyhez alkalmazott következő beszédet mondott szokott szónoklati jeles lelkesedéssel az egyházi szónoki székből:

Áldjátok a' mennynek istenét, és minden élők előtt hálát adjatok neki.

Áldjátok az istent, és beszéljétek meg minden ő csudálatos dolgait. Tob. könyv. 12 r. 6. és 20 vv.

Ha a' készséggel az erő, az igyekezettel együtt járna a' tehetség, — ha a' jó szándéknak mindenkor kívánt fogamatja volna: majd csaknem bátran ígérhetném, legalább magamnak, hogy a' mint örömnünnepünk diszét kegyes jelenlétével nevelő e' fényes gyülekezet magasztos várakozásának habár lankadtan megfelelni, ugy az öröm-hálaünnepet szentelő dicső jászkún nemzet buzgó kívánatának is, habár fáradtan, eleget tenni képes leendek; de a' mennyire engemet e' reményemben csekélységemnek nyilvántsága megaláz, elannyira bátorit azon édes tudat, hogy a' hol nagy és határtalan az öröm, ugyanott a' jó szándékot méltánylani hajlandó kegyesség szives, még pedig nagyon is szives minden hiány-, minden fogyatkozásról elfelejtkezni. Megkísértem azért bátorodott lelkesedéssel magasztos 's ritka szerencsével áldatott jelen pályamat, és határtalan örömem lángoló tüzétől ihletve üdvözlöm, a' legmélyeségsb hódolattal üdvözlöm százados ünnepünk fenséges diszét, a' jászkún nemzet jóléte-, szabadságának már-már 50

évek óta hatalmas védangyalát, nemtőjét, és világszerte tudva levő buzgóságának fenséges példáját angyali buzditáskint tisztelve, sőt ha szabad mondani utánózva és követve: „áldom a' mennynek istenét, a' ki század óta árasztá minden jászkún polgárra legdrágább nemzeti kincsünk-, szabadságunknak malasztos áldásait, édes gyümölcseit.“

De mi szavak hangzottak el illy hirtelen ajkaimról szabadságot emlegetve? hát lehet és vagyon szabadság, mellynek malasztosak áldásai? édesek minden gyümölcsei? — oh, századunk szelleme! nem ok nélkül hangoztatod hát világszerte lármás hőseidnek ajkival e' szózatot: szabadság, arany szabadság! — de ne vakits, ne szédits, tulságoskodó korszellem, mézes hangoddal, hiszen vagyon szabadság, mellynek keserűek — mert veszélyt, romlást termők — minden gyümölcsei; vagyon szabadság, melly még hangzik, méz az ajkakon; de ha kebelre talál, méreg a' szívben, ez megvetést érdemlő; — és hála az egeknek! nem, nem illy átok a' jászkún nemzetnek szabadsága, ez minden jászkún polgárra a' jólétnek áldásait század óta árasztja; azért ugyanez örömnünepünket, hálánkat e' drága kincsünk nemtői iránt helyesli, méltányolja; nem is távozem azért százados ünnepünk e' magasztos tárgyától, sőt a' jászkún nemzet szabadságának malasztos áldásait, édes gyümölcseit, mennél rövidebben csak kiszemelve, de szintén szabadságunk áldott nemtői iránt nemzetünk háláját méltányolva és követve, folytatandom szónoklatomat. Isten! az emberi erőtlenséget ápoló kegyelmeknek kimeríthetetlen kútforrása! te, te segélj a' kitzűött tárgynak szerencsés megkísértésére, és méltatlanságomat érdeemesítsd legalább e' szent hely becsével, e' magasztos és fényes gyülekezet kedvező figyelmére.

I. Rész. Vagyon szabadság, melly a' korlátlanág-, függetlenség-, féktelenséggel kész megbarátkozni, kezét fogni, sőt még becses nevét is az említettem rémátkoknak palástul szives odakölcsonözni; az illy szabadság országokat dúlt már, nemzeteket döntött, temetett gyászos sirhalomba. Isten! a' korlátlanág-, a' függetlenséggel megbarátkozó szabadság- avagy is inkább féktelenkedő szabadosságától őrizz minden országokat, oltalmazd a' nemzeteket, véd ez

átoktól édes hazánkat, védd, óvd meg a' Jászkún nemzetet, jó népet, — hiszen ugyis vagyons e' nemzetnek szabadsága, melyet a' királyi kegyelem még az 1745-ik évben szentesite, jogosita; vagyons szabadsága, melyet a' százados áldott tapasztalás jelen öröms' s hálaünnepünk legtisztább kutforrásává szentele. És méltán, mert a' jászkún nemzet szabadságának század óta minden jászkún polgárt boldogító levének áldásai. Ugyanis: mi lehet akár-melly nemzetre, akár-melly hon polgáira nézve áldásosb, mint magát olly eszközökkel, olly üdvös intézetekkel ellátni, mely-lyekben a' haza reményei, a' szülék legdrágább kincsei jó nevelését, szellemi lelki képeztetését lehet eszközölni, biztosítani? — és ime az áldott 1745-ik év óta a' szabadságnak lefolyt első századában olly termékenyen gyümölcsözött ezen áldás a' jászkún földön, hogy rövidség kedvéért a' 3 rokon kerületeknek csak egyikéről, a' jász kerületről, emlékezve, a' jászkerületeknek 11 közönségei, negyvenegy jól rendezett, ugyanannyi rendes és a' közönségek pénztárából díjazott tanítókkal ellátott iskolákat lettek szerencsések létre hozni, melyekben jelenleg több mint ötezer jász polgárfiak, és nőnövendékek élvezik a' jó nevelésnek áldásait; így vagyons pedig az áldás szeretett kún rokoninknál is, és e' szép áldást a' jászkún nemzet áldásos szabadságának köszönheti és köszöni. De

Mi lehet áldásosb szintén akár-melly nemzet 's hon polgáira nézve, mint olly szent hájlékokkal is magát ellátni, melyekben mindenki megadhatja istenének, a' mi az istené? mi lehet boldogítóbb, mint olly hájlékokat építhetni, melyekben a' mint a' kisdédek jó nevelését folytatni, úgy még a' népnevelésnek malasztos munkáját is lehet gyakorlani, divatoztatni? — és ime járja bár meg, ha ki fáradságát nem sajnálja, a' jászkúnépitette helységeinket, városainkat: tágas és pompás templomaink, melyek szabadságunk első századjában emelkedtek, jöttek létre, valjon mindenütt nem fognak-e szemébe tünni? méltassa aztán bárki templomaink egyházi szolgálóinak fáradozásait figyelmére: valjon arról, hogy e' szent hájlékokban csakugyan eszközöltetik a' népnevelés, öntapasztalása nem fogja-e meggyözni? hiszen a' hol a' nép mintegy kéznél fogva vezetetik az istennel való ismeretségre, a' lelkieknek keresésére, —

a' hol atyailag édesgettetik az erények megkedvelése gyakorlására, a' hol mintegy szünet nélkül ébresztik az embert elaljasító erkölcsetelenségek, vétkek megvetése- 's elkerülésére: lehetetlen ott a' népnevelés malasztos áldásának nem létezni, -- az emlitemem javak pedig, a' mint tanító intézeteink-, ugy diplomainkból is áradozó édes gyümölcsök, mellyeket szabadságunk lefolyt első százada lett szerencsés a' jászkún polgárok számára megtermeni.

Ugyde valjon a' hol készek, mint hallánk, a' szellemi, lelki jólétnek áldásos kutforrásai, lett-e csakugyan képes a' nemzet azokból áldást, boldogító áldást meríteni? képesek lettek-e a' jászkún polgárok, legdrágább kincsök édes gyümölcseit szellemileg élvezni? Oh, igen is, mert, hála az egeknek! szembetünőleg emelkedett a' szellemiekben a' jászkún nép, szaporodtak és szaporodnak neveltebb jászkún egyéneink, sokasodtak, sokasodnak a' szép tudományoknak kedvelői, barátjai, avatottjai, — áldást hozott tehát század óta nemzeti kincsünk, szabadságunk, a' jászkún polgárokra, elkészítetvén a' szellemi 's lelki jólétnek áldásos kutforrásait, ki is osztván kinekkinek édes gyümölcseit.

De talán a' kikkél a' szabadság első százada szellemileg illy boldogítólag gyümölcsözött, azoknál elmaradott az anyagiakban való jólét 's boldogulás? és ez a' lefolyt századnak nagy hiánya? oh, nincs, nincs helye nálunk e' hiánynak, mert a' hol század óta tudja minden jászkún polgár, hogy a' mije csak vagyon ingó és ingatlan javaiból, az mind övé, [mint édes tulajdona, jogosított örökös birtoka, — a' hol század óta tudja minden jászkún polgár, hogy a' mit épít, javít, szerez és vesz, az még sirba szállta után is örökségképen száll és marad utódaira: ugyan nincsen-e ott hathatós jótevő forrás az anyagiakban való boldogulásra? ... a' hol a' köz és még osztatlan földekről, pusztákról minden jászkún polgár jog szerint mondhatja, és pedig század óta!: édes mindnyájunké, — a' hol század óta nemcsak a' törzsökös jászkún, de még a' később honosult jövevény is részt vesz az osztatlan puszták használatában, — a' hol a' közterhek, a' közadózás értékbirok után vettetik ki minden jászkún polgárokra: anyagi áldást nem hoz-e ott a' hasznok és terhek illy igazságos felosztása? — a' hol minden jászkún

polgár, csak nevelve, képezve legyen, század óta számolhatott, a mint jelenleg is számolhat, mind a' közönségeknél az előljárói, de még hármás kerületeinknél is a' legszebb, legelőkelőbb tisztségekre, hivatalokra: nincs-e ott minden jászkún polgár előtt az anyagiakban való jobblétre vezető ut tárva-nyitva? — mindezek pedig nemzeti kincsünknek, szabadságunknak áldásai, édes gyümölcssei; csakhogy az a' kérdés: vajjon az említettem édes gyümölcsöket anyagilag a' jászkún polgárok század óta kellőleg élvezték-e?

Oh, nézzen körül a' jószívű utas jászkún földeinken, nem fogja-e észrevenni, mint csinosultak a' jászok kúnok lakhelyei, városai!? nem fognak-e figyelmet nyerni napról napra miveltebb földei? — a' mesteremberek száma helyeégeink-, városainkban nagy és naponként nevedő, — csinosbak a' kézművek, mint hajdan voltak, a' jászkún helységek is többnyire már városok, — mindezekkel tanusítva, hogy a' mint szellemileg, úgy anyagilag is a' jászkún nemzet szabadságának század óta csakugyan malasztosak áldásai, édesek minden gyümölcssei.

Örülj azért és örvendj, jászkún polgár, nemzeti nagy kincsedet, szabadságot, becsüld mindenkor nagyra. Ime, te század óta élvezed már szabadságodnak azon áldott gyümölcsseit, mellyekkel csak a' XIX-ik század mult és most folyó tizedében alkotott új törvényzikkeink kedvezése kívánja a' nagy haza adózó fiait boldogítani, utat nyitván a' földbirtok megváltására, és képességet engedvén az adózók fiainak is a' törvényzikkben elsorolt hivatalokra.

Élvezd azért szabadságodnak áldásait, mert csak így tudhatod, milly édesek ennek minden gyümölcssei, — de soha se felejtse el, milly igen méltók szabadságodnak áldott nemtői örökös nemzeti háládra!

II. Rész. A' jó és nemes szívnek a' mint legkedvesebb, úgy legszentebb kötelessége a' jótéteményeknek meghálálása, a' jótévők iránti örökös hála, — azért alig hangzottak el ajakiról egy védangyalnak az agg és ifju Tóbiás előtt e' buzdító szavai: „áldjátok a' mennynek istenét, és minden élők előtt hálát adjatok neki,“ földre borult azonnal a' jó, nemesszívű, jámbor, az évek terhétől már-már

görnyedező Tóbiás fiával, háza népével együtt hálálván, köszönnévén istennek reájok árasztott jótéteményeit.

Igy a' jó és nemesszívü jászkún polgárok is — kiknek jellemi tulajdonuk, a' jótéteményekről, a' jöltevőkről soha meg nem felejtkezni, sőt azoknak még emlékezetöket is áldásban tartani — alig láták az áldott 1745-ik évnek százados társát, e' folyó 1845-ik esztendő, felderülni, nem várván angyali buzdításra, keblök nem birt hálájok lángoló tüzevel, fel-fellobbant ez, és a' mindennapi hálát pompásb, ünnepiesb alakba öltöztetve, egy szívvvel lélekkel ime minden jászkún polgár örömhála-ünnepet tart és szentel ama dicső jöltevői, nemtői üdvözlésére, kiknek köszönheti és köszöni nemzeti legdrágább kincsét, áldásos szabadságát, — oh! dicséretes és követést érdemlő szép példája a' nemzeti hálának! De vajjon, dicső jászkún nemzet! kiket illet nemzeti hálád? kik legyenek nemzeti kincsed-, szabadságodnak dicső nemtői, kérdenem és tudnom ugyan szabad-e? Isten! Király! Haza! e' szentséges, e' felséges, ez édes nevekben azokat, kiknek szentelve van hála-ünneped, emlitem-e? oh, igen is, jászkún nemzet, ugy-e, isten a' te legfőbb, legnagyobb jöltevőd, 's így hálád ugy-e mindenek előtt istennek van szentelve? — és méltán, mert minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felül vagyon, alászállván a' világosságnak atyjától; így tanit szent Jakab apostol *) és méltán; mert mid vagyon, a' mit nem vettél (istentől) és ha vetted, mit dicsekszel, mintha nem vetted volna? így irt szent Pál **) —. Azért méltán ragyognak a' napi rend soraiban is e' jeles szavak: május 20-kán, mint is a' százados ünnep tartására kitűzött határnapon, reggeli kilenczedfél órakor isteni tisztelet és szónoklat a' parochialis szent egyházban, eö császári királyi főhercegségének a' felállított banderium diszes sora közötti ünnepies odavezetésével; azért méltán sieténk mi is mindnyájan hálaünnepünk e' reggelén mindenek előtt e' szent helyre, mert hálánk zsengeje istenünké, kinek csakugyan ama szent oltárnál buzgólkodott az urnak főpapja, a' kegyes Áron,

*) Szent Jakab ap. lev. 1. r. 17. v.

**) A' Kor. 1. lev. 4. r. 7. v.

a' szentek szentjét , a' makula nélkül való bárányt hálaáldozatul bemutatni.

De valjon isten iránti hálánk ma és épen e' szent helyen be fog-e örökre végződni? oh , távol legyen! folytatjuk mi, nemde, mig élünk, isten iránti hálánkat, — mi istenünkről, mint legfőbb, legnagyobb jótevőnkről, soha, de soha sem fogunk megfelejtkezni, törvénye szent lesz előttünk, és törvényének e' két legnagyobb parancsolatjából: szeressed istenedet, szeressed felebarátodat, fogjuk naponkénti hálakoszorúnkat füzögetni, ezt istennek feláldozni, mint hálánk legáldottabb ajándékát.

Hát isten után kit üdvözlünk hálánk ünnepével? a' királyt ugy-e? méltán; mert kinek köszönheted, te dicső jászkún nemzet, isten után kiváltási szabadságodat, e' nemzeti legdrágább kincsedet? nemde a' soha sem felejtendő áldott királynő Mária Terézia határtalan kegyelmének? *) Oh, dicső királynő! Mária Terézia! vajha királyi trónod zsámolyához vihetnénk most legforróbb hálánkat e' százados nagy ünnepünkön! de el-, eltüntél te hiv jobbágyaid földi lakhelyéről, csak dicső koporsódat, ebben felséges áldott poraidat tisztelhetjük még legmélyesegesebb hódolatu hálánk hervadhatatlan koszorújával, — legyen hát üdv, legyen örök üdv dicső lelkednek, legyen béke áldott poraidnak, — ime, elfelejthetlen nemtője, felséges megadója a' jászok-kúnok kiváltási szabadságának, könyeink csepeit, mint hálánk legtisztább gyöngyeit, hintjük el királyi sirhalmod körül, és könyeink záporát csak az egy szünteti, hogy nem, nem tüntél el, felséges asszonyunk, nagy kegyességű jó királynénk, örökre földünkről, sőt élsz, mind e' napig is élsz felséges, fenséges unokáidban, élsz dicsőségesen uralkodó, vagyis nem annyira uralkodó, mint inkább atyáskodva országló jó királyunk V-ik Ferdinándban, kinek királyi kegyelme e' folyó századunk mult tizedében uj törvénycikkkel szentesíté nagy királynő töled nyert, a' vámdíjtól mentesítő jogát a' jászkún nemzetnek. **) Lengje hát körül, határtalan kegyességű jó királyunk, lengje körül királyi trónodat is nemzeti legforróbb hálánk, és legyen

*) Május 6-án 1745-ik év.

**) Kiváltáságos levél 2-ik czikke 1745-ik év május 6-án.

szabad trónod zsámolyánál megvallanunk : hogy a' jászkún halni is kész felséges jó királyunkért, — most azonban hálaimeink ez : Isten éltesd számtalan évekig jó királyunkat, atyáskodó ország-lásával boldogítsd, egek ura, minél tovább édes hazánkat! hadd érezze minden magyar, hadd tapasztalja a' jászkún nemzet, hogy csakugyan nem tűnt el örökre a' nagy és hatalmas királynő, Mária Terézia, sőt él a' mint felséges, úgy szintén fenséges unokáiban, mind e' napig is él, és pedig a' jászkún nemzet boldogítására is él fenséges unokája, József nádorunk-, grófunk-, biránkban is, már-már 50 év óta árasztván e' hatalmas védangyal által királyi kegyelméből nyert szabadságunknak áldásait hajdan kedvelt jászkúnjaira. Fenséges unokája nagy királynénknak, örömhála-ünnepünk fenségednek is van tehát szentelve, — áldásos 50 évek-ből füzött hálakoszorúnkat fenséged atyáskodása készítette, számtalan jótéteményeinek a' jászkún nemzetre árasztott gyöngyeivel ékesítve, . . e' drága gyöngyök fognak ragyogni a' jászkún földön; ezek az ötven évek — isten, adj még számos évet is ezekhez! — örökítendik áldásban fenséged emlékezetét; ezek, ezek az áldásos 50 évek fogják a' jászkúnok legkésőbbi unokáikkal is tudatni, hogy a' mint felséges Mária Terézia alapítója, nemtője, úgy fenséges József, hártaltalan kegyelmű grófunk és biránk, hatalmas védangyala lett a' jászkún nemzet szabadságának. — Isten! áldd meg hát fenséges védangyalunkat, Józsefet! számtalan évekig éltesd szabadságunk e' hatalmas nemtőjét, és míg e' világ áll, legyen mindenkor virágzásban fenséges háza!

Most már a' haza tart számot nemzeti hálaikra; és méltán, mert hol vagyon, jászkún polgárok, a' ti lakhelyetek, a' ti hajléktok? nemde az édes haza kebelében? — hol rejteznek a' titeket boldogítható, boldogító áldások édes gyümölcsei? nemde a' kedves haza kebelében? — itt, itt éltek és élnek ama nagy, ama jeles és dicső honfiak, kiknek, mint nemzeti legdrágább kincsünk, szabadságunk hatalmas védangyalinak, pártolóinknak áldásban vagyon a' jászkún földön, és áldásban leszen is örökké dicső nevök, emlékezetök, — itt, itt az édes hazában, ennek anyai áldott keblében éltek, dicső jászkún nemzet, nemde? áldott ős atyáid is, kik izzadva,

fáradozva, értéköket, tehetségöket feláldozva nyerték meg kivál-
tási szabadságunkat unokáiknak inkább, mint önmagoknak boldo-
gításukra, — itt, itt az áldott haza keblében nyugszanak nemde,
pormaradványai is azon ős atyáknak, kiknek e' szent helyen
tegnap istenhez emelkedett buzgó imánkkal, e' templomban lelkei-
kért bemutatott engesztelő áldozatunkkal ohajtánk legforróbb hálánk
adóját lefizetni? — ugyan lehetne-e hát a' jötevő édes anyáról, az
édes hazáról a' honfiaknak megfélejtkezni? illenek-e a' hon fiainak
a' hazában élni, de a' hazának nem élni? Oh! hiszen még a' csü-
szó-mászó férgek is élnek hazájokban a' nélkül, hogy élnének, él-
hetnének hazájoknak, — ugyanis e' szépet, e' dicsőt csak ember,
ha áldozni kész, teljesítheti, pedig csak illy móddal lehet a' haza
iránt hálaadóvá lenni; élj hát, jászkún polgár, a' hazának, mint
jó honfi, — járulj áldozattal a' haza oltárához, látni fogod
ugyanott dicső nyomait a' jászkún nemzet bokros és nagy áldozati-
nak, mellyek szó nélkül is hirdetik, hogy a' jászkún élt a' hazá-
nak is, — de vannak még üres helyek a' hon oltárán, ujjabb és
ujjabb áldozatokra van hát szüksége a' jó anyának, — boldogítani
kiván, de csak azért, hogy jóléte, boldogulása édes gyümölcseit
keblében úpolt fiaival megoszthassa, reájok visszaáraszsa; mutasd
meg hát, dicső jászkún nemzet, és példáddal tanusítsd: hogy a'
hazának élni, a' hazának áldozni minden jó honfi legszentebb hálás
kötelessége.

De talán hosszash is lett silány beszédem, mint a' drága
időkímélés, főkép pedig a' fényes gyülekezet kegyes türelme, ki-
vánhatta; oh, bocsánat! hiszen a' hol százados az örömhála-ünnep,
a' hol száz éveknél lett joguk a' szülő figyelmét követelni, a' hol
a' szónok is a' jászkún nemzet drága kincsének, jólétének édes
gyümölcseit, a' jászkerület keblében harmincz évök óta lelkipász-
torkodva, szerencsés élvezni, 's így buzgó hálájának szent és édes
adóját ohajtaná lefizetni, reményem, forró hálám terjedelmesb sza-
vait az itt tündöklő kegyesség nem, nem fogja megsokallani, — sie-
tek azonban szónoklatomat bevégezni, és minthogy elbeszélém az
urnak csudadolgait, minthogy előhozám a' jászkún nemzetre század
óta árasztott jótéteményeit, hálánk szent adójával üdvözlém is

nemzeti legdrágább kincsünk, szabadságunk áldott magasztos nemtőjét: ismételve hangoztatom előszózatomat: áldjátok a' mennynek istenét, és minden élők előtt hálát adjatok neki. Áldjátok az istent, ti jászkún nemzetnek ősz hajfűrtökkel diszeskedő, és az évek terhei alatt már-már lankadozó polgárai, ime, a' titeket illető tiszteletnek karjaival környezlek benneteket, és veletek együtt ballagván az urnak oltárához, meghivom példátok utánzása követésére minden polgártársaitokat, hogy velek együtt mondhassuk el e' hálaimánkat:

Isten! ime a' buzgó jászkún nép leborul előtted, hálálván, hogy kiváltási szabadságának első századát malasztos áldások közt bevégeznie megengedted, készen áll számunkra, mint reményljük, az ujló század, — kérünk, oh, nagy isten! tégedet kérünk, áraszd ebben is reánk kifogyhatatlan áldásidnak mindenkit boldogítható jótéteményeit, éltesd jó királyunkat, boldogítsd áldott kormányával mennél számosb évekig nemzetünket, édes Magyar hazánkat! Isten! éltesd a' fenséges nádort, határtalan kegyességű grófunkat, biránkat is, és tedd mennél dicsőségesbbé, míg a' világ áll, a' felséges uralkodó házat, védj és őrizd az egyházi és világi előjáróinkat, általok virágoztasd, gyümölcsöztesd a' közjót, általok tedd szerencsésekké, boldogokká az alattvalókat! — áldd meg, egek ura! ünnepélyünk magasztos diszeit is! áldd meg édes Magyar hazánkat, ebben áldd meg, ápold, virágoztasd, boldogítsd, a' világ utolsó napjáig, a' jászkún polgárokat, és add, hogy hármaskerületünk jólétben, boldogságban, rokon népeivel együtt, minden felozlás nélkül legyen, míg ember lakja a' földet, mindenkor egy! Amen.

Vége levén az ájtatosságnak, az ünnepies gyülekezet, azon renddel 's diszmenettel, mellyel a' templomba jött, a' dandárseregből állított zárvonalt közt a' kerületi házhoz visszament, miután a' dandárcsapatok is, előbbi állomásukról kapitányaik vezérlete alatt a' városháza elébe vonulván, négyesegű ünnepies állásba tették magokat; a' zene folyvást szólt, a' mozsarak durrogtak. A' kerületi ház termébe összegyűlt fényes gyülekezet is, a' főkapitány ur vezérlete alatt, a' vá-

rosházához ment által. Midőn főkapitány ur a' városházánál tisztelgő négyszegű sorban álló dandársereg által elfoglalt térre beért, „éljen a' mi kedves vezérünk!” szó hallatott, melyet a' dandárseregnek harsány éljenezése követett. A' városházánál a' gyűlés elkezdődött, mellynek fényét leirni nem, csak képzelni lehet. A' városháza teremében közepén, az ajtó ellenében, hol dicső emlékű Mária Terézia királynőnek életnagyságu 's remek festésű képe függött, nádori főkapitány ur, mint a' gyűlés elnöke, — mellette mindkét oldalról a' pazar fényű diszruhás egyházi, világi főméltóságok, megyék követei és a' jászkún kerületi tisztikar tagjai a' több ágakra nyuló asztalnál foglaltak helyet, — a' többi minden rendű és rangu külsők és megyebeliek a' teremet, annak előtérét és mellékszobákat annyira megtölték, hogy mozdulni alig lehetett; sokáig tartó zaj után csendesség lön, kívül is a' zene és mozsarak elhallgattak, — a' mikor az elnök nádori főkapitány ur, szokott szép modoru hangulattal és ünnepies lelkesedéssel, az ünnepély célját, a' jászkúnoknak hajdankori viszontagságaikat, jelenkori állásukat a' következő szellemdús és maga nemében classicus beszéddel érzékenyen lefesté:

Nagyméltóságú fényes gyülekezet, tekintetes
hármaskerületek!

Midőn az egész természetben, a' mindenható isten remek teremtményében, köztapasztalás szerint, az éjjeli sűrű homályt ébresztő és élesztő világosság, a' dermesztő hideget ápolgató melegség, a' borzasztó fekete fellegeket gyönyörködtető napfény a' komor és kopár telet csirázató tavasz, érlelő nyár, és gyümölcs-hozó ősz követi, — midőn az egyes ember szívet is hol fagyasztó búbanat, hol kecsegtető remény, hol a' kétségbeeséshez közelítő szorongatás, hol végre határt ismerni alig akaró örömrzés lepi el, — igen természetes: hogy a' nemzeti életben is nem egyszer a' magasztos események közé vegyülnek a' kellemetlenek, — a' nagy, dicső és fényes tetteket homályha borítják a' közinségek és súlyos csapások, — a' polgári jólétet feldőlják gyakorta a' szenvedett

nyomorúságok, és mindezeket ismét csaknem feledékenység örvényébe sodorja egy újabb lelkes fölemelkedés, nagygyá-alakulás és a' közjónak helyreálltatása. Igaz valóban, a' mit az emberi nemzet történetei minden lépten 's nyomon hirdetnek: hogy zavartalan örömben élni nem halandónak, nem nemzetnek jutott osztályrész.

Régen észrevették 's tudták ezt figyelmes egyének és nemzetek. Emlegeti a' scythákról Philarchus, a' thracziaiakról pedig idősebb Plinius: hogy mindegyik e' népek közül naponként esti lefekvés előtt, ha szerencsétlenség nélkül folyt le reájuk nézve a' nap, egy üres nyíl-puzdrába, vagy födeles edénybe egy fehér, ha pedig ellenkezőleg, egy fekete kövecskét tett be; 's midőn azután éltek a' halál által félbenszakasztott, társaik a' fehér és fekete kövecske-számból ítéltek meg pályájuknak boldogságát vagy boldogtalanságát. — Ezekről tértek által Rómába is hajdan a' fehér és fekete kövecskék, sőt ugyanott a' fehér és fekete napok — „dies albi et dies atrii“ — még a' naptárakban is nagy gonddal följegyeztettek, azok fehér krétával, ezek korom szénnel iratván be. — Róma, nemde, hajdan világ ura volt 's mégsem számlálhatott egyedül fehér napokat! — a' fekete napokon Róma búsan elmélkedett és óvatossá lenni tanult, — a' fehér napokból pedig örömkítőrések között új lelkesedést nyert a' dicsőség koszorújának elnyerhetésére.

Vitéz magyar őseink, midőn e' boldog hazát fegger élével utódaiknak szereztek, dicső és magasztos tetteik által bizonyosan számtalan fehér napokat éldeltek, — azonban maradékaiknak meg kellett ismerkedniök az augsburgi, saji, várnai és mohácsi fekete napokkal is, hogy annál bölcsebben általlássák: mi által lehet visszaszerezni a' tartós fehér vagyis boldog napokat. Szoros és bomolhatlan egyetértés, pártokra nem szakadás, koronás fejedelem iránti tántorithatatlan jobbagyi hűség, a' kormány iránt viseltető erős bizodalom, a' minden nagyra, igazságosra, dicsőre vezető kész hajlandóság, és annak szilárd általlátása: hogy a' polgári társaság nem egyedül ész, eszme, hanem sokféle műveltségű, indulatu, tehetségű, viszonyu egyénekből összeszövetkezett vegyület — képesek csak kiirtani a' fekete napoknak lankasztó vagy dülő sebeiket. —

Illyen elvek mellett történt Kún László magyar király uralkodása alatt, a' jász és kún nemzet részvevő vitézségével is, a' márkfeldi híres győzelem, mely által a' habsburgi császári borostyános családnak hatalma, disze, méltósága és századokra kiterjedt tündöklő fénye megalapított, — illyen elvek mellett történt Robert Károly magyar király fejedelemsége alatt egyedül a' kún nemzetnek vitézsége által a' felzendült és pártot ütött erdélyi szászoknak lecsillapításuk, — illyen elvek mellett a' magyar jász és kún bajnokság által terjedett ki dicső Nagy Lajos boldog országlása alatt Magyarországnak határa háromféle tengerpart közé, — illyen elvek mellett fejlődtek ki ismét a' jász és kún nemzet összemunkálódásával a' halhatatlan érdemű Hunyady Mátyásnak pompás győzelmei, melyeket Európával nem annyira Cortesius Sándornak égisz magasztaló latán versei, mint a' hódoló hirnek gyors szárnyai ismertettek meg; — illyen elvek mellett gyult lángra azon példátlan magyar, jász és kún hiveség, mely a' halhatlan emlékü, dicső és nagy Mária Teréziának veszélytel fenyegettetett királyi székét, hét szövetséges ellenség daczára, hatalmának, úgy szólván, egész előbbeni kiterjedésében fentartotta. — Vagy talán holmi üres álladalni eszmék, visszavonások, pártra oszlások, meghasonlások, rothasztó tespedések hozták létre e' nagy történeteket, melyeket álmélkodva csudál a' világ?! — Bölcsen ír a' egy boldogabb életre általköltözött magyar tudós férfit: „természete rendén nagyobb hasznát veszed, még kinnal a' magyart más nemzetlé teszed.“

Voltak tehát, ime mint csak ezekből is kiteszik, a' nagy-lelkü jász és kún nemzet történeteiben is fehér, azaz örömteljes napok; de, fájdalom! e' két rokon nép sem kerülhette ki egészen a' fekete napokat, — midőn t. i. Magyarország a' török háborúnak mintegy állandó tanyája lett, és holmi ellenséges sarcolások és zsarolások miatt a' pénz szüke naponként inkább meg inkább éreztetett, előbb a' szomszéd vármegyék kezdének a' Jászságban és Kúnságban földfoglalásokat tenni, utóbb pedig 1702-ben I. Leopold magyar király a' közügy és szükség tekintetéből kénytelenített az egész Jászságot és Kúnságot 500,000 forintért ezüst pénzben a' német vitéz rendnek örökös joggal eladni.

Ekkor kezdődött az eddig mindenkor szabad jász és kún népnek, mit maga a' hiteles 1745-ik évi jász és kún jegyzőkönyv hirdet, negyven esztendőös kínos szolgálása, vagyis ekkor tűntek fel azon hosszas és gyötrő fekete napok, melyeknél kártékonyabbak önállású kebleket nem érdekelhettek. — Fájtt a' rettentő súlyos csapás mindenkinek, — azonban ennél többet első években a' zsibbadott és fásult szivek nem tehetének — erősödni kellett időjárásával a' betegeskedő léleknek, hogy utóbb nagy és dicső tettekre ebredjen.

Részvétellel nézték édes rokonaiknak és bajnok társaiknak illetően helyzetüket a' józanabb gondolkozású magyarok. — A' szatmári békekötés ötödik cikkelye és az ennek következtetésében kiküldetett országos választmány meggyőződésig elhitettek mind a' később uralkodott kegyes magyar királylyal III-ik Károlylyal, mind a' német vitéz renddel az eladás káros következtetését, a' minnek az a' fontos következtménye lön: hogy a' német vitéz rend kész vala lemondani pénzen vásárlott örökös jogáról, ha neki lefizetett 500,000 forintnyi ezüst tőkepénze visszatérítették, — nemes vala ezen ajánlat, de fölöttébb nehéz volt azt az akkori pénz szűkében teljesíteni.

Harmadik Károly király, a' legnemesebb szívű fejedelem, kinek Magyar hazánk olly temérdek sokat köszön, az 1715: 34. t.cikkben, hogy a' Jászság és Künság bajos állapotján segítene, nagy-lelküleg magára vállalá a' tőkepénz felének letételét, 's annak másikk felét az országtól ohajtotta lefizettetni. — Azonban diadalmos győzedelmei sokkal nagyobb áldozatokba kerültek, mintsem hogy magasztos szándékát akár ő maga, akár a' nemzet teljesithette volna; így ismét pangásra jutott a' jász 's kún kérdés mindaddig, míg Pálffy Miklós nádorispánnak közbevetésére a' német vitéz rend a' pesti rokkant katonaháznak alapítvány-pénzeiből ki nem elégítettett, 's a' Jászság és két Künság ezen intézetnek biztosításul lefizetésig zálogképen 1731-ben általadatott. Nem javult ez által a' jász-kún nép sorsa, sőt inkább súlyosodott.

De a' kegyes mennyei gondviselés, mellyért kevéssel ezelőtt lángoló halálat küldöttünk a' magos ég felé, könyörült a' sinlődő

hármaskerületen, bocsájtván közibe oly fogatos elszánást, egyetértést, eltökélést, szilárd akaratot és minden kitelhető hazafini áldozatra erős készséget, minőt a' kor viszontagságaihoz képest valóban óriási tettek büszkén nevezhetünk.

Legyetek áldottak hamvaitokban is, ti nagy férfiak! kik e' nagy tettet, a' jász és kún nemzet váltságát, okos bátorsággal, megfeszült észszel, közegyetértéssel, és oly temérdek pénzösszegnek megszerzetésével önértékeitekből végrehajtottátok, és így a' fekete gyásznapokat megszüntettétek! — Legyetek áldottak hamvaitokban is, ti nagy férfiak! kik egyéb költségeken és kiadásokon kívül, illy 500,000 forintos áldozat mellett, ugyanakkor a' titeket ápolgató nagy és szép királynénak uradalmi székét, halhatatlan emlékezetű Pálffy János nádorispán, egyszersmind gróftok 's törvényes bírótok fölszólítására, 1000 ujoncz katona kiállításával védelmeztétek. — Legyetek ezerszer meg ezerszer áldottak hamvaitokban is, ti nagy férfiak, kik az 1751: 25. t. cz. által a' régi jász és kún szabadságokat visszaszerezni képesek voltatok!

Előttünk szent hely mindegyik sirhant, melly alatt nyugosztok. Ti tettétek le ujjabb boldogságunknak erős talpkövét, és nektek köszönjük tiszta buzgó szívvél és érzékeny hálával a' mai százados örömműnnepet.

Járult pedig a' váltságához és ennek más terheihez — a' mit a' később korért nem lehet meg nem említeni. — a' jászság 232,750 forinttal, a' Nagy-Kúnság 155,000 ftal, a' Kis-Kúnság 193,150 ftal, — együtt e' három tétel 580,900 flos összegre rúg, és e' pénzmennyiségnek letétele, az 1745ik évben, keletben forgott pénzmennyiséghez képest, ugyan nem volt-e, mint felebb is érintém, valóban óriási vállalat! ? — Az volt igenis, annál inkább, minél bizonyosabb az, hogy még akkor a' jász és kún rónaságok, a' török háborúknak dúlásaik miatt, többnyire terméketlen, parlagon heverő pusztaságok voltak. Számláltak ugyan akkor is, mint most, a' jász és kún kerületek kebelökben 25 megnépesített helyet, — de váltság idejekor a' hármaskerületekben csak három mezőváros, t. i. Jász-Berény, Karczag és Halas tengődött, — ma pedig a' haladás

pályáján előbbre lépdelt határaink 21 mezővárossal és négy helységgel diszelg.

De váltság idejekor a' népesedés is igen gyéren állhatott, mert sokkal utóbb a' II. József császár és magyar király alatt készült összeírás csak 91,720 lakost tulajdonit a' hármás kerületnek, — az 1802-ki hazai törvény következtében létre jött összeírás már összesen 114,143 jász és kún lakost emleget, — midőn ma a' magyar nemzet élő és éltető istene mindenható kegyelméből 170,281 lakos munkálkodik dicsőségesen uralkodó 's népeit boldogító királyunknak V-ik Ferdinándnak, az ausztriai örökös császárnak, kinek életét a' nemzetek jövődjé fölött örökődő isteni gondviselés hosszú időkre terjessze — éljen! éljen! éljen! — ébresztő oltalma alatt a' Jászság és Kúnság térségén. Melly számból a' Jászságra 60,951, Nagy-Kúnságra 48,761, a' Kis-Kúnságra 60,569 fő esik.

Mindezek nem arra mutatnak-e, hogy nagylelkű atyáknak nagylelkű és haladó utódjaik voltak és vannak! ? Igenis, a' jász és két kún testvérm nemzet boldogsága időről időre mindenkor magosabb fokra lépett, 's még magosabb fokra leszen jutandó, ha, atyáinknak tetteikhez és példás egyetértésökhez ragaszkodva, gondosan kikerülik a' benső vizsgálódásokat, és a' latán közmondás szerint: felhőt nem ölelnek Júno istenasszony helyett. — Mennyország e' föld tekején nincsen 's nem is lehet, épen az egyes embereknek mindenféle gyöngeségeik és indulatoskodásaik miatt: ugyanazért mindenféle nyilatkoztatott vallásnak szentsége a' mennyországot egy másik világban keresteti velünk gyarló emberekkel, hol már nem ember, hanem maga a' világokat teremtett istenség fog országlani. — Gazdagabbak, gazdagok, szegényebbek, szegények, sőt koldusok is, — nem különben jók, roszak, erősek, gyávák, boldogok és elégületlenek mindenkor voltak és lesznek is közöttünk; mert a' képzelt határtalan egyenlőség soha sem valósulható és üres eszmerémek közé tartozik. — Őrizkedjünk a' tévutaktól, és a' helyett, hogy a' levegőbe fellegapalotákat építsünk, ragaszkodjunk, dicső őseink nyomdokait híven követve, a' köztörvény és nyert szabadalmainknak oltalmuk alá, bizodalmat, tiszta és teljes bizodalmat helyeztetvén

főkormányzónak tapasztalt magas és országszerte mélyen tisztelt részrehajlatlan bölcseségébe és igazságszeretetébe.

Valóban nemcsak azok nagyok, kik valamely tájt és környéket boldogítanak, mint minket boldogítottak nagylelkű jó eldöcseink; hanem még nagyobbak azok, kik kormányuk által másoknak a' nagy tettekre alkalmat nyújtanak. — Illyenek valának a' jász és kún nemzetre nézve országunk nádorai és királyi helytartói közül a' megváltás után: gróf Pálffy János, gróf Batthyány Lajos, Albert szász-tesseni herczeg, és Sándor Leopold királyi főherczeg, az 1790-ik évi 29-ik törvényczikknek, vagyis az országgyűlési részvételünknek elfelejtethetlen fenséges kieszközölője. — Illyenek valának ugyan a' megváltás időszaka után — hogy a' kisebbeknek érdemeiket se hallgassam el — a' haza dicső oszlopai mellett, a' nádorispányi főkapitányok közül: Almásy János kir. tanácsos és a' hétszemélyi törvényszéknek ülnöke, — Almásy Pál, János fia, előbb nádori alkapitány, — Almási Ignác, Pál fia, előbb nádori alkapitány, — Boros Sándor kir. tanácsos, Steöszel József kir. tanácsos, Somogyi Antal kir. tanácsos. — Illyenek valának, szinte a' megváltás után, a' nádori alkapitányok közül: Almásy Pál, később főkapitány, — Jankovics Miklós, Almásy Ignác, később főkapitány, — Boros Sándor, később főkapitány, — Komáromi Menyhért, Makó Lőrincz, Horváth Péter, Fazekas András és Eördögh József. — Illyenek valának a' jász kapitányok közül: Nagy Mátyás, Dózsa Pál, Pethes András, Dózsa József, Makó Lőrincz és Mihálkovicz József. — Illyenek valának a' nagy-kúnsági kapitányok között: Kisvárady Dániel, Illésy István, Illésy János, ismét 2-ik Illésy János és Laczka János. — Illyenek valának a' kis-kúnsági kapitányok közül: Már Gergely, Boros Mihály, Herpoy Mihály, Molnár Ferencz, Már András, Horváth Mihály, Kármán Pál, Péter Zsigmond és Szabó József. — Az előbbieket — t. i. a' fentisztelt nádorispánok és királyi helytartók magas és hatalmas pártfogásaik és bölcsen vezetett főkormányviteleik, — az utóbbiak engedelmeskedések és pontos végrehajtásaik által nemcsak áldásban élnek a' vett jótéményeket illőleg becsülni tudó és háladatos jász és kún nemzet szívében, hanem egyszersmind majd úgy, mint új életünkre tápláló

fényt hozó napok, majd úgy, mint első, másod vagy harmad nagyságu csillagok tündöklenek évkönyveinkben. —

De vagon mai örömnapunknak még egy másik felette fontos és szívünket örökös hálára indító tárgya is, mellyért szinte a' legbuzgóbb imádságinkat terjesztettük imént a' mindenható isten elébe: — ma üljük egyszersmind fenséges József cs. kir. örökös főherczegnek, Magyarország szeretve tisztelt nádorispánjának, annyi ezer meg ezerféle előmeneteleink fáradhatatlan eszközlőjének felszázados jász és kún grófságát és biróságát, — még pedig úgy ünnepeljük, hogy a' jász és kún nemzet felszázados gyámola, oltalma, pártfogója és boldogítója példátlan kegyelmes leereszkedésből nemcsak itt közöttünk mulatni méltóztatik, hanem egyszersmind lángoló kettős örvendezéseinkben is élénk és mindenféle kegyelmeket sugározató részt venni kívánt.

Midőn egy század előtt e' gyülekezet-helyünk örömkifakadások között harsogott, akkor boldogul elhunyt Grassalkovich Antal ő kegyelmessége a' királyi személyes jelenlételnek a' törvénykezésben helytartója, mint nádorispáni biztos ur öntött életerőt e' rónaföld téreibe, — ma a' magyar nemzetnek bársonyban született legdrágább kincse ragyog és tündöklök közöttünk atyai kormányzásának ötvenedik évében. Nincsen arról, a' mennyire tudhatai, legkisebb nyom is a' magyar évkönyvekben: hogy valaha valaki felszázadig ült volna a' fényes királyi helytartói és nádorispáni székből — annál nagyobb tehát a' szerencse, mellyel bennünket a' mennyei gondviselés megáldott. Oh! boldognál boldogabb, sőt legboldogabb nap! légy te záloga egy huzamos és sokáig kiterjedő évsornak, 's hadd azt gyönyörködni unokáidban, kiért minden igaz magyar, jász és kún kész saját élete éveiből áldoztatot vinni oltárához az ég hatalmas urának.

Kisebnek lenni érzem magamat, mintsem hogy képes volnék országunk e' legnagyobb érdemü védangyalának számtalan jótéteményeit közelítőleg is megismertetni, — hirdeti azokat Pozsonytól az erdélyi bérczekig, Szávától a' karpáti havasokig minden háladatos magyar kebel, — hirdeti Magyarhazánk felszázados története, mellyben mindenkor e' nagy hősnök és bölcs vezetőnek

fog tulajdoníttatni minden véget ért lelkesedés, haladás és előmenetel. — Reánk jászokra és kúnokra nézve bizonyosan csak a közhalányilatkozatot mondom ki, ha azt mondom, hogy félszázad alatt egyedül neki kell köszönnünk minden lényeges kifejlésünket és gyarapodásunkat. —

Elakadtunk talán néha itthon tanácskozásainkban? az ő magas eszének fáklója kijelölte előttünk az okosság biztos ösvényét.

Összebonyolódtak talán itt vagy amott e' hármass kerületek ügyei? az ő gazdag és mindenféle kiterjedő tapasztalása nem fegyverrel vágta ketté, mint egykor Nagy Sándor cselekedett, — hanem biztos tapintattal feloldotta a' mesterséges alkatu kúnkötést.

Védelemre, pártfogásra és oltalomra volt talán törvényes igazaink miatt majd e', majd más helyen szükségünk? az ő irántunk viseltető állandó hajlama 's igazságszeretete, keresztül törve minden cselszövevényű akadályokon, jogainkat és szabadalmainkat csonkítani teljességgel nem hagyta.

Elvétettük talán történetből vagy emberi gyarlóságból az igazság kiszolgáltatásában az egyenesen vezető biztos fonalat? — az ő belső szervezetünket hiven ismerő bölcs tudománya mágnestű gyanánt saját elnökelete alatt szegénynek, mint gazdagnak, legkisebb kedvezés és részrehajlás nélkül, egyiránt kiszolgáltatta a' tiszta igazságot, készítvén 1799-ben számunkra még különös jász^{és} kún törvényszabályokat is.

Jobblétünk- 's műveltségünknek nagyobb és magosabb fokra viteléről tanácskoztunk talán néha egymás között és mély hódolással esedeztünk tanácsadásáért? — az ő erényes és másokat boldogítani vágyva vágyó szíve jóságának egész folyamát reánk árasztotta. —

És mi, két hajdani roppant nagyságu nemzetnek kiseded maradványa, mit vihetünk mai napon mindezekért hálaáldozatul félszázados nagy kegyességű grófunknak és főbiránknak? —

Büszkék vagyunk, igaz, hogy nekünk jutott először a' kitüntető szerencse, e' dicsőség fia és első magyar képenek arcvonásait érzekbe vésetve a' késő unokáknak általaladhatni, — büszkék vagyunk, igaz, hogy engedelmet nyert az egész idesereglett

jász és kún nemzet, hálaudvarlását a' megtestesült jóság személye előtt nem sokára megtehetni: de minekutána mindaz, a' mit mi tehetünk, parányi a' vett jótéteményekhez képest, — úgy vélem, minden jásznak 's kúnnak főkötelessége: hogy templomainkban, házainkban, sőt a' szabadsággal lengedező szabad ég alatt is imákat 's fohászokat küldjünk a' mindenható hatalmas zsámolya elébe, kérvén őt szivünk mélyéből és tisztaságából: hogy félszázados József grófunkat és biránkat, egyszersmind fenséges Mária Dorotthea grófnénkat és biránénkat is, nagyreményű magas családjával együtt, még igen igen sokáig éltesse. Éljen! Éljenek még igen sokáig! —

Nagyméltóságtokat pedig, méltóságtokat, főtisztelendőségteket, nagyságtokat és minden karú és rendű itt egybesereglett uri vendégeinket legmélyebb, mély, különös és tartozó tisztelettel alázatosan megkérjük: fogadják el a jász és kún nemzet, nemkülönbén kettős nemzeti örömnepünk iránt kinyilatkoztatott nagylelkű és nemes hajlandóságukért forró köszöneteinket, és viseltessenek ezután is pártfogással, védelemmel és egyenes őszinteséggel hármaskerületeinkhez, mellyek örökös szövetséggel vágyva vágnak rokonok, társak és hivek lenni 's maradni a' dicső magyar nemzethez, jól tudván, mit teszen résztvenni a' magyar alkotmány szelid és kellemes jótéteményében. —

Végezetre Róma, az ismeretes világ nagyura — mint előre bocsájtám — fehér napjain örömfakadásai között a' fölemelkedésnek jövendő fokairól elmélkedett. — Az van tehát részünkről is hátra, hogy mi is, követve az előbbre-nézés biztos ösvényeit, a' jövendő-ségbe éles szemmel és bátor lélekkel nézzünk ki.

Felhivlak tehát benneteket, érdemtelves tisztársaim, — nemkülönbén a' jász-kún nemzet lelkes képviselőit, a' közjó szent érdekénél fogva: fogjatok e' mai százados és félszázados örvendezés nagy napján, ezen fényes és itt még soha sem látott uri vendégkoszorú előtt, lelkes elszántsággal velem kezet olly czélból: hogy összevevett vállakkal, minden kitelhető erőből 's igyekezettel még magasabb lépcsőre emelhessük e' hármaskerületek valódi boldogságát, — szemetek előtt tartván azonban mindenkor azt is, a' mit hazánknak egy érett bölcseségű nagy fia e' helyen, hozzánk viseltető igaz

szerepének zálogául, szívünkre kütött, így szólván: „Tartsuk szemünk előtt azt: hogy egy nagybecsű polgári alkotmánygyal bírnunk, mely már nyolczszázadok próbakövet kiállván, noha czélszerű javításokat folyvást elfogad, a' szeszély minden szüleményeinek helyt mindazáltal nem adhat.“ — Mondám.

Mig nádori főkapitány ur szónoklott, gyakran harsány éljenzések és mozsarak durrogásai szakaszták félbe a' csendet. Végezvén főkapitány ur beszédét, eö fenségének Jászberényben épen a' százados ünnep napján május 20-án költ kegyes leirata — mellyben az ünnep emlékére mind a' 3 kerületbeli közönségek elöljárói közül három, 's így öszvesen 9 érdemes egyént törvényszéki táblabírákká nevezni méltóztatott — olvastatott fel, melly szinte éljenzésekkel fogadtatott, a' kinevezetteknek kiadatni rendeltetett, nádori alkapitány ur bizattatván meg, hogy a' kinevezett táblabírákat annak idejében a' hivatalos eskü letételére felszólítsa, — egyébiránt ezen emlékleirat a' jegyzőkönyvbe is szóról szóra beiratott, melly itt következik:

Nemes kerületek!

A' kerületi közönségekben tett érdemes szolgálatok megkülönböztetése tekintetéből, a' nemes kerületek váltságát illető jelen százados ünnep alkalmával, nevezetesen:

A' jászkerületből:

Szele Gábor jászberényi tanácsnokot,
Kovács Sándor, kiséri tanácsnokot,
Géczy Mihály, ladányi főbirót; —

A' nagykúnkerület részéről:

Jósa Mihály, kúnhegyesi főbirót,
Kenéz Sándor, túrkevi főjegyzőt,
Kovács István, kúnst. mártóni tanácsnokot; —

Kiskúnkerület részéről:

Dávid József, maysai főbirót,

Máár Zsigmond, nyugalmazott tanácsnokot, 's
 Aczél Lajos, kúnszentmiklósi tanácsnokot — törvény-
 széki táblabiráknak neveztem; miről is a' nemes kerü-
 leték ezennel értesítettek. — Jászberényben, pünkösd-
 hó 20-án 1845. Nro 976. József m.k. nádorispán.

Ezután elnök nádori főkapitány ur tudatá a' gyülekezet-
 tel, hogy az összes jászkún nemzet nevében e' nemzeti ün-
 nepély alkalmávali üdvözlés-, hódolat-, tisztelet- és hálának,
 mellyel a' kerületek eö fensége, mint már-már 50 évig gróf-
 jok, birájok, sőt atyjok iránt viseltetnek, ünnepies nyilvá-
 nitása végett az egész gyülekezet eö fensége szállására által-
 megy, és ott az eddigi gyakorlat szerint, a' nemzet nevében,
 a' kerületi főjegyző fogja a' nemzet háláját és hódolatát be-
 mutatni.

Melly elnöki jelentés után a' kívül tisztelgő dandárca-
 patok zene és mozsarak durrogásai közt a' kerületi ház elébe
 vonultak 's ott kettős tisztelgő sorba állottak. Ezután a' gyü-
 lekezet is pompás diszmenettel a' kerületi házhoz indult, melly-
 nek nagy tereme 's előtére egy pillanat alatt tömve lön, — itt
 az öröm és tündés, hála és tisztelet által megrázott keblek
 érzelmei egymást válták fel, — mindenki vágyott látni 's hallani;
 — a' tolongásszülte zaj végre megszűnt, miután a' szobajtó,
 hová a' tömeg figyelme függesztve volt, megnyílt. Eö fensége
 — mint felhőtlen hajnalkor a' láthatáron feltünő nap —
 egész méltósággal, József főherczegnek és az udvariaknak ki-
 séretében, a' terembe belépett, legottan zajos és szünni nem
 akaró éljenzésekkel üdvözöltetett, — mi megszüntetvén, csen-
 desség lön, a' mikor a' kerületek főjegyzője a' félkörből,
 melly ő fenségét és kíséreit környezé, előre lépven, az összes
 jászkún nemzet háláját és hódolatát a' helyzet jelentőségétől
 elfogódott érzettel, de mégis férfias hangon, következendő
 szónoklattal tolmácsolá:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg!

legkegyelmesebb grófunk és főbiránk!

E' már kettős jelentőségű örömnepünknek az levén czélja,

hogy a' nemzetnek sorsát intéző isteni gondviselés iránti forró há-
lára olvadt érzeteinket ünnepélyes szertartással mutassuk fel a' min-
denhatónak, és mindazok iránt, kik szabadságbai visszaállítá-
sunk 's ennelfogva polgári ujjászületésünk lefolyt 's jelen évvel
bezárt századában kegyelmekkel, pártfogásaikkal 's rokon hajla-
maikkal nemzeti életünket fűszerezék, örömtől dagadt kebel-
hálánkat és tiszteletünket nyilvánítsuk, — mi ezt immár teljesítettük,
megadtuk az istennek, a' mi az istené, — fiai és jobbágyi hódolatot
's forró hálát nyilvánítánk dicsőségesen országgló urunk királyunk
iránt, a' tisztelet és hálaérzet adóját a' legteljesebb mértékben
nyújtottuk át mindazoknak, kik állásukhoz képest bármely időben
's alkalommal polgári alkotmányunk újabb százados épületének fen-
tartására, jobblétünk 's boldogságunk eszközlésére készséggel se-
gédkezeket nyújtottak, — hátra van még egy kötelesség, melly
örömmel és hálával telt összes kebleinket feszíti, mellyet fenséged
magas személye előtt itt e' helyben, fenséged jelenlétével föl-
szentelt teremünkben a' lehetőségig összecsoportozva, e' mai napi
szerencsében nem részesülhető polgártársaink nevében is a' teljesült
kiváнат magasztos érzelmeitől felmelegült kebel-
teljesítünk.

Fenséges császári királyi főherczeg! a' mult, jelen és jövő
emlékezet és ohajtás egygyé-olvadva tündérekép gyanánt emel-
kednek fel lelkünkben ez ünnepélyes szent pillanatban, midőn
fenségedet illy jeles alkalommal körünkben üdvözölhetjük,
midőn az ünnep jelentőségétől megrázott kebleink érzelmeit mint
atyánk előtt nyilváníthatjuk, — igen, fenséges urunk! polgári ujjá-
születésünk első századának már-már enyészendő 50 évei fenséged
bölcés és atyai kormánya alatt folytak le, olly 50 évek, mellyek
alatt egymást felváltó fontos események a' jövődőség csudálkozás-
sát idézik elő és mellyek alatt fenségednek magas állásához képest
mind a' hadi, mind a' polgári pályán kitünő szerep juta, -- ezen súlyos
és hosszú évek során a' terhes gondjai között is millyen atyai gyön-
gedséggel, milly nagy gond- és figyelemmel kormányozta fensé-
ged kerületeinket, irástárunkba emlékül és ereklyéül letett, és
mind a' kerületek közös, mind egyeseket illető kegyes rendelvé-
nyei, intézkedései tanusítják; lehetne e' pillanatban némellyeket

megemlitenünk, de hosszasak lenni nem akarunk, — tudja azt a közös hon, tudja kerületeink minden lakosa 's mutatja azon példátlan szeretet, tisztelet és ragaszkodás, melly fenséged magas személye iránt a' jászkún keblekben, mint a' uap sugára által a' plánták, nőttön nő, — tanusítja azon a' jászkúnok előtt örökre felejthetetlen leereszkedés, mellynél fogva fenséged százados ünnpélyünket magas személyének jelenlétével dicsőíteni 's ezáltal polgári ünnepünk örömeit nevelni méltóztatott.

Fogadja azért fenséged, az összes jászkún polgárok kebleikből e' pillanathban örömhangulatával vegyülve fakadó forró szeretet, legmélyebb tisztelet és hálaérzelmek nyilvánítását.

Fogadja azon legbuzgóbb ohajtásunkat: hogy a' mindenható császári királyi főhercezségedet, fenséges nejével, nagyreményű magzataival együtt, a' legszerencsésebb 's legboldogabb állapotban magas állását 's öszült korát füzerezhető minden jókkal, égi, földi áldásokkal tetézve, számtalan évekig éltesse. Éljen, éljen, éljen!

Mellyre eő fensége illy tartalmu magyar beszéddel válaszolt:

T e k i n t e t e s k e r ü l e t e k !

Teljes méltánylást érdemel, hogy a' nemes kerületek 's lakosai dicső Mária Teréziától nyert váltságí szabadsalom százados emlékét ülik. — Megjelentem köztetek, a' dicsőült unokája és mármár félszázados grófotok 's birátok, hogy résztvegyek annál nagyobb örömtőkben, mennél feltünőbbek mindenki előtt, ki a' lefolyt századon végig tekint, a' váltságból 's a' vele járt szabályozásból a' kerületekre háramlott hasznok, ugy király 's haza iránt tovább is szerzett érdemei a' jászkún polgároknak.

A' váltság hasznát már csak maga a' megváltott térségeknek egyre növekedő értéke is tanusítja, 's kétséget nem szenved, hogy belszerkezete a' kerületeknek és egyesek jogai, az egyuttali szabályozás által, biztosabb lábra állittattak.

Másrésről, lóra termett jeles vitézitek, kik szabad ajánlat-

ből is kiállítva, a' letűnt háborús időszakban megmenteni a' hazát nem egyszer keltek harcmezőre, úgy minden közteher viselésében 's viharos idők közepette rendkívüli áldozat hozatalában is biven tanusított készségtek a' hon iránti újabb érdemiteket fennen hirdetik; mik kegyelmes fejedelmünk méltánylatát birják úgy, hogy ezen százados ünnep kedves alkalmul szolgált felséges urunknak legmagasabb kegyelme kijelentésére.

E' végből meghagyá felséges urunk, hogy tolmácsa legyen legmagosabb kegyelmének, mellyel ezen kerületek iránt, hű ragaszkodásukat kegyesen elismerve, viseltetik; egyszersmind felhatalmazni méltóztatott, hogy a' kerületi tiszti karral, a' közjót 's egyesek javát előmozdító szolgálata 's ez által felség 's haza iránt szerzett érdemeire nézve, kegyelmes megelégedését tudassam, mit ezennel örömetest teljesítek.

De nemcsak egyetemben tekinté felséges királyunk ezen hármas kerületet 's tisztikarát, hanem legmagosabb figyelmére méltatván a' kebelbeli közönségeket is, ezek előljárói közt, kik tisztokban magokat megkülönböztették, néhányat általam megadandó közkitüntetés jelével kegyeskedett megajándékozni.

És midőn ez ünnepet ekként a' királyi kegyelem jelenségei emelik, derűlten tűnök fel — ösöktől vett nemzeti szellemetekhez való dicséretes vonzódástok mellett — a' jövőndő képe is, melly polgári jóléteknél üdvös fejledezését biztonreménylteti.

Ezt és kiváltságos állástokat ápolni, javatokat mindenkép előmozdítani ezentúl is fő gondjaim egyike leszen; ki egyébiránt ezen hármas kerületet 's lakosait fejenkint, mindenkori őszinte hajlandóságom felől biztosítom.

Leírni nem, de képzelni is alig lehet azon meglepetést, mellyet eő fenségének már első hangjai okoztak, — el lehet mondani a' római költővel: *conticuere omnes intenticque ora tenebant*, — mély csend lön, azután, mint a' hirtelen kitörő vihar, kívül-belől a' legzajosabb éljenzések, tombolások és rivalgások álltak elő annyira, hogy ő fensége sokáig nem szólhatott. — A' jászok keblek azon nagy szerencse érzeté-

től, hogy ő fensége — kit, a' nemzetiségnek országgyűlésen kivivott diadala után is, a' magyar nyelveni előadástól a' törvény felmentett — legelőször itt mint közhelyen szólott édes anyanyelvünkön, — elfogódva, kimagyarázhatatlan öröme hevílték, a' külsők bámulták e' váratlan történetet, és olly eseménynek tekinték, melly a' nemzetiség jövődjé biztositására legnagyobb hatással bír.

Ime így jutalmazá meg a' gondviselés az ország szívében lakó jász-kúnoknak a' magyar nyelv és nemzetiség iránti mindenkori hűségöket.

Végezván eő fensége beszédét, a' zajos éljenezések ismét előállottak, miután királyi tanácsos és a' nádori iroda igazgatója Stoffer József ur eő nagysága azon egyének neveit, kiknek, a' polgári pályán tett érdemeik jutalmául és a' százados ünnep emlékére, eő fensége koronás királyunk mellképevel díszlő arany érdempénzt parancsolt általadni illy renddel: Varró János törvényszéki táblabíró, volt karczagi főbíró, — Nagy Antal kún-szentmártoni főjegyző, — Muhoray János, jászberényi főjegyző, — Kis András, mihálytelki főbíró, — Sipos Sándor, halasi főjegyző, — Galambos András, laczházi főbíró:—felolvastván, a' megnevezettek előállottak, kiknek a' most nevezett királyi tanácsos eő nagysága által veres bársonypárnán tartott érdempénzeket következő szavakkal nyújtá át maga eő fensége: „fogadjátok a' királyi kegyelem jelét szolgálatotok jutalmául és e' százados ünnep emlékezetére“ — mellyeket azután nádori főkapitány ur veres szalaggal aggatott fel a' megtisztelték mellére, melly után az udvarló gyülekezett a' teremből kivonult.

Gyűlés után mindjárt nádori alkaptány ur vezérlete alatt fényes kerületi küldöttség udvarolt eő fenségénél saját szobájában, hol az ifju főherczeg is jelen volt, és ott a' kerületeknek eő fensége, mint már-már 50 éves grófjok 's bírájok iránti hűségök és határtalan ragaszkodásuk 's hálájok emlékére veretett nagy arany emlékpénzt, mellynek egyik lapján eő fenségének jól eltalált mellképe ezen körülírással: „JÓZSEF

CSÁSZÁRI KIRÁLYI ÖRÖKÖS FŐHERCZEG, MAGYARORSZÁG NÁDORISPÁNYA, JÁSZOK KÚNOK GRÓFJA 'S BIRÁJA“ másik lapon illy felírás: „A' JÁSZ-KÚN HÁRMAS KERÜLET VÁLTSÁGA SZÁZADOS ÜNNEPÉN FÉLSZÁZADOS GRÓFJA 'S BIRÁJA HÁLÁS TISZTELETÉRE. 1845.“ — átható és olvasható, magának eő fenségének egyet, az ifju főherczegnek is egyet, a' nemzet hódolatának és hálájának kijelentése mellett, általnyujtott, mellyeket eő fenségök kegyesen venni méltóztattak.

Mig ezek történtek, a' dandársereg eő fensége szállásánál tisztelgő sorban állott, a' mozsarak szüntelen durrogtak, — és a' kerületi ház előtt összecsoportozott tarka vegyületü néptömegnek örömrivalgásai nevelték az ünnepély tekintetét.

Ebéd előtt a' jászberényi hadfogadó kormány toborzói is, ez ünnepélyre készült világos kék 's fehér színü, egyfelől az ország, másfelől a' jászkún kerületek czimerével diszesített zászlóval, zene kíséretében, a' kerületi ház előtt tisztelgettek és ügyes nemzeti toborzói tánczczal mulattaták a' nézőket, melly alkalommal ifjabb József főherczeg eő fensége is köztök megjelent, mi olly lelkesedésre hevité a' néző fiataliságot, hogy azonnal négyen eő fenségének felcsaptak, és kiket fejenkint egy-egy arannyal jutalmazta meg, — ekkor történt, hogy midőn eő fensége többek kíséretében a' toborzoktól felment, egy 13 éves gyerkőcze szaladt fel utána a' lépcsőkön, és kérte eő fenségét, hogy ötet katonának fogadná meg, kit a' herczeg ugy utasított el, hogy majd ha korosabb lesz, jelentse magát.

Délután 3 óraker kezdődtek az ebédek. —

Eő fensége az ünnepélyre jött vendégek közül a' főrendüeket, a' megyék küldöttségei elnökeit, a' káptalanok követeit, a' katonaság főbb tisztjeit, az érdempénzzel megkülönböztetett közönségi előljárókat 's a' kerületi tisztikar minden osztályából egyet, számszerint 62őt, gazdagon megvendégelt, — a' többi vendégek a' városháza teremében, a' casino teremeiben és szent Ferencz szerzetesei zárdájában, szám-

szerint mintegy 800-an, magyar szivességgel a' kerületek által gazdagon megvendégeltettek, a' banderiumi lovagok pedig, mintegy 400-at megközelítő számmal, a' városháza térén e' végre felállított sátor alatt ebédeltek; mindenütt zene, öröm és vigság hangjai hallattak, a' mozsarak durrogásai egész ebéd alatt hirdetésként az ünnepélyt. Eő felsége asztalánál emlékpénzek és ez alkalomra készített és kinyomatott versezetek osztattak ki a' vendégeknek, — minden asztalnál a' fejedelem, nádor 's családja, az örökös főherczegek egészségeért és a' jászkún nemzetért vig lárma közt áldomáspoharak üritettek. Különösen a' herczegi asztalnál a' kerületek főkapitánya, Szluha Imre eő nagysága, az ugynevezett jászkúrtból következő felköszöntések mellett ürité ki az áldomáspoharat:

Eő felsége a' királyért.

A' magyar, azzal rokon és testvér jászkún édes elragadtatással büszkélkedik még örömei közepette is, ha fölment koronás királya iránti tántorithatlan jobbágyi hűségének bármely jelét adhatja, e' szent hévtől áthatva emelem, ezen nemzeti ős ereklyét, a' színmutatást nem ismerő jászkún nemzet azon őszinte érzéseit kifejezve, hogy a' magyarok istene felséges urunkat, koronás királyunkat, a' gondviselés által szelid és boldogító kormányára alá bizott népeinek és szerette hazánknak boldogítására számos éve kig éltesse.

A' királynéért.

Az erény és erkölcsök fényvel ragyogó csillagát, felséges asszonyukat, királynénkat, kinek a' magyar nemzet iránti behizonyított anyai hajlamát hálás érzéssel 's jobbágyi hódolattal tiszteli a' nemzet; az egek ura a' hű magyarok forró ohajtása következtében áldással és meglelégedéssel fűszerezett számos éve kig éltesse.

Főherczegért.

Fenséges főherczeg! a' mai kettős öröm nagy napján is mindenek előtt megadtuk, a' mi az istené, az istennek, — a' mi a' ki-

rályé, a' királynak; de van még egy főtárgy, mellyhez a' szeplőtelen szeretet, tisztelet, háladatosság szent érzete kötelez, ez pedig császári királyi főherczegségnek magas személye: emelem tehát a' hajdankornak e' tiszteletreméltó maradványát örömteljes kebellem fenségének boldog és hosszú életeért, 180 ezer jászai és kúnjai szíveik érzéseit tolmácsolva, hogy fenségedet, kiben a' jászkún nemzet nemcsak félszázados grófját és főbiráját, de nagy családjának valódi édes atyját és védangyalát imádvá tiszteli, és benső meggyőződése az: hogy fenségének még csak emlékezete is áldást terjesztend a' jászkún unokákra; az isteni gondviselés nemzetünk és hármis kis hazánk boldogítására számos évekig éltesse.

F ő h e r c z e g a s s z o n y u n k a t.

Édes elragadtatással szólok fel, hogy fenséges asszonyunkat, a' mi legkegyelmesebb grófnénkat, a' szépnem gyöngykoszorújának egyik legdrágább ékességét, a' jászkún nemzet hódoló mély tiszteletének főtárgyát, az égnek ura kellemekkel halmozott számos évekig éltesse.

A z u r a l k o d ó h á z t a g j a i é r t.

A' felséges uralkodó háznak fenséges tagjait, kik mind a' hadi, mind a' polgári pályán a' magyar nemzet és annak virágoztatása iránti hajlandóságaik kitünő jeleit adták, a' magyarok istene számos évekig boldogul éltesse.

A' f ő h e r c z e g i m a g z a t o k é r t.

Az őszinte magyar akkor tartja teljesnek és tökéletesnek örömét, ha azon édes érzéseket, mellyek keblét feszítik, szóval is nyilváníthatja: én is ebben a' helyheztetésben érzem magamat, és üritem poharamat, szívemnek azon ohajtását nyilvánítva, hogy a' fenséges István főherczeg, kiben fenséges atyjának hasonlíthatlan erényei és tulajdonai, hazánk és nemzetünk boldogítására irányzott törekvése már most is olly bő mértékben mutatkoznak, nagyreményü József főherczeggel, ki személyes jelenlétével ezen kettős

örömnépünket diszesíti, és főherczegi testvéreivel együtt, fenséges főherczegségednek és nemzetünknek örömére, a' magyarok istene tartsa és éltesse.

Melly után nádor eő fensége következendő magyar felköszöntéssel lepte meg vendégeit:

Szivesen követem a' régi szokást. — A' jászkún nemzetért emelek poharat. — Adja az ur isten, hogy jóléte ezen kerületeknek és minden lakosainak ősi szellemök nyomán mindinkább növekedjék.

Ezt rendkívüli éljenezések és tartós zajos öröm követte, a' mozsarak szüntelenül durrogtak.

Ebéd alatt eő fenségét 16 jász menyecske sajtyszerű pompás magyar öltözetben, és ugyanannyi férfiak tisztelték meg, — a' menyecskék közül egyik röviden felköszönté, azután nemzeti szokás szerint egy nagy kenyeret, ugynevezett lakadalmi vagyis rostélyos kalácsot, nagy sajtot és egy magyar fekete bárányt nyújtanak ajándécul, koszorúkat rakván elébe az asztalra, melyeket eő fensége kegyesen elfogadott.

Mig ben az ebéd tartott, kívül, ősi szokás szerint, ökör süttetett, és több állomásokon boros hordók vétettek csapra, és az összecsoportozott népnek bor folytatott vig láрма közt.

Ebéd után, a' városon alól levő gyepen rendezett lófuttatásra sereglett minden rangú számos vendégek koszorújában megjelent az ifju főherczeg József eő fensége, nevelőjétől 's több udvariaktól kísérve. Birácul választattak nagyméltóságú Ürményi Ferencz koronaőr, méltóságos Ürményi József kamarás és alnádor, és Illésy János nagykúnkerületi kapitány urak. A' versenypálya kék-fehér zászlókkal volt kijelölve. Kiállottak a' pályázásra 30 jászkún polgárok, kik is hat izben ötivel futtatván, végre az első pályázók a' futtatást ujra kezdvén, mind a' három kerületből egy-egy lovag lön győztes, jelesen a' Jászságból jászberényi lakos Cseh András pej lova, — Nagy-kúnságból karczagi lakos Csányi Szűcs Sámuelnek

barna pej lova, — és Kis-kúnsághól szabadszállási lakos Péter Jánosnak Petrovics István által lovagolt szürke lova. — A' bíráló választmány ítéleténél fogva az első jutalmat, egy nagyobb emlékpénzt és 10 pengő forintokat, Péter János nyerte, a' más két nyertes lovagok pedig egy-egy nagyobb emlékpénzzel és 5 pengő ftokkal jutalmaztattak. A' jelen volt jász-kún lovagok harcias szelleme még sokkal többet felhívott a' pályázásra, kik vetélkedve sikra szökelleni hevültek, de az időnek esteledése félbeszakasztatá a' nemzeti ünnepnek ezen kedvtöltő 's szabad polgárhoz illő részét.

Még ez nap délután nádor eő fensége, némelly udvariak, a' nádori főkapitány és kerületi tisztviselők kíséretében, a' rabdolgoztató intézetet látogatá meg, hol is az intézet felügyelőjét, Sismis Mihály urat, az intézet körül tett hűséges fáradozásaiért és buzgóságaért arany érdempénzzel jutalmazá meg, 's azonnal mellére felfüggeszteté, az intézet iránt magas tetszését 's megalégedését több izben nyilvánítván; megtekintette a' tömlöczöket is, 's ezuttal egy rabot, eő felségtől nyert hatalomnál fogva, szabadon bocsájtattott.

Estve a' város háza és a' casino teremeiben víg és viradtig tartó, díjnélküli és a' vendégek kényelmére minden szükségességekkel ellátott táncmultság volt, — a' város házánál a' b. Kress ezred zenekara, a' casino teremében a' nógrádi Bunkó bandája tették a' szolgálatot; nemzeti magyar tánczczal kezdődött a' multság, melly egész éjszaka nagy lelkesedéssel gyakran ismételtetett.

Május 21-kén eő fensége a' kerületek irástárát, pénztárákat látogatá meg, hol a' szabadalmi levelek ládájában levő eredeti 's a' 3 kapitány urak által előmutatott nevezetes okleveleket megolvassa, és a' levéltár rendezett állapotja iránt magas tetszését és megalégedését nyilatkoztatá. Innen a' város-házához ment által, ott is hasonló látogatást tön, — hol az együtt tisztelgő tanács nevében a' város főjegyzője következő beszéddel üdvözlé eő fenségét:

**Fenséges császári királyi örökös főherczeg,
Magyarország nádora, legkegyelmesebb gró-
funk és főbiránk!**

Berény városának egybegyült tanácsa nem talál elegendő szavakat e' szerencsétetésszülte örömének méltó kifejezésére, fenségednek magas leereszkedése keble mélyébe zárt kincs marad, és kettőztetett ösztönül és törekedésül fog szolgálni, császári 's királyi főherczegségedtől vett e' kegyelmét jövőben is megérdemelhetni, és fenséged magas intésének és akaratjának hódolva engedelmeskedni; nagy kegyességeért fenségednek midőn legforróbb köszönetét nyilvánítja: keblének legtisztább ohajtása maradt, hogy császári 's királyi főherczegségedet saját és polgártársai boldogításukra, fenséges családjával, a' mindenható isten sokáig őrtesse. Éljen, éljen, éljen!!!

Ezután királyi tanácsos, leleszi prépost és a' kassai iskolai kerület főigazgatója Richter Alajos ur eő nagysága, nádori főkapitány és több tisztviselők és udvariak kíséretében a' helybeli iskolákat is látogatására méltatá, hol a' helybeli iskolák igazgatója főtisztelendő Stipula József ur a' tanítói ház nevében következően üdvözlé eő fenségét:

**Fenséges császári királyi főherczeg, nevelő
intézetünk hatalmas és kegyelmes védangyala!**

A' királyi kegyelem, fenséged atyáskodása, hármaskerületünk buzgósa 's a' jász közönségek áldozatiból alapult e' nevelő intézetünkben üdvözleni fenségedet reánk nézve fenséged határtalan kegyelmeinek legnagyobb áldása. E' nagy kegyelem irva lesz ugyan könyvünkben, de minthogy az irás enyészhető, a' tanítók és tanulók, sőt minden jászok és kúnok szívökbe rejtik áldott emlékezetét e' dicső napon nyert nagy szerencsénknek. Áldja meg az eget ura fenségedet, és engedje, hogy számtalan évekig az egész haza fenségében nevelő-intézeteink hatalmas védangyalát üd-

vözölhesse; jelenleg fenséged magas kegyelmébe ajánlva a' hódoló tanítói kart, a' haza reményei, a' szülék legdrágább kincseivel, tanuló ifjainkkal együtt örömmel eltelve hangoztatjuk: éljen, éljen, számtalan évekig éljen fenséged!

Itt minden osztályt különösen meglátogatott, hol a' nevendékek által is röviden üdvözöltetvén, számos tanuló feleletét kihallgatta.

Innen eö fensége általment a' városi nagy templomba, hol először az ifju herczeggel együtt buzgó fohászt bocsájtott a' mindenhatóhoz, azután a' templomot körülnézte.

Innen a' város távolabb részén levő, ugynevezett fiók-iskolákba ment, itt is hasonlóan a' növendékek által történt üdvözlések után azoknak feleleteit egész türelemmel kihallgatta, hol is bevégezvén a' látogatást, 's fenséges tetszését és megelégedését kijelentvén, a' nevelés iránti ezen ösztönül szolgáló magas figyelmét következő bucsúüdvözlettel köszönte meg az igazgató:

Fenséges császári királyi főherczeg, nevelő intézetünk hatalmas és kegyelmes védangyala!

A' milly nagy és határtalan öröm tölté el keblünket, szerencsések levén tanító-intézeteink számos osztályai látogatásában a' tanuló nevendékek feleletei kihallgatásában fenséged fáradszomjas nagy türelmét csudálni: olly nagy most már csüggedésünk, aggodalmunk, látván, mint siet a' haladó idő bennünket fenséges, határtalan kegyelmű és már-már távozni induló védangyalunktól elmarasztalni, — könyübe lábbadnak szemeink, keblünk hálaérzelmének, de szintén bánatos fájdalomnak is könyecsepeink levén tolmácsai, fenséges védangyalunk! így rebegnek e' kisdud tanuló és velek együtt mi is: ha isten ugy akarja, mint mi, életünk éveiből is készek vagyunk fenséged áldásos élete éveit szaporítani, így ohajtván mennél tovább fenséged magas pártfogásával a' hazában létező tudományos intézeteinket boldogítani. Védje azért az egek ura fenségedet, tartsa fel nagy hasznu drága életét számtalan éve-

kig, a' békesség anyyala legyen fenségednek minden utaiban kala-
 uza, védője, a' reánk, nevelő-intézeteinkre árasztott nagy ke-
 gyelme emlékezetét örök áldásban tartandók, mi követni fogjuk
 ugyis mindenütt fenségedet illy buzgó imánk- 's ohajtásunkkal:
 Isten! a' jászkún nemzet boldogításában megöszült fenséges gró-
 funkát, biránkat éltesd számtalan évekig. Éljen, éljen, éljen!

    Melly beszédre eő fensége elérzékenyült.

Ezen látogatások bevégezte után egy órakor eő fenségé-
 nél gazdag ebéd volt, hová a' még itt maradt nagyobb rangu
 vendégeken kívül a' kerületek néhány tisztviselői, a' helybeli
 iskolák igazgatója és a' hadfogadó kormány parancsnoka is hi-
 vatalosak valának.

Ebéd után eő fensége Budára visszaindult azon pompa-
 és szertartással, mellyel megérkezésekor fogadtatott; még
 ebéd alatt a' kerületi ház előtt rendbeállított dandársereg
 kezdé meg a' diszmenetet 's csendes léptekkel zene mellett, ná-
 dori főkapitány ur vezérlete alatt, kifelé indult; eő fensége
 kocsija azon helyen, hol megérkezésekor megállott 's várta a'
 fenséges vendéget, azon kerületi küldöttség is, melly elfo-
 gadására rendeltetett, a' lépcsőzetnél várakozott, a' temér-
 dek látni vágyók által körülvéve. — Midőn ő fenségét — a'
 kerületi főjegyzőtől, mint a' küldöttség elnökétől, kísérve —
 a' lépcsőzet kanyarulatán a' nép megpillantá, olly hangos és
 tartós éljenezésekre tört a' határtalan tisztelet, hogy szót
 érteni nem lehetett; a' küldöttség elnöke tehát csak rövid ér-
 zékeny szavakban nyujtá által búcsúhódolatát eő fenségének,
 mellyre elérzékenyedve így válaszolt: „non possum exprimere
 verbis, quod sentio“; — és mivel eő fensége még a' nádori
 ezred Jászberényben szállásoló toborzói által fogadott ujon-
 czokat is megszemlélni kívánta, kocsiját az utczára parancsolta
 ki 's a' rendbe állított ujonczokhoz gyalog ment, kiket megszem-
 lélvén, a' téren állott kocsijába az összetódult temérdek
 népnek éljenezései, mozsarak durrogása közt felült és a'
 jászkún népnek áldásaitól kísérve, utnak indult. A' Cserő hal-

mánál a' dandársereg katonai rendbe állott, hol eő fensége is megállapodván, nádori főkapitány ur eő nagysága következő érzékeny beszéddel bucsúzott el eő fenségétől:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg, országunk szeretett nádora, a' mi legkegyelmesebb grófunk és főbiránk!

Örömkönyecseppek tündöklöttek a' jó és bekes jászkún polgároknak szemekben, midőn látták és tapasztalták imádvá szeretett felszázados grófjuk- és főbirájuknak közibök lett szerencsés megérkezését, melly hasonlíthatlan atyai magos kegyelmet még a' késő unokák is hálás érzéssel és tisztelettel adják által utódjaiknak örök emlékül.

Most, midőn az elválásnak órája ütött, bánatkönyek áztatják az őszinte jászkún arcokat, hogy a' közjó és szerette kis hazánk boldogsága elmozdításában becsülettel és a' magyar nemzet hálás közelismerésével megőszült nemcsak felszázados grófjától és főbirájától, de valódi édes atyjától kell megválni.

De enyhíti fájdalunkat annak tudata és azon benső meggyőződésünk, hogy a' távollétheben is, az eddig tapasztalt kegyelmeimnél fogva, fenségedben urunkat és édes atyánkat tiszteljük és találандjuk fel.

Vezérelje tehát császári királyi főherczegségedet, valamint ide jöttében, ugy visszamentében is a' békesség anyala szerencsésen elrendeltetése helyére, hová fohászaink kísérendik, legmélyebb alázattal azért esdekelvén egyszersmind, hogy a' jászkún polgárokat, azon igaz hiveit és engedelmes flait, kik fenségedért mindenkor készek vérökkel és életökkel áldozni, továbbá is édes atyai kegyelmeivel boldogítsa és hathatós pártfogással gyámolítsa.

Mellyre a' jelenváltak elérzékenyülve könyeztek, eő fensége is érzékenyült hangulattal jelenté ki minden történetk iránti magas tetszését és megalégedését. — Jászberény háttaránál a' városi tanács tevé bucsúzó hódolatát, hol a' város főjegyzője következő bucsú-beszéddel üdvözlé eő fenségét:

Fenséges császári királyi örökös főherczeg, országunk nádora, legkegyelmesebb grófunk és főbiránk!

Pillanatnyi vala azon örömezés, melyet császári 's királyi főherczegséged fenséges személyének mély tiszteletében polgártársainkkal közösen éldelheténk; ama kegyességekérti hálaérzésünk azonban, mellyel fenséged irántunk viseltetni kegyeskedett, sirig tartó leszen, — velünk éreztetett sokszoros kegyelmeért fenségednek midőn hálaérzéssel párosított legmélyebb köszönetünket ömledtetni szerencsések vagyunk, keblünk mélyéből kívánjuk, hogy fenségteket a' mindenható isten hosszú korig éltesse, és fenséges családjai körébe szerencsésen vezérelje!

Magunkat és polgártársainkat császári 's királyi főherczegségednek magas kegyelmébe ajánljuk.

Igy vált meg a' kedves vendég, a' szeretett atya, a' jászoktól, kiket félszázad óta kormányával boldogít, 's kik szivökbe vésték emlékét 's hagyománykép adandják által utódainknak, hogy neve, mig e' nép él, fenmaradjon örökké.

Eő fenségét a' kerületek részéről Budáig nádori alkaptány Kálmán Sándor, és nádori táblabíró Pethes Mihály urak kísérek.

A' dandársereg, eő fensége elutazása után, a' városba zene mellett díszrenddel visszajöven, a' templom-téren négy-szegü rendbe állott, melly alkalommal nádori főkapitány ur eő nagysága igen érzékeny és lelket rázó szónoklattal tett köszönetet a' banderium tisztelgési fáradozásaiért, egyszersmind tudatá eő fenségének nyilvánított magas tetszését 's meglegedését következő beszédben:

Vitéz fiaim!

Mindenekelőtt eő császári királyi főherczegsége, a' mi imádba szeretett félszázados grófunk és főbiránk kegyes meghagyásából, a' jász és két kún testvérmemzet által szives 's őszinte

fogadtatásában vett részvételeitekért és fáradozásaitokért magas tet-
szését és megelégedését kívántam tudotokra adni. —

De másrésről is nem lehet nem méltányolni azt a' készség-
teket, bajnoki viseletet, rendtartást, józan és szelid jellemet,
mellyek a' jászkúnoknak őseiről reá maradt, dicséretreméltó tu-
lajdonai, mellyet tisztelkedések lefolyt ideje alatt példásan tanu-
sitottatok, 's lelkemből mondom, hogy büszke vagyok benne,
hogy a' jászkún ősök illy méltó utódjainak vezére lehettem.

Bizonyossá teszek benneteket: hogy nemcsak illy tisztelgés-
ekben, békés kellemetes alkalmakban, — de, a' mit a' magyarok
istene távoztasson! a' veszélyteljes időszakokban is, midön a' jó
király és szerette hazánk java és szolgálatja megkívánja, 's időm
's testi erőm megengedi, vezértek 's vezetőök fogok lenni, 's
valamint a' kellemeket, úgy a' sanyaruságokat és a' nyomort is
mint testvéri karokkal ölelt kedveseimel, édes örömmel meg-
osztani. —

Most az isteni gondviselés vezéreljen benneteket el rendelte-
tétek helyére, honnosítok és kedveseitek körébe, hol boldogul és
szerencsésen éljetekek!! —

Ekkor a' dandárseregnek illető kapitányai és vezérei
emlékpénzeket osztottak ki, mi megtörténvén, a' nagy-kún
kerület kapitánya, Illésy János ur, a' banderium nevében ná-
dori főkapitány urnak, mint a' banderium fővezérének, buzgó
fáradozásaiért és bölcs kormányozásaért következő hálás-kö-
szönetet szónoklott:

Méltóságos vezér ur!

Ütött az elválás órája, — és midön most, banderiumi szol-
gálatunk tovább folytatása megszünvén, egymástól bucsút veszünk,
ezen harczias állásból, mellyre kerületeinknek százados, fenséges
grófunknak és biránknak félszázados közös örömmünnepe tisztelet
tevésére őseinktől öröklött buzgó készséggel lovagiasan kiállottunk:
már visszalépünk azon békés polgári állásunkba, mellyben talált
bennünket váltságunk lefolyt első százada.

A' nemzeti dandársereg nyugodtan lép vissza, mert a' reája bizott, különben is kedves kötelességnek fővezérjök által is nagybecsüen elismert pontos teljesítése öntudatának kíséretében tér tüz-helyéhez.

Békét szerető, engedelmességhez szokott, polgári kötelességét teljesítő birtokos polgárokból alakult ezen banderium. — Fegyverbe valánk itt öltözve, és fegyvert hordozánk békés jellemben, de jeléül annak, hogy a' midön közös magyar honunk érdeke fegyverre szólítandna bennünket, kifejtendők harczias erőnket, és elhunyt eldődink dicső nyomdokit követve, ezrenként szállanánk sikra szembe a' hon elleneivel, készek, mint vitéz őseink, honunk javúért eltűnket is feláldozni, és akkor is illy párduczoz vezért ohajtanánk a' sereg elején vezetődnek, ki rettenthetetlen bátorsággal vezérelné a' közös honért minden áldozatra kész jászkún serget.

Bucsút veszünk már mi is nagyságodtól, mint fővezérüktől, forró köszönetet mondva, hogy ezen parancsnoki magas hivatalát úgy teljesíté, mikép az egész sereg becsületet aratott kormányzása alatt.

Megtartjuk hű emléket ezen százados ünnepnek, és átadjuk utódinknak is örökségül szivünk azon kiolthatatlan kívánatát: hogy a' sok viszontagságok zivataritól hanyatott jászkún nép számára a' beállott második század boldogságot és jólétet teremjen.

Visszalépve már polgári előbbi állásunkba, itt is nagyságoddal mint főkapitányunkkal találkozunk kormányzónkban. Fogadj nagyságod a' sziv tisztaságából fakadó azon ohajtásunkat: hogy az isteni gondviselés nagyságodat áldja meg és boldogul hosszú időkig éltesse.

Május 22-én urnapján, mint különben is ünnepen, gyűlés nem tartatott, 's mivel az eső is megeredt, Jászberény városában az előbbi zajt néma csend váltotta fel.

Május 23-án folytatott a' közgyűlés, melly alkalommal először is kerületi főjegyző Bathó Ignác ur eő nagyságának nádori főkapitány urnak, az elmúlt százados ünnepély rendezésében mutatott felette nagy és a' nemzet becsét emelő

fáradásaiért, hálát és köszönetet mondott következő beszéddel:

Méltóságos királyi tanácsos, nádori főkapitány ur!

Egy század tünt el válságunktól számlált polgári életünkől, — új századba léptünk által, az általlépés ünnepélye oly ritka jelentőségű, melly a' jövő századok nemzedékét is csudálkozásra fogja indítani. Ünnepélyünk királyi legmagasabb figyelmet és méltánylatot nyert, — már-már félszázados grófunk, főbiránk és valódi atyánk köztünk megjelent, magas hivatalának 50 éves ünnepét százados ünnepünkkel köztünk 's velünk együtt ül, magával hozta 13 éves fiát József főherceget, az ünnepnek nagyobb fényt adandó, — megtiszteltek bennünket több nagyméltóságok, — barátságos részvételre siettek hozzánk kedves rokonaink a' szomszéd megyék, sőt távolabbról is, örömnömben osztozandók.

Mi magunk mintegy újjá születve élvezők a' szerencsének és örömnök azon ritka nemét, mellyben nép még e' Magyarhonban nem részesült.

Illy nagy ünnepély által méltánylott diszes rend és szertartás iránti intézkedések nagy gondot és fáradságot igényeltek mindazoktól, kik a' nemzet részéről erre hivatásuknál fogva megbizatvák.

Millyen intézkedések történtek az ünnepély diszes menetelére? — most már, miután mindenek megtörténtek, igen könnyű megbírálni; de egyebeket elhallgatva, a' fenséges nádornak, a' mi legkegyelmesebb grófunknak 's főbiránknak többször ez alkalommal kijelentett meglegedése, az egész ünnepély alatt a' tarka vegyületű temérdek nép közt soha meg nem zavart rend és csend, 's szüntelen tapasztalt illedelem elég bizonyosság arra: hogy a' gond és szorgalom az ünnepély diszének megszerzésére nem hiányzott.

Mindnyájunk hitét és érzését fejezem ki akkor, ha azt mondom, hogy az ünnepély illy diszes menetelét főleg nagyságodnak, mint szeretve tisztelt kormányzónknak bölcsesége, kerületeink iránti őszinte vonzalma és csüggedhetetlen buzgósága eszközle. — Hálátlanok volnánk azért, ha ezen, minden jó szivekben gyökeret

vert elismerést itt e' gyűlés helyén is nem nyilvánítanók, egyszersmind nagyságodnak már javunkra intézett több tettekben is nyilvánult buzgó törekvéseiért ezuttal közhálával nem adoznánk.

Fogadja el tehát nagyságod ünnepélyünk rendezésében kitüntetett fáradhatatlan buzgóságaért e' helyen nyilvánított forró hála-
láncat. — Fogadja el azon buzgó kívánságunk őszinte kijelentését, hogy miután mi azért nagyságodnak egyedül szeretetünk-, tiszteletünk- 's ragaszkodásunkkal áldozhatunk — a' mit ezen felül sok gondjaiért és fáradozásaiért érdemel — az áldások 's emberi boldog lét ura adja meg és nagyságodat általunk is nagyon tisztelt ne-
jével és nagyreményű fiaival boldogul és szerencsésen számtalan évekig éltesse. — Éljen!

Mellyre eő nagysága megvallá ugyan, hogy ezen nemzeti ünnepélynek diszesítésére mind eő fensége a' nádor iránt viseltető határtalan tiszteletből, mind a' jászkún nemzet iránti őszinte hajlamából nem sajnálta fáradozását, — 's törekvéseit oda irányzá, hogy ez ünnepély a' nemzet önállási méltóságához képest a' legnagyobb diszszel tartassék: — azonban ő ezt egyedül magának nem tulajdoníthatja, örömmel megosztja az érdemet mindazon tisztviselőkkel és előljárókkal, kik az ő törekvéseit elősegíték és közremunkálódásaik által a' szép rendet eszközölték.

Ezután nádori alkapitány Kálmán Sándor ur jelentést tön, hogy eő fensége május 21-én estveli 8 óra tájban szerencsésen Budára érkezett, — a' kísérő küldöttség másnap 22-én szerencsés volt eő fenségénél bucsúzó udvarlását megtenni, a' mikor ismételve magas tetszését és megelégedését nyilvánítá eő fensége.

Nádori főkapitány ur eő nagysága is előmutatta eő fenségének elutazása előtt itt Jászberényben hozzá intézett kegyes leiratát, mellyben mindenek iránti magas tetszésének nyilvánítását és tudatását hagyja meg nádori főkapitány urnak, mint elnöknek, — melly kegyes leirat az öröm édes érzetének gyakori kitörései közt felolvastatván, a' jegyzőkönyvbe egész kiterjedésében beiratni rendeltetett, melly is itt következik:

Nemes és vitézlő ur!

Az immár megtartatott váltásági százados ünnepre a' nemes jászkún kerületek kebelébe jöven, mind fogadtatásomkor, mind egész ittlétem ideje alatt, az őszinte és szinmutatást nem ismerő valódi jószívűségnek 's ragaszkodásnak szívemet, mellyen a' kerületek java előmozdítását mindég viseltem, a' legkedvesebb érzéssel eltöltő jeleit olly nagy mértékben tapasztaltam, miszerint el nem hagyhatom Jászberényt a' nélkül, hogy erre nézve, valamint a' kerületi hivatalok 's közigazgatási intézetek iránt is, miket személyre vettem, különös tetszésemet 's meglegedésemet ezennel ki ne jelentsem.

Fogadja e' kijelentésemet czimzett uraságod, mint a' kerületek kormányzója, abbeli megkeresésemmel, hogy ezt a' nemes kerületekkel, sőt illető egyénekkal is tudassa.

Egyébiránt minden jót kívánván, maradok czimzett uraságodnak Jászberényben, pümkösthő 21-kén 1845. Nro 978. jó akarója József m. k. nádorispán.

Szinte nádori főkapitány ur eő nagysága előterjesztése következtében azon királyi nagy kegyelemért, mellyről a' kerületek nádor eő fensége által ez ünnepély alkalmával értesítettek, 's miszerint eő császári királyi apostoli felsége a' kerületeknek mind katonáskodásban, mind a' közteher viselésében 's az idők viharai közt rendkívüli áldozat hozatalában hiven tanusított köteleességekét méltányolva, irántok általánosan legmagasabb kegyelmének kijelentése mellett a' kerületi tiszti karral a' közjót 's egyesek javát előmozdító szolgálata 's az által a' fejedelem és haza iránt szerzett érdemeire nézve kegyelmes meglegedését tudatni, sőt némelly községi előljárókat, kik tisztökben magokat megkülönböztették, kitüntetés jelel is megajándékozni, ekként ünnepélyöket királyi kegyelem jelenségeivel is emelni legkegyelmesebben méltóztatott, — jobbágyi legmélyebb hódolat kijelentése mellett legalázatosabb felírás utján hálás köszönet nyilvánítása határozottatott, mi még ezen gyülésből felküldetett.

Felolvastattak ezután a' kerületek közönsége meghívása következtében érkezett válaszok: jelesen fenséges főherczeg Istváné, — főméltóságú egri érsek Pyrker László, és váczai püspök gróf Nádasdy Ferencz eő nagyméltóságoké, — nem különben a' nádori ezred kormányáé, mellyek mind egész kiterjedésben jegyzőkönyvbe iratni rendeltettek:

Tekintetes nemes és nemzeti urak!

Minél nagyobb és valódiabb részvétellel viseltetem minden honi örvendetes esemény iránt: annál inkább fájlalom, szives meghívásukat egy nemzeti ünnephez el nem fogadhatni, melly történeteink olly emlékezetes időszakát örökitendő leend; de részint halaszthatlan országos ügyek, mellyeknek elintézésök rövid itt mulatásom alatt sürgetős, részint az itteni iparkészítmények kirakása, mellynél megjelenni és darab ideig maradni legfelsőbb rendelések által köteleztetem, akadályoztatnak szívem vonzalmát követni, melly örömet becses társaságukba vezetne, — 's így tehát csak azon buzgó kíváнатomat nyilatkoztathatom, hogy kegyetek ezen soraimból barátságos részvétem kifejezését értenék ama dicső emlék iránt, ki ünnepökhez alkalmat nyújt, és önmagok legkésőbb maradékaikkal folyvást nevedő jólétben és háborítlan örömben szünet nélkül élveznék fejedelmi kegyelem és erényes ősek érdemei által megnyert polgári alkotmányuk boldog következményeit.

Írántam mutatott figyelmöket szivesen megköszömvén, örömmel ohajtok alkalmat, melly egykor talán kegyetek közé vezetend. Kelt Bécsben 1845-ki pünkösthó 14-kén. — István m. k.

Tekintetes kerületek!

A' lelkes jászkún nemzetnek folyó hónap 20-kán tartandó nagyjelentőségű kettős ünnepén, a' tekintetes kerületeknek szives meghívása következtében, jelenlenni legőszintébb' ohajtásom, — mellynek teljesülését egyedül csak megrongált egészségi állapotomban történhető még súlyosb változás gátolhatná meg. Addig is fogadják a' tekintetes kerületek forró köszönetemet azon becses fi-

gyelemért, miszerint e' kettős örömnépökben engemet is részletetni kívántak.

Ki egyébiránt nagybecsü kedvezésökbe ajánlott, teljes tisztelettel vagyok — a' tekintetes kerületeknek — Bécs, május 6-án 1845. alázatos szolgájok Pyrker János László m. k. P. érsek. 601.

Tekintetes jász-kún kerületi közönség!

Azon nagybecsü meghívásnak, melyet a' tekintetes kerületek legközelebb nemzeti dicső ünnepökre nézve hozzám intéztek, olly örömet és olly szív szerint engedni ohajtottam volna; — ámde a' parancsoló körülmények ebbeli vágyam teljesítésétől elfognak. Melleg köszönettel tartozom azonban a' tekintetes kerületek közönségének személyem iránti gyöngéd figyelmeért, és becses jóvoltukba ajánlott, teljes tisztelettel maradok Váczon, májushó 12-én 1845. A' tekintetes kerületek kész szolgája gróf Nádasdy Paulai Ferencz m. k. váci püspök.

Tekintetes nemes jász és kún kerületi rendek!

Ezredünk minden tagja a' legforróbb rokoni és honszeretettel vonzódik a' nagy Magyarhon 's benne valódi hazája, a' tekintetes kerületek iránt; — ugyszinte köztünk minden kebel rejtélyeiben megrögzött a' rendithetlen buzgó szeretet 's az imádásig magasztos tisztelet ezredünk igazi atyja fenséges nádorunk iránt! — Örömkéjbe merülve repült volna tehát egész ezredünk a' tekintetes kerületek szives meghívására, e' f. hó 20-án azon nagyjelentőségű ünnepély érzelmeit 's örömeit becses körükben honfiaink közt élvezni, ha a' nagy távolság, idő rövidsége, az idei leendő táborozáshoz való szorgos előkészületek 's elkerülhetetlen hivatalos foglalatosságok tisztikarunkat olly sokoldalulag le nem bilincseltek volna. — Ez okból az ezred kormányja megbizásából Kisfaludy ezredes és Szabó főhadnagy urak fogják ez alkalommal ottan ezredünk tisztikarát képviselni; itten pedig áhítatos tábori imával szentelendjük az érintett korszaki jelentőségű nagy napot. — Ki is nagybecsü rokon hazafindulataikba ajánlott maradok — A' tekintetes kerületi ren-

deknek. Költ Csehbon Klattau városában, pünköst hava 6-án 1845-ben, szám 101,— Gr. Teleky m. k. ezredes.

Egyébiránt minthogy a' kerületek ezen örömnünpöket, és ez alatt fenséges grófjok- 's birájoknak irántok kimutatott ritka kegyelmét minden módon örökemlékben fentartani ohajtják, a' határtalan hódolat nyilvánítására is elrendelték, hogy a' városban levő kőhid végén, azon helyen, hol eő fensége fényes bejövetelekor a' pompás diadaliv felállitva volt, egy a' legjobb izlésű terv szerint faragott kőből építendő, és eő fenségének ügyes kőfaragó által készitendő mellképével és felírásokkal — mellyeknek készítésére minden jászkún értelmesb polgárok felszólittatni rendeltettek — ékesitendő diadalkapu állittassék fel, — egyszersmind eő fenségének mellképe jelen százados évbeni korához képest hűségesen lefestve, a' kerületek közháza teremébe felfüggesztessék, 's mindezeknek létre hozatala végett nádori főkapitány ur eő nagysága kéretett meg. — Egyszersmind az ünnepély folyamatjának közönségesítése és minden jászkún polgároknak is tudomásokra jutása tekintetéből ezen jegyző-könyvi foglalat, a' közbejött beszédekkel és okiratokkal együtt, könyvformában, megtoldva a' kivilágosítási felírásokkal és egyéb megjelent versezetekkel, a' küldöttségi tagok, az ünnepélyen megjelent országnagyok, megyék, káptalanok, egyházkerületek küldöttei 's egyéb főbb rangu vendégek, a' tisztelgő egyenruhás lovagok, dandárseregben szolgálatot tett polgárok, eő fensége jövetelekor a' kerületi ház lépcsőzetén tisztelgő aggkoru férfiak és nevendék-leánykák neveiknek följegyzéseikkel, emlékül több példányokban kinyomatni rendeltetett.

F ü g g e l é k.

I.

A' szabad jászkún nemzet váltásági százados ünnepén, Jászberény városa fő- és kisebb rendű iskoláiban, azon alkalommal, midőn fenséges József nádor eő császári királyi főherczegsége azon iskolákat magas látogatására méltatá, mondatott üdvözlő szavallatok:

A) A' helybeli gyakorályban tanuló ifjuság üdvözlete.

A' költészeti osztályban.

Üdvözlő: Bathó István.

Fenséges császári 's királyi örökös főherczeg!

Üdvözlégý tanodánk védatyja, s ügyünk kalauza!

E' kis musa sereg teljes öröme vidul.

Teljes öröme vidul, látván megalázni személyed'

Kis polgáridhoz ; 's nagy kegyeid mutatod.

Nagy kegyedért, miglen keblünkben dobogni fog a' sziv,

Emlékedre füzünk egy nefelejts-koszorút.

A' szónoklati osztályban.

Üdvözlő: Vágó János.

A' tiszta érzetnek lakába ragadtatva, legédesebb örömben veszünk részt e' fényes ünnepünkön, minthogy fenséged magasztos személyét e' szónoklati osztályban, hová a' haza reményeinek mind jeleni, mind jövendő boldogságát forrón ohajtó nagy lelke vezérlé, szerencsések vagyunk legmélyebb tiszteleti hódolattal üdvözleni ; —

üdvözlégyszert azért körünkben, kik régen ohajtánk mélyen tisztelve szeretett személyednek látásában örvendhetni, üdvözlégyszert ezerszer, hazánk lángszerelmű atyja; vidül szívünk, s szent örömek közt háláljuk boldog megjelenésed! mindnyájan édes tisztelettel áldozunk ezért e' szívünk mélyéből eredett hálászert érzetünkkel 's buzgó szeretetünknek gyenge virágfüzérével: hogy honunkra számos áldászert árasztó fenségednek, mint századunk józan haladását pártoló nemtőjének, minden lépteire a' szerencse rózsászert hintsen, 's hű magyarjaira fényt és boldogságot özönlő mennyei áldászert árasztásával vezessék még sokáig e' földön a' szittyát védő egek. — Éljen!

A' nyelvészerti negyedik osztályban.

Üdvözlő: Szendrey Gyula.

Fenséges császári 's királyi örökös főherczeg,
kegyelmes urunk!

Örömmel láttuk, milly hévvel és hódoló tisztelettel készíték áldozatokat atyáink meghálálására azon magasztos atyai kegyelemnek, mellyben a' jászakún nép már-már felszázad óta részeseülni szerencsés lehetett, nekünk gyenge tehetségű csemétéknek nincs egyéb hatalmunkban, mint kimondhatatlanul örvendeni és szüntelen imádkozni a' mindenhatóhoz, hogy fenségedet, mint egyetlen egy atyánkat, a' boldogság ölében számtalan évekig éltesse. — Éljen!

A' nyelvészerti harmadik osztályban.

Üdvözlő: Boros Károly.

Fenséges császári 's királyi örökös főherczeg,
legkegyelmesebb urunk!

Akár az örömet kívánjam nyilvánítani, melly fenséged legdrágább atyai személyének láthatásából jelenleg reánk árad és sziveinkre hat, akár a' hálászert, mellyel édes hazánk felszázados örangyalának tartozunk, csak legkevesebbé kitüntetni törekedjem is: elégtelennek érzem magamat fenséged méltó magasztálására; — ámde

a' mint növekszünk atyai oltalma alatt fenségednek éveinkben, úgy fogjuk magyarázhatatlan érdemeit őrizni sziveinkben, mellyből legedesebben fog folyni az ima a' fejedelmek fejedelméhez, hogy fenségedet szive kedveltjeivel az öröm és dicsőség ölében minél tovább a' hon javára és örömére éltesse. Éljen!

A' nyelvészeti második osztályban.

Üdvözlő: Sismis Mihály.

Fenséges császári 's királyi örökös főherczeg, legkegyelmesebb urunk, nádorunk és grófunk!

Valamint ezeket örvendeztettek már amaz áldásteli felséges tettek, mellyek császári királyi főherczegség halhatatlan nevét arany betűkkel adandják által a' későbbi kornak: úgy nekünk másod évi nyelvészeti-tanulóknak egy, eddig soha nem tapasztalt örömezés, futja által gyöngye idegeinket, midőn a' szende tudományok eme szent helyén magasztos személyét hódoló fiui tisztelettel van szerencsénk üdvözölni. Hálás emlékezet fogja kísérni éltünk minden napjait ezen üdvostzó kegyekért, most pedig lelkünk legedesebb vágyát jelentve kívánjuk: hogy császári királyi fenséged számos évekig holdogul éljen. Éljen!

A' nyelvészeti első osztályban.

Üdvözlő: Szalai László.

Fenséges császári királyi örökös főherczeg, kegyelmes urunk!

E' királyi tanoda alsó osztálya kisdied tanuló seregének fejleni csak most kezdő tiszta érzelmeit kettős öröm lepte meg e' dicső napon: az egyik, hogy szinte ő is szerencsés lehet kegyelmekkel teljes magas személyedben a legmélyebb tisztelettel egy nagylelkű férfit, és hazánk legerősebb oszlopát üdvözölni; a' másik pedig, hogy épen e' százados jászkún ünnep alkalmával fenséges herczegségnek, mint félszázados legkegyelmesebb grófunknak és biránkknak, a' kihez fiui forró szeretet lánczai által kapcsoltatunk, a' már 50 év óta e' kisdied hazára dúsan árasztott ma-

gas kegyelmeidért hálánk és legmélyebb tiszteletünk tartozó adójának gyöngé keblünk mélyéből kidagadó hálás érzéssel párosult legalázatosabb köszönetünkkel lefizetésére legüdvösb alkalmat nyerhettünk. Oh, számtalanszor boldogok mi! a' kik illy tántoríthatatlan nagy erényű férfinak boldogító kormánya alatt kezdünk mind az erényben, mind a' tudományokban haladni. — Jertek tehát, kedves tanulótársaim! a mindenható trónjának arany zsámolyához, a' hol földig borulva, unalmat nem okozó szünteleni imánkkal kérjük a' magyarok nagy istenét, hogy ritka kegyelmű fenséges herczegünket, grófunkat és biránkat, ama mindeneget felülhaladó lelki örömben, melyet egyedül csak a' közjó tántoríthatatlan eszközlése nyújthat, fenséges asszonyunknak, Mária Dorottyának, boldogító társaságában, lelkes herczegi unokáitól körülvétete, és ezen kiseded tanuló-tesztületet a' jászkún nemzettel fenséges kegyelmeiben megtartva, még számtalan évekig éltesse. Éljen!

A' második főnemzeti osztályban.

Üdvözlő: Áray Károly.

Fenségedben a' jászok és kúnok hatalmas védangyalát üdvözlő rebegő nyelvem; örömünk határtalan, szívünk legszentebb érzelme hangoztatja velünk jász kis polgárokkal: éljen, éljen, éljen fenséges urunk, édes atyánk!

Az első főnemzeti osztályban.

Üdvözlő: Bathó András.

Gyenge éltünk korának legboldogabb órája ütött most számunkra, midőn fenséged látogatása kegyelmének áldását árasztja reánk nevendék tanulókra, — itt szívünkben örökitjük ez áldott nap emlékezetét, mindennapi imánkkal kérendők istentől, hogy fenségedet, mint nemzetünk védangyalát, hazánk boldogítására számtalan évekig éltesse, éljen, éljen, éljen! —

A' leányok nemzeti osztályában.

Fentebb a' 23-ik lapon olvasható üdvözlő beszéd mondatott el Schvarcz Johanna által.

A' szentkúti részen levő iskolában.

Üdvözlő: Sass János.

Isten hozta fenségedet! mi édes szüleinktől, de tanítónktól is hallottuk, hogy fenséged a' tanuló kisdedekeket nagyon kedveli, és ime most már szerencsések vagyunk tapasztalni atyai nagy kegyelmét fenségednek. — Örüljünk hát, iskolatársaim, örüljünk! és hangoztassuk: Isten éltesd jó fenséges édes atyánkat. Éljen, éljen, éljen!

Az alvégi részen levő iskolában.

Üdvözlő: Baráth István.

Isten! hála neked, hogy szerencsésen vezérléd körünkbe fenséges édes atyját a' tanuló nevendékeknek. Mi, jászpolgárok flai és leánykái, feldicsekszünk majd szüleinknek, hogy láttuk a' jászok és kúnok védangyalát, örömszülte felkiáltással üdvözlöttük is, egy szívvel lélekkel hangoztatva: éljen, éljen, éljen fenséged! —

A' felvégi részen levő iskolában.

Üdvözlő: Hegedűs László.

Üdvözlégy, fenséges édes atyánk! ime meghallgatá az egek ura buzgó kisdedi fohászunkat, mellyel esdekelve kértük mi is: lenne kegyes az ég fenségedet szerencsésen Jászberénybe vezéreni; most már azt sem tudjuk, hogy örömnkben mivel hálálhas-suk meg fenséged magas kegyelmét, melly látogatásának áldását reánk árasztja; azonban rebegő nyelvünk segít rajtunk, midőn e' szavakat rebegteti hálás ajkinkkal: éljen, éljen, éljen fenséged! —

II.

KIVILÁGITÁSI FELIRÁSOK.

1.

Jászberény városának külső szélén felállított
hármastestű diadalkapun:

Fenséges vendég! e tiszteletedre emelt ív
Két testvérnemzet hű kebelébe vezet.

2.

A' városban levő nagy kőhidon készült diadal-
kapun:

Üdvözlégý köztünk, fenséges grófja hazánkknak!
Védő szárnyad alá e' hon ajánlja magát.

3.

A' kerületi ház térén emelt 7 öl magas oszlopnak
első oldalán:

Keblem kincset zár,
Jász népnek szíve örökjét
Fenséges grófja'
'S nádora drága nevét.

E' sorok közt álltallátható volt JÓZSEF.

Másik oldalán:

Főbirájának kér áldást
Nagy-Kun az égtől,
Nyujtva ajándékul
Érzete tiszta hevét.

Harmadik oldalán:

Kis-Kún nép örvend
'S hódol törvényes urának;
Mert félszázad alatt
Élvezi ritka kegyét.

Negyedik oldalán:

Három honból jön,
Főherczeg! jutni tehozzád
Tiszteletünk, szívből,
Ámde csak egyből ered.

4.

A' városház ablakaiban.

a) *Mária Teréz királynő életnagyságu képe alatt, melly a' köséablakba volt helyeztetve.*

1745.

b) *Az ausztriai csímer alatt :*

Mig szárnyad betakar,
Nem dül fel a' vihar.

c) *Magyarország czimere alatt :*

Érted az éltünket
Áldozzuk kincsünket.

d) *Jászkörületi csímer alatt :*

Drága hazánkért lóra kelünk :

Örökitni nevünket,
Kürtös nemtönknek

Hős vezetése alatt.

e) *Jász községeknek csimereik alatt :*

J á s z b e r é n y.

Század előtt is már

Fegyvert két kézzel emeltek apáink,
Hogy ha Lehel-kürt szólt
Hit, haza 's fejdelemért.

Á r o k s z á l l á s.

Mária Teréz nemtönk

Kegyeit harsogja ki sípom ,
Kardom zászlómmal
Szent legyen a' nevire.

A p á t h i.

Pánczélokra ha van

Szüksége hazánknak, oroszlány-
Szívvel előállok
Védeni a' honatyát.

Kisér.

József drága napunk'
 Napját ékitni im eljött.
 Kürtöm, nagy kegyeit
 Zengd, haza csillaga ő.

Ladány.

Békében, mint szende galamb
 Sasszárnyak alatt, meg-
 Nyugszik szűm, — harczban
 Kardra feszül ki karom.

Alsószentgyörgy.

Istenemért, honomért
 És a' fejedelmi dicsért én
 Sárkán-harczra is el-
 Szánva, teremve vagyok.

Fénsszaru.

Halmaimon viruló
 Áldás közt, drága királyom!
 Véred véremmel
 Védni tanita hitem.

Jákóhalm.

Hogy jobbam véd 's őriz,
 Hirdeti azt balom itten.

Dósa.

Grófunk békeért,
 'S fejedelmünk őrizetéért
 Pálmánk és szablyánk
 Áldozatul kitevénk.

Mihálytelek.

Honnunk anygala

Szivünket felkölteni itt van,
 Idvet 's áldást kérj
 Nesztori éltire, szüm.

Felsőszentgyörgy.

Három rózsabokor

Felső bimbója im itt van,
 Nyilni honért kész volt
 'S tiszteli csillagait.

5.

Nádori kert ajtaján.

Kit hajdan fiatal korban

Befogadtam örömmel,
 'S disz emléke jelét
 Őrzöm azóta hiven.

Félszázad fogytán

Jászkún nép várt örömére,
 Ujra nyitom kebelem
 Ősz fejedelmök előtt.

Azon latán felirásu márvány-oszlop mellett, *) melly

*) Mellynek déli oldalán következő emlékfelirat olvasható:

Josepho. Austrio.
 Francisci II. Aug. Fratri.
 Regni Hung. Palatino.
 Quod Provinciam, Hanc.
 Idib. Novemb. MDCCXCVII.
 Inviserit. Ac. Eximia Ubique.
 Benignit. Suae. Vestigia.
 Reliquerit.
 Jazyges. Et. Cumani.
 Optimo. Judici. Et Comiti.
 Grati posuere
 MDCCXCVIII.

nádor eő cs. k. főherczegségének 1797-ik évben volt
 itteni magas megjelenése emlékére—ugyan a' ná-
 dorikertben még azon alkalommal emeltetett:

Jobbra. Fortis sum moles
 Monumentum principis olim
 Lustrantis populi
 Rura, laresque sui.

Balra. Incolumis sic sto
 Jam centum semis in annos
 Me princeps superat
 Tempore, fortior est.

7.

A' parochialis épületen, egy lángoló szív alatt:
 Lángol a' jászkún szív, tüze mégis meg nem emésztí,
 Mert a' tüze szeretet, Józsefért éled a' láng.

8.

A' nemzeti iskolák egyik ablakán:
 Fenséges József grófunk, biránk ötven év óta,
 Érte szívünk lángol, lángol a' hála tüze.

Ugyanott másik ablakon:
 Jász és kún vigadozz, száz évek óta szabad vagy,
 Mig föld, ég 's a' haza állanak, légy te szabad.

9.

Muhoray János berényi főjegyző házánál:

a) *Mária Teréz királynő arczképe alatt.*

Dicsőült nemtő!
 Te vagy öröklő
 Nefelejts
 Sziveink hálakertjében
 Századok minden percében.

b) *V. Ferdinánd hegyelmes koronás királyunknak arcsképe alatt :*

Áldozatunk szeretet , hivség 's égnéli könyörgés
És buzgó készség , halni is életedért.

c) *József nádorisván ur eő cs. kir. főherczségének arcsképe alatt :*

Midőn az atya szive sir
Fiu örömevel nem bir,
Neved áldja áldással,
Nem bir mással.

10.

A' kerületi főjegyzőnek a' sétatér általellenében
levő házánál, hol a' lámpák végződtek— sűrű mécs-
csillagok között:

Jó fejedelmének
nyujtja

Tiszta lángBA Tolmácsát
hivségének
hű jobbjága.

III.

Az ünnepélyhez szükségesek iránti előleges tervekészítésre
megbizott, utóbb a' teljesítendők teljesítésére felhatalmazott
választmány tagjai:

Elnök: Szluha Imre , kir. tanácsos, nádori főkapitány.
Kálmán Sándor, nádori alkapitány.
Illéssy János, nagykún kapitány.
Vágó Ignác , jászkapitány.
Aczél István, kiskún kapitány.
Bathó Ignác, főjegyző.
Bartsik Márton, első aljegyző.
Bozóky András , nádori táblabíró.
Muhoray András, nádori táblabíró.
Horváth Antal, nádori táblabíró.

Taczman István, hadi főpénztárnok.

Gózon László, főügyész.

Kenéz Mihály, számvevő.

Már Benedek, eskütt.

Várady István, eskütt.

Antal József, biztos.

Ugy Jászberény, Karczag, Félegyháza városok időszerinti küldöttei.

Nádor eő fenségének és fenséges nejének meghívására
rendelt ünnepélyes küldöttség :

Elnökök: Szluha Imre, királyi tanácsos, nádori főkapitány.

Kálmán Sándor, nádori alkaptány.

Illéssy János, nagykún kapitány.

Vágó Ignác, jászkaptány.

Aczél István, kiskún kapitány.

Bathó Ignác, főjegyző.

Bartsik Márton, első aljegyző.

Pethes Mihály, nádori táblabíró.

Balajthy Vendel, nádori táblabíró.

Küry József, házi főpénztárnok.

Szabó Sándor, alpénztárnok.

Horváth Pál, eskütt.

Miháلكovics János, eskütt.

Baky István, eskütt.

Bozoký István, eskütt.

Hajdu Mihály, biztos.

Gózon Imre, biztos.

Jász-Apáthi városa részéről.

Balajthy Péter, tanácsnok.

Makó Gergely, tanácsnok.

Jász-Kisér városa részéről.

Hetényi Sándor, főbíró.

Vadász János, főjegyző.

Nagykún-Túrkevi városa részéről.

Kis István, főbíró.

Kenez Sándor, főjegyző.

Nagy-Kún Szent-Márton városa részéről.

Fazekas József, főbíró.

Nagy Antal főjegyző.

Kis-Kún Halas városa részéről.

Szeker István, tanácsnok.

Sipos Sándor, főjegyző.

Kiskún Maysa városa részéről.

Dávid József, főbíró.

Szabó László, főjegyző.

Eő fenségét a' jászkerület határánál fogadó és üdvözlő
küldöttség.

Elnök és szónok: Kálmán Sándor, nádori alkapitány.

Taczman István, hadi főpénztárnok.

Horváth Antal, nádori táblabíró.

Ozoroszkzy Gábor, alügyész.

Már Benedek, eskütt.

Antal József, biztos.

Sipos Imre, jákóhalmi főjegyző.

Terjék Mátyás, árokszállási főbíró.

Eő fenségét megérkezésekor, a' kerületek közházánál,
mint kijelelt szállásán, üdvözlő küldöttség.

Elnök és szónok: Bathó Ignác, kerületi főjegyző.

Bozóky András, nádori táblabíró.

Muhoray András, nádori táblabíró.

Kenez Mihály, számvevő.

Gózon László, tiszti főügyész.

Várady István.

Bőjthy Miklós esküttek.

Ozoroszkzy István, ladányi főjegyző.

Moczár István, félegyházi főbíró 's többen a' tisztikar és a'
közönségek részéről.

Részint a' kerületek közgyűlése által történt, részint elnöki meghívás következtében az ünnepélyen megjelent vendégek névsora.

a) Főbbrangúak:

Buzini gróf Keglevich Gábor, sz. István apostoli király rendbeli középkeresztes vitéz, cs. kir. aranykulcsos, valóságos belső titkos, egyszersmind magyar királyi helytartósági tanácsos, magyar királyi főtárnokmester, a' hétszemélyes tábla bírása, Nógrád vármegye főispánja.

Ürményi Ürményi Ferencz, Leopold császári rend középkeresztes vitéze, cs. kir. aranykulcsos és valóságos belső titkos tanácsos, a' magyar szent korona öre.

Szigethi Szerencsy István, cs. kir. valóságos belső titkos tanácsos, királyi személynök, Arad vármegye főispánja.

Gosztonyi és kerencsi Gosztonyi Miklós, kir. udvari tanácsos és váltófeltörvényszéki elnök.

Nagypalugyai Platthy Mihály, a' nagyméltóságu magyar kir. udvari cancellaria előterjesztő udvari tanácsosa.

Ürményi Ürményi József, cs. kir. aranykulcsos és alnádor.

Tótrónai báró Prónay Albert, Pest, Pilis és Solt t. e. vármegyék főispáni helytartója.

Bene József kir. tanácsos, Csongrád vármegye főispáni helytartója.

Gróf Castiglione Henrich tábornagy.

b) A' t. ns. megyék részéről.

T. B á c s m e g y é b ő l.

Latinovits Károly, másod alispán.

Báró Orczy György, táblabíró.

Báró Orczy László, táblabíró.

Karácsonyi Leopold, táblabíró.

Remellay Gusztáv, táblabíró.

Bartók Mátyás, táblabíró.

Zákó Péter, szolgabíró.

T. B é k e s m e g y é b ől.

Német Antal, alispán.
 Gróf Venkheim Antal, táblabíró.
 Gróf Almásy Dienes, táblabíró.
 Csepcsányi Tamás, táblabíró.
 Kovács János, alesperes, táblabíró.
 Csomák Emanuel, esperes, táblabíró.
 Harli Károly, esperes, táblabíró.
 Karassiy István, főszolgabíró.
 Szeghő Alajos, eskütt.

T. C s o n g r á d m e g y é b ől.

Temesváry István, másod alispán.
 Müller Mihály, prépost.
 Tabódy Pál, táblabíró.
 Korda János, táblabíró.
 Banó Mihály, táblabíró, csongrádi lelkész.
 Pósta Ferencz, táblabíró.
 Lendvay Lajos, táblabíró.
 Bene Imre, aljegyző.

T. F e j é r m e g y é b ől.

Ürményi Ürményi Ferencz, koronaőr, ki feljebb.
 Ürményi Ürményi József, alnádor és táblabíró.
 Farkas Imre, kanonok, táblabíró.
 Szluha Sándor, táblabíró.
 Szluha Antal, táblabíró.
 Szluha Benedek, táblabíró.
 Pribék Vilmos, táblabíró.
 Horváth István, táblabíró.

T. H e v e s m e g y é b ől.

Blaskovits Gyula, első alispán.
 Lévy Sándor, kanonok.
 Liponiczky József, kanonok.
 Németh János, kapitány, táblabíró.
 Egyed Imre, táblabíró.

Babics István, táblabíró.
 Kanyó Gábor, táblabíró.
 Vratarits Lajos, táblabíró.
 Puky Miklós, táblabíró.
 Miklósy Ferencz, táblabíró.
 Báró Orczy Béla főjegyző.
 Schné László, aljegyző.
 Berecz Ferencz, főügyész.
 Gosztonyi János, főszolgabíró.
 Balogh János, alszolgabíró.
 Keller Miklós, eskütt.

T. P e s t m e g y é b ő l.

Szentkirályi Móricz, első alispán.
 Báró Losonczy Bánfy Pál, táblabíró.
 Tahy József, cs. k. kamarás, thíró.
 Tassy Bécz László, táblabíró.
 Halász Bálint, táblabíró.
 Korher János, táblabíró.
 Mészáros Benjamin, táblabíró.
 Patay Pál, táblabíró.
 Eördögk Károly, táblabíró.
 Zlinszky György, táblabíró.
 Nyári Miklós, főszolgabíró.
 Szilassy István, főszolgabíró.
 Fáy Béla, alszolgabíró.
 Batta József, szolgabíró.
 Halász Gerzon, szolgabíró.
 Bereczky Antal, főügyész.
 Halász Gusztáv, tiszti ügyvéd.
 Bellágh Antal, középponti eskütt.
 Kajtár Gusztáv, eskütt.
 Halász Álmos, eskütt.
 Mészáros Zsigmond, eskütt.

c) Az e g r i f ő k á p t a l a n r é s z é r ő l.

Lévay Sándor, sz. Péter egervári prépostja, az egri főegyház
 s az egriatyá érsek-segédkanonoka.

Lipovniczky János, egri főegyházi kanonok.

A' váczai káptalan részéről.

Sághi Sággy Mihály, választott novi püspök, a' boldogságos szüz Mária almádi apátja, a' váczai székesegyház nagy prépostja és kanonokja, püspöki helyettes és ügyhallgató zsinati vizsgáló.

Szarvas Ferencz, tenyői prépost, a' váczai székes egyház kanonoka, csongrádi főesperes, hittanár, a' pesti kir. tud. egyetemnél a' hittudományi kar tagja, a' kiszolgált papok házának igazgatója, zsinati vizsgáló.

Magótsi István, idvezitónkról nevezett Sz. Ferenczrendi szerzetesek főelőjárója.

Partl János főelőjárói titoknok.

d) Duna melléki egyházi kerület részéről.

Gróf Teleky Sámuel, főgondnok.

Báthori Gábor, főesperes.

Losonczi báró Bánfi Pál, ülnök.

Halász Bálint, ülnök.

Nyári Miklós ülnök.

Mészáros Beniamin, ülnök.

Bajkai Endre, főjegyző.

Szabó Károly, czeglédi lelkész.

Pordán János, fülöpszállási lelkész.

Miskolczi István, szentmártonkátai lelkész.

Kálmán János, jászberényi lelkész.

e) Fenséges nádor nevét viselő nemes lovas ezred részéről.

Kisfaludy János, ezredes, a' fenséges nádor tábori segédje.

Szabó László, főhadnagy, jászberényi hadfogadó kormány parancsnoka.

A' kerületekben szállásoló báró Kress nevét viselő könnyü lovas nemes ezred részéről.

Rudolstadt herczeg Schwarzburg Adolf, ezredes.

Báró Lauingen August, alezredes.

Treuensinni Kugstatscher József, százados kapitány.

Friderici Hermann, százados kapitány.

Döring Tódor, főhadnagy.

Az elősoroltakat jóval felülhaladta azon vendégek száma, kik önkényes indulatból kívántak részt venni a' nemzeti ünnepélyben.

IV.

Névsora azon jászkún polgároknak, kik felállított dandárseregbe alkalmaztatva, fenséges nádorispán ur eö cs. kir. főherczegsége előtt tisztelgettek.

Fővezér: Szluha Imre kir. tanácsos, nádori főkapitány.

Segédje: Halmay Lajos alsó szentgyörgyi tanácsnok.

Testőrök: Makó Gergely, apáthi tanácsnok.

Balajthy Péter, apáthi tanácsnok.

Moczár István, árokszállási főjegyző.

Fitzek Leopold árokszállási aljegyző.

Tóth István, kerületi biztos Kúnsz. Mártonból.

Varró Sámuel, ügyvéd Karczagról.

Pap Móricz, kir. táblai jegyző ugyanonnan.

Hajdu Miklós, szintén királyi táblai jegyző Túrkevizből.

Nagy Károly, kerületi biztos.

Zseny József, halasi jegyző.

Szabó Károly, félegyházi jegyző.

Fridrich Alajos, tiszteletbeli alügyész.

Baky Ferencz, tiszt. alügyész.

A' Jászkerület részéről.

Vezér: Vágó Ignác, ker. kapitány.

Jászberényből.

Sipos Urbán.

Hajós Balázs.

Pesenyánszky András.

Sárközy Mihály.

Mizsei János, zászlótartó.

Velkey Sándor.

Varga Pál.

Benedek József.

5. Kormos András.

10. Szőke János.

Nagy Istvan.	Muhoray Márton.	
Szabó István.	Juhász András.	
Bazsó István.	35. Nagy Imre ifj.	
Bujdosó Mihály.	Juhász János.	
15. Kohári János.	Bóta Pál.	
Kovács István.	Mizsei János.	
Pesti László.	Pácán János.	
Oláh Antal.	40. Baráth István.	
Misovits János.	Besenyei József.	
20. Káposztás Mihály.	Sárközy Mátyás.	
Sinka János.	Baráth Ferencz.	
Nagy Imre, ór.	Baranyi István.	
Telek Antal.	45. Gulyás Ferencz.	
Bartal János.	Herengei Pál.	
25. Almásy János.	Balla Pál.	
Nagy János.	Klinkó János.	
Klinkó József öregebb.	Klinkó József ifj.	
Beszteri Pál.	50. Péntes Ferencz.	
Kiss Péter József.	Szöke István.	
30. Sipos János.	Kovács Márton.	
Kollár Imre.	Czikora József.	
Kállay József.	Terényi János.	54.

Á r o k s z á l l á s b ó l.

Bobák Mátyás.	Kovács János.	
Pető István.	Szabó András.	
Móczár Ferencz.	Szabó Ferencz.	
Móczár József.	15. Horváth Mihály.	
5. Móczár Alajos.	Papp Pál.	
Csikós Balázs.	Kácsor Márton.	
Kovács Mátyás.	Tóth János.	
Herczeg István.	Márkus János.	
Gottlieb Ferencz.	20. Csikós Antal.	
10. Kiss József.	Csikós József.	
Guba Emanuel.	Bódizs Ferencz.	22.

A p á t h i r ó l.

Balajthi Pál.	Szöke Ferencz.	
Birkás István.	Horváth Gábor.	
Menyhárt Máté.	Bagi Gergely.	
Szabari János.	10. Menyhárt Jakab.	
5. Pásztor János.	Demeter József.	11.
Kis Gulyás András.		

L a d á n y r ó l.

Drávucz Farkas.	5. Antal Sándor.	
Furcsa Ferencz.	Donkó Menyhért.	
Lengyel József.	Kácsor István.	
Zana József.	F. Nagy Ignác.	8.

A l s ó s z e n t G y ö r g y r ó l.

Gajdos István.	5. Józsa János.	
Czakó Ferencz.	Töröcsik János.	
Erdélyi István.	Szarvák Ferencz.	
Bajzáth Gergely.	Halmay János.	8.

F é n s z a r u b ó l.

Csákán István.	Jáger István.	
Gulyás József.	5. Levócs János.	
Harangozó Pál ifj.	Rimoczy József ifj.	6.

J á k o h a l m á r ó l.

Lukácsi Pál.	Tóth József.	
Lékó István.	5. Szöllősi András.	
Horváth József.	Tóth Fridrik.	6.

D ó s á r ó l.

Bozóki József.	Túri János.	
Kis Mihály.	5. Juhász István.	
Bollók Mátvás ifj.	Kis István ifj.	6.

Mihálytelekről.

Fülöp András.	Catári Kis Gáspár.	
Kónya Ferencz.	Kis András ifj.	4.

Felsőszentgyörgyről.

Molnár István.	Bata Mihály.	
Thuróczi József öregebb.	Szulacsek György.	
Thuróczi József ifjabb.	Juhász András.	6.

Összesen a' jász-kerületből 131.

A' Nagy-Kún kerület részéről.

Vezér: Illéssy János, ker. kapitány.

Segédje: Tóth Lajos, hites ügyvéd.

Karczagról.

Göz László, tanácsnok.	15. Csöreg Mihály.	
Sánta György.	J. Nagy Antal.	
Kerekes István.	Major Károly.	
Láposi János.	Polgári Szabó István.	
5. Kerekes S. István.	Tösér Ferencz.	
Hajdu Mihály.	20. Sz. Tóth János.	
Boros Mihály.	Elek Gergely György.	
Sánta János.	Csőreg Imre.	
Nagy Péter.	Horváth János.	
10. Kis Imre István.	Csikós József.	
Nyester Mihály.	25. L. Nagy János.	
Csőreg Gáspár.	Bódi Márton.	
Szarka József.	Csóka Imre.	
Gy. Szűts Sámuel.	Sz. Sánta János.	28.

Kisujszállásról.

Csegei István.	5. Mészáros G. Miklós.
Polgár István.	Pete János.
Fekete Károly.	Tóth István.
Simai Lajos.	Takács Pál.

Nagy Péter.	Nyitrai Mihály.	
10. Csegei Károly.	15. Veres Sándor.	
Janó Péter.	Nyitrai Pál.	
Veres Gergely.	Pója Gábor.	
Janó András.	Puskás János.	18.

Túrkevi ből.

Boros Pál, csendbiztos, zászlótartó.	10. Tóth Mihály.	
Toth János.	Endrédi József.	
Debreczeni Dániel.	Olajos Bálint.	
Szénási József.	Rácz János.	
5. Túri János.	Kis József.	
Nagy János.	15. Tóth Imre.	
Debreczeni Ferencz.	Tóth Ferencz.	
Debreczeni Zsigmond.	Czihai Lajos.	
Debreczeni Lajos.	Czeglédi János.	18.

Madarasról.

Szűcs Imre.	F. Nagy Sándor.	
Borsi János.	F. Nagy Gergely.	
Tóth Ferencz.	F. Nagy Bálint.	
Szabó György.	10. Farkas Mihály.	
5. Szilágyi Miklós.	Kota Márton.	
Sáska Gáspár.	Csávás Sámuel.	12.

Kúnhegyesről.

Polgár Jakab.	Szögyi István.	
Gerendai Sándor.	Jósa István.	
Tóth János.	Szabó Gábor.	
Mészáros Pál.	10. Szabó Ferencz.	
5. D. Ács Pál.	Varga János.	
Mohácsi Bálint.	Csávás Ferencz.	12.

Szentmártonból.

Kovács László.	Divánszky Imre.	
Kovács Lukács.	Jósa János.	
Fazekas József.	10. Standhaft Imre.	
Jósa György.	Kiss András.	
5. Jósa Antal.	Fazekas Imre.	
Papp Mátyás.	Kiss Antal.	
Kiss János.	Suják Mihály.	14.

Öszvesen a' Nagy-Kún kerületből: 102.

A' Kis-Kún kerület részéről.

Vezér: *Aczél István, kerületi kapitány.*

Halasról.

Buza Imre, csendbiztos.	Vodéi Gábor.	
Gál István.	Krámer József.	
Musa Sándor.	Bánóczky István.	
Gyenizse János.	15. Babó Sándor.	
5. László K. József.	Hirkó Mihály.	
Sebestyén Ferencz.	Vida József.	
Buda Péter.	Thorma Imre ifj.	
Nagy István.	Tót Endrész Sándor.	
Molnár K. József.	20. Tóth B. József.	
10. Szemerédi István.	Király Gy. József.	21.
Darányi Sándor.		

Félegyházáról.

Czakó János, tanácsnok.	10. Seres István.	
Szabó József.	Molnár László.	
Varga Mátyás.	Terjék István.	
Tapodi János.	Bánhidya Antal.	
5. Kis Mihály.	Móczár Lajos.	
Szabó Imre.	15. Molnár Ferencz.	
Gál Imre.	Tarjányi József.	
Molnár János.	Endre József.	
Szabó László.	Tarjányi Pál.	18.

Szentmiklósról.

Szöke Mihály.	Szigeti Pap Ferencz.
Petrovics István.	Mező István ifj.
Papp János ifj.	10. Lakos Mihály.
Selyem Mihály.	Király Sándor.
5. Juhász István.	Aczél Sándor.
Mező Lajos.	Szögyényi János. 13.
Tekes István ifj.	

Szabadszállásról.

Papp Gergely, tanácsnok.	Pál Sándor.
Kovács Zsigmond.	10. Dömötör Lajos.
Kovács Sándor.	Herpay Sándor ifj.
Pandúr József.	Gál János.
5. Cz. Szabó István.	Balogh Imre.
Tóth Imre.	Péter György, tanácsnok.
Bacsó Sándor.	15. Herpai Sándor.
Péter János.	Nagy Bálint. 16.

Fülöpszállásról.

Túri Vince.	Gubacsi Péter.
Kulay István.	10. F. Gubacsi Sándor.
Csaplár Gábor.	Aszt. Csaplár Lajos.
Nagy Imre.	Ny. Nagy István.
5. Csaplár Imre.	Meleg Sándor
Csaplár Gábor.	Szöke Péter.
Molnár István.	15. Szentpéteri Pál, tanácsnok.
S. Kovács János.	15.

Laczházáról.

Toth Sándor, tanácsnok.	Seregély Antal.
Szinak Pál.	5. Bak Lajos.
Zimányi Gábor.	Galambos Gábor. 6.

Maysáról.

Terbe István.	5. Nyerges János.
Terbe Ignác.	Terbe József.
Ország Mihály.	Csontos József, tanácsnok.
Farkas György.	Udvardy János 8.

Dorozsmáról.

Jernei Mihály.	Csonka Pál, csendbiztos,
Tajti Ignác.	zászlótartó.
Tajti Gábor.	Lajkó Antal.
Maróti János.	Farkas Mihály.
5. Maróti Gergely.	Rácz Sándor.
	10. Czékus József. 10.

Összesen a' Kis-Kún kerületből 107; mind a' három kerületből 340.

V.

Névjegyzéke azon elaggott jászkún polgároknak, kik eő cs. kir. főherczegségének Jászberénybe érkeztekor, mint az elmúlt századot, — és azon nevendék leánykáknak, kik jelent képezve — a' kerületi ház felső emeletébe vezető lépcsőkre két oldalról állittatván, amazok a' közönségeknek czimereit, emezek pedig virágkoszorúkat tartva kezeikben, tisztelkedtek, és tisztelt eő cs. kir. főherczegségét rövid szónoklattal üdvözlötték, és ugyan :

a) az első rendűek.

Jász Berényből	Papp Sándor, szónok.
„ Árokszállásról	Kókai Pál.
„ Apáthiról	Szilák Imre.
„ Kisérről	Fülöp Mihály.
„ Ladányról	Kis János.
„ Alsószentgyörgyről	Rigó Jakab.
„ Fénsszaruból	Rimóczi András.
„ Jákohalmáról	Fodor Albert.
„ Dósáról	Kis István.
„ Mihálytelkéről	Gulyás Márton.
„ Felsőszentgyörgyről	Ezsiás Márton.
N.Kún. Karczagról	Sós Péter.
„ Kisujszállásról	Kürthy István.
„ Túrkevizből	Tóth István.

N.Kún-Madarasról	Dürgő György Bálint.
„ Kúnhegyesről	Nagy F. János.
„ Szentmártonból	Gergulits József.
K.Kún-Halaszról	Thorma Mihály.
„ Félegyházáról	Vereb Erasmus
„ Szentmiklósról	Móczár István.
„ Szabadszállásról	Dóczi János.
„ Fülöpszállásról	Kovács János.
„ Laczházáról	Zimányi György.
„ Maysáról	Patyi József.
„ Dorozsmáról.	Ör. Rácz Tamás.

b) Másodrendűek, t. i. a' koszorút tartó leánykák:

Taczmann Tinka, szónok.	Kotán Apol.
Schwarz Johan.	Schwarz Teréz.
Kövér Amál.	Telek Verona.
Ágoston Erzsébet.	25. Áray Lila.
5. Paczek Emilia.	Ozoroszkya Mária.
Morzál Mária.	Áray Józsefa.
Komáromy Mária.	Ferenczi Mária.
Ali Julia.	Burján Johanna.
Kiss Anna.	30. Szalóki Anna.
10. Nagygyöri Julia.	Beleznay Mária.
Piller Betti.	Sipos Rozál.
Czimler Mária.	Almágy Anna.
Schwarz Aloizia.	Bartal Mária.
Pomp Mária.	35. Angyal Erzsébet.
15. Kövér Tinka.	Czajdinger Mária.
Jakkal Mária.	Jankovits Ilona.
Kiss Johanna.	Beleznay Johanna.
Jankovits Teréz.	Csizmadia Erzsébet.
Gerendásy Franciska.	40 Vezeli Lenka.
20. Ozoroszkya Victoria.	Kajlinger Karolina.
Mag Teréz.	Szegedi Erzsébet. 42.

VI.

A' kerületek és közönségek hivatalnokainak névjegyzéke 1845.

a) Kerületi tisztviselők.

Nádori főkapitány: Verbói Szluha Imre, kir. tanácsos.

Nádori alkapitány: Kálmán Sándor, számos megyék t.birája.

Főjegyző: Bathó Ignác, több vármegye táblabirája.

Tisztelekbeli aljegyzők.	}	Bartsik Márton, több vármegye táblabirája.
		Taczmann Károly.
		Darázs Pál.
		Moczár Ferencz.
		Ágoston Ágoston.
		Hegedüs Zsigmond.
		Csöke József.
		Harsányi Mihály.

Levéltárnok: Eördögh János.

Kiadó: Ozoroszky Menyhért 's tiszt. eskütt.

Irnokok :	}	Hermányi József.
		Bartsik Károly.
		Baráth Mihály, hites ügyvéd.
		Ézsiás Sándor.

Járulnokok :	}	Kalmár Alajos.
		Beleznay József.
		Tóth János.

Számvevő: Kenéz Mihály, 's tiszt. nádori és több vármegye táblabirája.

Hadifőadószedő: Taczmann István.

Házi főadószedő: Küry József, 's tiszt. nádori t.biró.

Aladószedő: Szabó Sándor.

Pakai felügyelő: Endre László, 's tiszt. nádori t.biró.

Főügyész: Gózon László.

Alügyészek :	}	Ozoroszky Gábor.
		Bozoky István.

Tiszteletbeli alügyvezetők:

Muhoray János, jászberényi főjegyző.
 Dósa Ádám, apáthi főjegyző.
 Csathó Gergely, karczagi főjegyző.
 Kalmár József, félegyházi főjegyző.
 Várady Sámuel, kisujszállási főjegyző.
 Veres Gergely.
 Mocsy Ferencz.
 Bozóky Sándor.
 Sipos Imre, jákohalmi főjegyző.
 Ifj. Bathó Ignác, mihálytelki jegyző.
 Szilágyi Lajos, laczházi aljegyző.
 Baký Ferencz.
 Mihálovits János.
 Fridrik Alajos.

Nádori törvényszéki tollnok : Bibó Károly, köz- és váltóügyi
 hites ügyvéd.

Jász-kerületi tisztviselők.

Kapitány: Vágó Ignác, több vmegyék táblabírája.

Nádori bírák: { Pethes Mihály, több vármegyék táblabírája.
 Muhoray András.

Tiszt. nádori táblabíró: Kürý József.

Esküttek : { Horváth Pál.
 Miháلكovics János.
 Beőjthy Miklós.
 Halmay József, biztos.

Tiszteletbeli esküttek:

{ Antal József, biztos.
 Moczár János, árokszállási főjegyző.
 Hetényi Sándor, kíséri főbíró.
 Ozoroszky Menyhért, kerületi kiadó.
 Horváth Gábor, j.berényi tanácsnok.
 Sedon Pál, dósai főjegyző.
 Ozoroszky István, ladányi főjegyző.
 Tóth István.
 Telek József, kerületi mezei biztos.

- Tiszteletbeli } Mizsey István.
 esküttek : } Sismis Mihály, kerületi várnagy.
 } Halmai József, tisz. eskütt.
 Biztosok : } Antal József, tisz. eskütt.
 } Antal János.
 } Tóth Imre, fénszarui tanácsnok.
 Törvényszéki } Szele Gábor, j.berényi tanácsnok.
 táblabírák : } Kovács Sándor, kíséri tanácsnok.
 } Géczy Mihály, ladányi főbíró.
 Orvos: Linczbauer Ferencz.
 Sebész : Boros Sándor.
 Mérnök : Bedekovich Lőrincz.
 Utibiztos : Nagy Nepomuk János.
 Mezei biztos : Telek József, tisz. eskütt.
 Erdősz : Vágó László.
 Várnagy : Sismis Mihály, tisz. eskütt 's arany érdempénzes.

Nagy-Kún kerületi tisztviselők.

- Kapitány: Illéssy János, arany sarkantyús vitéz, számos vármegyék táblabírája.
 Nádori táblabíró: Bozóky András, több vmegyék tbirája.
 Tiszt. nádori tbiró: Kenéz Mihály, több vmegyék tbirája.
 Esküttek : } Várady István, több vmegyék táblabírája.
 } Hajdú Mihály.
 Tiszteletbeli } Tunyoghi József, madarasi nyug. főjegyző.
 esküttek : } Dóka Ignác, NKún kerületi várnagy.
 Biztosok : } 1. Tóth István.
 } 2. üres.
 } Illéssy Sándor.
 } Varró János, karczagi tanácsnok.
 } Kaszás István, kisujszállási nyug. tanácsnok.
 } Nagy Ferencz, kúnhegyesi főjegyző.
 } Tóth Mihály, türkevi tanácsnok.
 } Bozóky Lajos, szentmártoni aljegyző.
 } Jósza Mihály, kúnhegyesi főbíró.

Törvényszéki
 táblabírák :

Törvényszéki } Kovács István, szentmártoni tanácsnok.
 táblabírák: } Kenéz Sándor, türkevi főjegyző.

Orvos: Bibó Gedeon.

Sebész: Zsengellér József.

Mérnök: Péter Imre.

Utibiztos: Benedek László.

Mezei biztos: Boros Pál.

Erdősz: Mányi János.

Várnagy: Dóka Ignác, tiszt. eskütt.

Kis-Kún kerületi tisztviselők :

Kapitány: Aczél István, több vármegyék táblabírája.

Nádori } Horváth Antal.
 táblabírák: } Balajthy Vendel.
 Tiszt. nádori } Endre László.
 táblabírák: } Péter István, Bács megyei táblabíró.
 Esküttek: } Már Benedek.
 } Bakó István.
 Tisztelelbeli } Szabó László, maysai főjegyző.
 esküttek: } Szabó Károly, félegyházi aljegyző.
 Biztosok: } Gózon Imre, tiszt. eskütt.
 } Nagy Károly.

Törvényszéki táblabírák:

Fazekas László, félegyházi tanácsnok.
 Pethes Antal, pákai póstamester.
 Bakó József, halasi tanácsnok.
 Id. Gózon Imre, halasi tanácsnok.
 Dávid József, maysai főbíró.
 Bánhidny László, félegyházi tanácsnok.
 Aczél Lajos, szentmiklósi tanácsnok.
 Már Zsigmond.

Orvos: Thott József.

Sebész: Jámbor Mihály.

Mérnök: Varga Elek.

Utibiztos: Péter Lajos.

Mezei { Balogh Mihály.
 biztosok : { Csonka Pál.
 Erdősz : Nagy Ferencz, 's tiszteletbeli ügyész.
 Várnagy : Szabó Lajos.

b) Közönségi tisztviselők :

J á s z b e r é n y b e n .

Főbiró : Komáromi János.

Tanácsnokok:

{ Tóth Imre, gyámtya 's egyházi pénztárkezelő.
 { Mizsey István.
 { Szele Gábor, takarékpénztárkezelő, kerületi tbiró.
 { Bartal Mihály, közjöveldmi pénztárnok.
 { Szőke Máttyás, mezei rendőr.
 { Almási Antal, adószedő.
 { Kállay András.
 { Eördöggh András, hites ügyvéd.
 { Horváth Gábor, kórházi pénztárnok, tiszteletbeli es-
 kűtt, hites ügyvéd.
 { Áray Károly, árvák-alapítványi kezelő.
 2 tanácsi szék üres.

Főjegyző : Muhoray János, arany érdempénzes, tiszteletbeli alügyész.

1-ő aljegyző : Lakatos István.

2-ik aljegyző és levéltárnok : Beleznay László.

Tiszt. al- { Radimeczky Lőrincz, hites ügyvéd.
 jegyzők : { Sipos János, hites ügyvéd.

Irnokok : { Póll Imre.
 { Szentgyörgyi József.

Járulnokok : { Szőke István.
 { Péli Florián.
 { Kazy János.
 { Almásy Antal.

Előfogati biztos : Radimeczky Alajos, választott polgár.

Katona-szállásolási biztos : Paruczay András.

Csendbiztos: Sipos Urbán, választott polgár.
 Pusztabíró: Pecsényánszky András, választott polgár.
 Erdősz: Paruczay Imre.
 Orvos: Müller Károly.
 Sebész: Khór János.

Árokszállásán:

Főbíró: Terjék Máttyás, kórházi pénztárnok.

Tanácsnokok: { Kovács Ferencz.
 Nagy Antal.
 Móczár Antal, egyházi gondnok.
 Tóth István.
 Agócs Albert, malom-felügyelő.
 Görbe András, adószedő 's árvák gyámnoka.
 Guba János, erdősz.
 Bobák Máttyás, mezei rendőr.
 Ivony János, belső rendőr.
 Nagy Károly, közjövdelmi pénztárnok.
 Pető István,
 Egy tanácsi szék üres.

Főjegyző: Móczár János, tiszt. eskütt, hites ügyvéd.

Aljegyzők: { Kalmár István.
 Ficzek Leopold, hites ügyvéd.

Sebész: Khorda Imre.

Apáthin.

Főbíró: Nagy József, árvák gyámnoka.

Tanácsnokok: { Beóthy József.
 Rusvai István, egyházi gondnok,
 Lados Gergely.
 Horváth András.
 Mihályi István.
 Makó Gergely, kórházi pénztárnok.
 Balajthy Péter, adószedő.
 Bugyi Gergely.

Tanácsnokok: { Bagi József, belsőrendőr.
 Vágó Balázs, közjöveldmi pénztárnok.
 Egy tanácsi szék üres.

Főjegyző: Dósa Ádám, tiszteletbeli alügyész.

Aljegyzők: { Vágó Antal.
 Beöthy Lajos, hites ügyvéd,

Sebész: Baumgarten Nepomuk.

Kis é r e n.

Főbíró: Hetényi Sándor, hites ügyvéd, tiszt. eskütt.

Tanácsnokok: { Fülep Mihály.
 Fodor István.
 Kovács Sándor. kerületi táblabíró.
 Szentpéteri József.
 Dékány István, csendbiztos.
 Barna István, gyámnok.
 Gábor Lajos.
 Nyíri Pál, közjöveldmi pénztárnok.
 Kury Sándor.
 Nyíri József, adószedő.
 Egy tanácsi szék üres.

Főjegyző: Vadász János, hites ügyvéd.

Aljegyző: Márton Ádám, hites ügyvéd.

Sebész: Vitzfeld István.

L a d á n y o n.

Főbíró: Géczy Mihály kerületi táblabíró.

Tanácsnokok: { Kiss János.
 Pomázi János.
 Lengyel Mihály, árvák gyámnoka 's kórházi pénztárnok.
 Antal Pál, erdősz.
 Bagi Lőrincz, egyházi gondnok.
 Mészáros József, mezei rendőr.

Tanácsnokok: {
 Csirke Ferencz.
 T. Nagy Ferencz.
 Pomázi Mátyás, adószedő.
 Zana János, közjöveldmi pénztárnok.
 Drávucz Mihály, belső rendőr.

Főjegyző: Ozoroszky István, tiszteletbeli eskütt.

Aljegyző: Antal Antal.

Sebész: Gyurtsek István.

A l s ó s z e n t g y ö r g y ö n .

Főbiró: Vizi Ferencz.

Tanácsnokok: {
 Mácsai András, kórházi pénztárnok.
 Halmay István.
 Erdélyi Gergely, egyházi gondnok 's árvák gyám-
 noka.
 Kecskés János, erdősz.
 Töröcsik Mihály, adószedő.
 Halmay Lajos, mezei rendőr.
 Czakó János.
 Varga János, belső rendőr.
 Bathó László, közjöveldmi pénztárnok.
 Szarvák József.
 Tóth Imre.

Főjegyző: Mörzál István.

Aljegyző: Lakatos József, hites ügyvéd.

Sebész: Bátor Imre.

F é n s z a r u n .

Főbiró: Rimóczy András, egyszersmind adószedő.

Tanácsnokok: {
 Pataky János, kórházi pénztárnok.
 Tóth Imre, ker. tbiró 's mezei rendőr.
 Zsámboki Mihály, egyházi gondnok.
 Tanczikó János, erdősz 's malom-felügyelő.
 Bali János.
 Kertész József.

Tanácsnokok: { Kis Antal.
Ézsiás Imre.
Rapi János.
Cserhádi Márton, belső rendőr.
Menyhárt József, közjöveldmi pénztárnok.

Főjegyző: Beőjthy Ferencz, hités ügyvéd.

Aljegyző: Csordás Ferencz.

Sebész: Muhoray Titus, tiszt. kerületi alorvos.

J á k o h a l m á n.

Főbiró: Horváth Antal, adószedő, árvák-, egyház- és kórház-
pénztárnok, mezei rendőr.

Tanácsnokok: { Tóth András.
Farkas Benedek.
Labáth Mihály.
Pók József, erdősz.
Lékó János, malomfelügyelő.
Borits Pál, közjöveldmi pénztárnok.
Szöllősy Dávid.
Tóth István.
Terjéki József.
Tóth János.
Fodor Pál, belső rendőr.

Főjegyző: Sipos Imre, tiszteletbeli alügyész.

Aljegyző: Pirkler Adolf.

Sebész: Elefánti Erneszt.

D ó s á n.

Főbiró: Juhász Mihály, adószedő és egyházi gondnok, mezei
rendőr.

Tanácsnokok: { Kis István.
Kovács Pál.
Bollók Mátyás.
Gulyás Mátyás, kórházi pénztárnok.
Sedon Gergely.

Tanácsnokok: { Kis Ferencz, belső rendőr.
 Bollkó József.
 Bozóky József, közjöveldemi pénztárnok.
 Morvai Ádám.
 Juhász József, erdősz.
 Egy tanácsi szék üres.

Főjegyző: Sedon Pál, tiszteletbeli eskütt.

Aljegyző: Mihákovits József.

Sebész: Elefánti Erneszt.

Mihálytelkén.

Főbiró: Kis András, arany érdempénzes 's adószedő, mezei rendőr.

Tanácsnokok: { Gulyás Márton.
 Szücs István.
 Szancsik Mátyás egyházi gondnok.
 Kis István.
 Fülöp Pál.
 Tóth József, erdősz.
 Szücs Mihály, közjöveldemi pénztárnok.
 Szabó József.
 3 tanácsi szék üres.

Jegyző: Ifj. Bathó Ignác, tiszteletbeli alügyész.

Belső rendőr: Rigó Antal.

Sebész: Elefánti Erneszt.

Felsőszentgyörgyön.

Főbiró: Polgár Ábel, egyszersmind adószedő, mezei rendőr.

Tanácsnokok: { Juhász János.
 Ezsiás Márton, erdősz.
 Laska István.
 Laczkó Gáspár.
 Turóczy János, árvák gyámnoka.
 Andócs Márton, egyházi gondnok.
 Török András.

Tanácsnokok : { Szabó József, belső rendőr.
Erdódi Mátvás.
2 tanácsi szék üres.

Jegyző: Ragó Albert, hites ügyvéd.

Sebész: nincs.

Karczagon.

Főbiró: Szarka József.

Tanácsnokok : { Varró János, ker. táblabíró és arany érdempénzes.
Nagy Gáspár.
Sz. Tóth János.
Sós Péter.
Takács Péter.
Kálmán Imre.
Kerekes István, közjövédelmi pénztárnok.
Laczka Ferencz, adószedő.
Nagy Antal.
Örsi András, hites ügyvéd.
Göz László.

Főjegyző: Csathó Gergely, tiszt. alügyész.

Aljegyzők : { Kacsó Lajos, hites ügyvéd.
Szilágyi Lajos, hites ügyvéd.

Rendes orvos: Lenk Adolf.

Sebész: Molnár Soma.

Kisujszállásán.

Főbiró: Mészáros Miklós.

Tanácsnokok : { Veres István.
Takács M. Ferencz.
Illéssy János.
Kovács János, adószedő.
Pete János, közjövédelmi pénztárnok.
Lábas Ferencz.
5 tanácsi szék üres.

Főjegyző: Várady Sámuel, tiszt. alügyész.

Aljegyzők: { Váróczy Pál hites ügyvéd,
 { Illéssy György, hites ügyvéd.
 Sebész: Losonczy József.

Turkevin.

Főbíró: Kis Isván, hites ügyvéd.

Tanácsnokok: { Tóth Mihály, kerületi táblabíró.
 { Kulcsár Mihály.
 { Mihályi István.
 { Barna Péter.
 { Czihat Sándor.
 { Györfi Péter.
 { Vad Albert, közjövédelmi pénztárnok.
 { Kenéz János, hites ügyvéd.
 { Baranyai Lajos, hites ügyvéd.
 { Németh Ferencz, adószedő.
 { Pete István.

Főjegyző: Kenéz Sándor, kerületi tbíró.

Aljegyzők: { Bátorkeszi József.
 { Bányai Lajos.
 Sebész: Szabó Lajos.

Madarason.

Főbíró: Pója Dániel.

Tanácsnokok: { Farkas Mihály.
 { Kis Lajos.
 { Bihari Nagy József
 { Varga József, adószedő.
 { F. Nagy Péter.
 { Borsi János, közjövédelmi pénztárnok.
 { 5 tanácsi szék üres.

Főjegyző: Csabai Ujj Mihály, hites ügyvéd.

Aljegyző: Kolosy Lajos, hites ügyvéd.

Sebész: Magyar Sándor.

Kún heg y e s e n.

Főbiró : Jósa Mihály, kerületi tbiró.

Tanácsnokok :

Elek István.
 Varga Mihály.
 Jósa István.
 Csávás János, közjöveldmi pénztárnok.
 Kóta Péter.
 Gerenday József, adószedő.
 Mészáros Ferencz.
 Főző Mihály.
 3 tanácsi szék üres.

Főjegyző : Nagy Ferencz, kerületi tbiró.

Aljegyző : Varga Imre, hites ügyvéd.

Sebész : Nagy Lőrincz.

S z e n t m á r t o n b a n.

Főbiró : Fazekas József.

Tanácsnokok :

Kovács István, kerületi táblabiró.
 Tóth János.
 Szabó János.
 Ifj Jósa Mihály, közjöveldmi pénztárnok.
 László György.
 Sári József.
 Papp István.
 Tóth Károly, adószedő.
 Ifj. Kovács István.
 2. tanácsi szék üres.

Főjegyző : Nagy Antal, kerületi és hevesmegyei táblabiró,
arany érdempénzes, hites ügyvéd.Aljegyzők : { Bozóky Lajos, kerületi táblabiró.
                  { Gergulits János.

Sebész : Nachod József.

H a l a s o n.

Főbiró : Bikádi János.

Tanácsnokok:

Baky József, kerületi táblabíró.
 Besnyei Zsigmond, erdősz.
 Id. Szuper József, árvák gyámnoka skórházi pénztárnok.
 Id. Benedek István, hites ügyvéd 's közjövdelmi
 pénztárnok.
 Szekér István, mezei rendőr, hites ügyvéd.
 Füzik Pál.
 Id. Gózon Imre, kerületi táblabíró 's egyházi gondnok.
 Thorma Imre.
 Miskolczy László.
 Tari Gerzson, egyszersmind hites mérnök.
 Latabár János, adószedő.

Főjegyző: Sipos Sándor, hites ügyvéd, arany érdempénzes.

Aljegyzők: { 'Seni József, hites ügyvéd.
 Ifj. Szuper József, hites ügyvéd.
 Ifj. Baky József, hites ügyvéd.

Sebész: Vári János.

Csendbiztos: Búza Imre.

Félegyházán.

Főbíró: Móczár István.

Tanácsnokok:

Nagy Sándor.
 Fazekas László, kerületi bírós.
 Kis József.
 Endre Mihály, hites ügyvéd.
 Szabó György.
 Bánhidny László.
 Vidéky György.
 Molnár Ferencz, közjövdelmi pénztárnok.
 Czakó János.
 2 tanácsi szék üres.

Főjegyző: Kalmár József, tiszteletbeli alügyész.

Aljegyzők: { Tarjányi József, hites ügyvéd.
 Szabó Károly, tiszteletbeli eskütt.

Tiszt. aljegyző: Szabó János, hites ügyvéd.

Orvos : Zborobszky Ágoston.

Sebész : Való Ferencz.

Szentmiklóson.

Főbiró : Tóth István.

Tanácsnokok :

Gyenes Gábor.

Nemcsits Mihály, erdősz.

Horváth János.

Aczél Lajos, kerületi thiró.

Pap Mihály, hites ügyvéd.

Zay István, közjöveldelmi pénztárnok.

Baky Antal, adószedő.

Tóthfalusi József, hites ügyvéd.

Pázsith Sándor.

Varga Pál.

Egy tanácsi szék üres.

Főjegyző : Baky Ignác, hites ügyvéd.

Aljegyzők : Szabó József.
Ifj. Aczél Lajos.

Sebész : Lestyák Ambruz.

Szabadszállásán.

Főbiró : Rosnyai János.

Tanácsnokok :

Id. Varga Sándor.

Csaplár János.

Pandúr József.

Varga Gergely.

Herpai Máté.

Szabó István.

Kovács Péter.

Ifj. Varga Sándor.

Péter Mihály.

Pap Gergely, adószedő.

Péter György.

Főjegyző: Szeles László, hites ügyvéd.

Aljegyző: Balogh Lajos, hites ügyvéd.

Sebész: Boros Ferencz.

F ü l ős z á l l á s á n.

Főbiró: Túri István, mezei rendőr.

Tanácsnokok:

- Bak István, árvák gyámnoka és kórházi pénztárnok.
- Albert János.
- Nagy Dávid.
- Kozma István, erdősz.
- Molnár István.
- Márfi Gábor.
- Kecskeméthy Sándor, adószedő.
- Körösi Sándor, csendbiztos.
- Csaplár Dániel.
- Bankos Zsigmond, közjöveldmi pénztárnok.
- Egy tanácsi szék üres.

Főjegyző: Tóth Károly, hites ügyvéd.

Aljegyző: Bankós István, hites ügyvéd.

Sebész: Berken Károly.

L a c z h á z á n.

Főbiró: Galambos András, arany érdempénzes.

Tanácsnokok:

- Seregély Ferencz, árvák gyámnoka 's kórházi pénztárnok.
- Bagi Jónás.
- Tuba János.
- Deák Mihály.
- Józan Gábor.
- Tóth Sándor, közjöveldmi pénztárnok.
- Kis János.
- Órsi János
- Szabó Ferencz.
- Deák Antal.
- Józan Ferencz.

Főjegyző: Tóth Mihály, hites ügyvéd.

Aljegyző: Szilágyi Lajos, tiszteletbeli alügyész.

Sebész: Suhajda Ferencz.

M a y s á n .

Főbiró: Dávid József, kerületi táblabíró.

Tanácsnokok:

Varga János.

Terbe József, egyházi gondnok, 's kórházi pénztárnok.

Gyöngyösi István, árvák gyámnok.

Csontos Elek.

Terbe Mátyás.

Törteli Imre, mezei rendőr.

Fölföldi József.

Macska János.

Rádoczy Imre, közjövdelmi pénztárnok.

Csontos József, adószedő.

Fölföldi Péter.

Főjegyző: Szabó László, tiszteletbeli eskütt.

Aljegyző: Fölföldi János.

Sebész: Hódi János.

D o r o z s m á n .

Főbiró: Czékus János.

Tanácsnokok:

Tajti Sándor, mezei rendőr.

Jernei Márton.

Lajkó István, kórházi pénztárnok.

Fekete József, árvák gyámnok.

Juhász József, adószedő.

Ádám József, közjövdelmi pénztárnok.

Bende József.

Vass János.

Csonka Pál, belső rendőr.

Maróti Ferencz.

Lovai István.

Főjegyző: Benke Antal, hites ügyvéd.

Aljegyző: Molnár László hites ügyvéd.

Sebész: Szabó József.

A' százados örömnépre alkalmi verseket irtak: Nagy Sámuel,
kis-kún-szabadszállási ref. lelkész;

Toldi László Sz. Ferenczrendi szerzetes és a' jászberényi gya-
rályban költészet-tanító;

Pap Melchizedek Sz. Ferenczrendi szerzetes és a' jászberényi
gyakorályban nyelvészet-tanító —

kiknek munkáik külön nyomtatványban jelentek meg.

JAVITANDÓK.

<i>Lap : Sor : Hibák :</i>	<i>Olvasd :</i>
1. 3. mulasztos	malasztos
4. 27 roppant	rokkant
8. 20. hivataloskodának	hivataloskodásának
— 30, 31. fogyatkozása hiányra szá- moltak.	fogyatkozásra 's hiányra szá- moltak
10. 11. évkönyveibe is feljegyeznek	évkönyveibe feljegyeznek
15. 28. vezérlete alatt	<i>(ki kell hagyni)</i>
16. utolsó : változtattattak	változtattak
30. 19. Áldjátok	Aldjátok
46. 28. Herpoy	Herpay
53. 6. ünnpélyünket	ünnepélyünket
54. 21. tűnök fel	tűnik fel
57. 26. asszonyukat	asszonyunkat
60. 6. pendő	pengő
71. 18. ki ünnepökhöz	mi ünnepökhöz
72. 8. legközelebb	legközelebbi
78. 13. körülvétete	körülvétetve
84-ik lapon 48 helyett :	84
86. 24. Bozoky	Bozóky
87. 11. udvözlő	üdvözlő
89. 34 Liponitzky	Lipovnitzky
95. 2. Csatári Kis Gáspár	Csatári Kis Gáspár
97. 13. Vodéi Gábor	Vodér Gábor
101. utolsó : Bozoky	Bozóky
104. 18. Tisztelelbeli	Tiszteletbéli

Österreichische Nationalbibliothek

